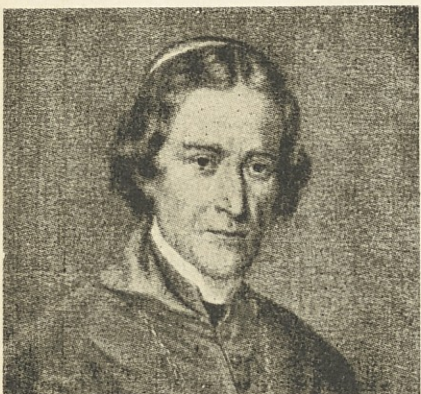

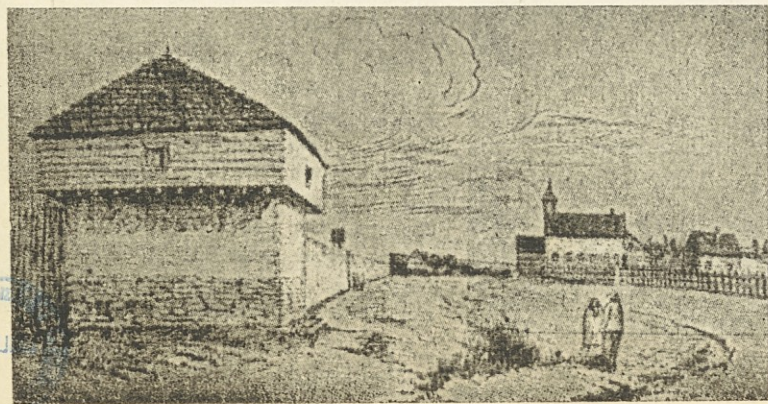

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

PRED KRATKIM SMO PREJELI TOLE PISANJE: "VEČKRAT SMO BRALI V LISTU "DUHOVNO ŽIVLJENJE", KAKO SE JE TA ALI ONI ZATEKEL PO POMOČ K SVETNIŠKEMU SKOFU BARAGI IN BIL USLISAN. TAKO SMO ZAČELI TUDI MI PREMISLJEVATI, DA BI SE OKLENILI BARAGE. ZELO RADI BI SI NAMREČ POSTAVILI LASTEN DOM, A NISMO IMELI DOVOLJ DENARJA IN NOBENEGA UPANJA, DA BI NAM KDO POSODIL, KAJTI VSAK, KDOR KAJ IMA, SAM ZIDA. ZAČELI SMO Z ZAUPANJEM OPRAVLJATI DEVETDNEVNICO ZA PROGLASITEV BARAGE BLAŽENIM TER MU PRIPOROČILI NAŠO ZADEVO. OBLJUBILI SMO, (DA SE BOMO ZA USLISANJE JAVNO ZAHVALILI V "DUHOVNEM ŽIVLJENJU". IN RES SMO DOBILI POSOJILO, NA KATEREGA NISMO UPALI. TAKO SMO SI ZGRADILI HISICO IN SMO TRDNO PREPRICANI, DA NAM JE POMAGAL PRI BOGU NAŠ BARAGA. LEPO SE MU ZAHVALJUJEMO IN SE MU SE NAPREJ PRIPOROČAMO V VSEH TEŽAVAH. POSEBNO GA PROSIMO ZA DUSNO IN TELESNO ZDRAVJE. POŠILJAMO PRISPEVEK ZA PODERŽAJEVO CERKEV. DRUŽINA Z OTROKI." — TO JE EDEN IZMED MNOGIH PRIMEROV ZAUPANJA NAŠIH LJUDI V BARAGO IN NJEGOVIH USLISANJ. DA BI SE TO ZAUPANJE V NAŠEGA NAJVEČJEGA SVETNIŠKEGA KANDIDATA KAR NAJBOLJ RAZSIRILO IN DA BI BOG NA NJEGOVO PRIPROŠNJO STORIL ČIM VEČ USLISANJ TUDI ČUDEŽNIH, NAM V POMOČ. BARAGI PA V POVELIČANJE, ZATO BOMO SLOVENCIV IZSELJENSTVU MESECA AVGUSTA BARAGO PROSLAVILI, GA ŠE BOLJE SPOZNALI, ZAUPANJE VANJ OBNOVILI, MU NAŠE ZADEVE PRIPOROČILI IN ZA NJEGOVO BEATIFIKACIJO V DEVETDNEVNICI MOLILI. TEJ AKCIJI, KI JE VSA POD POKROVITELJSTVOM LJUBLJANSKEGA SKOFA DOKTORJA GREGORIJA ROŽMANA, POSVEČA "DUHOVNO ŽIVLJENJE" PRICUJOČO IN PRIHODNJO ŠTEVILKO "KATOLIŠKIH MISIJONOV".

AVGUST

1 9 5 1

XIX.

LETNIK

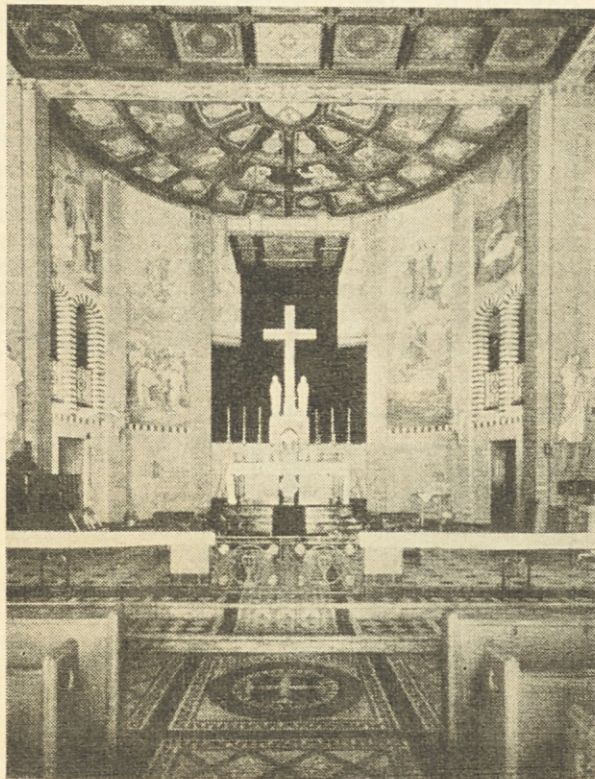
Pastirjev glas

Z MARIJO SKOZ ŽIVLJENJE

7. SRCE Z ZASRAMOVANJEM NASIČENO

Jezus je prisel na križem na Kalvarijo, kakih pet metrov visoko skalnato vzpetino tik mestnega obzidja. Velika množica gledalcev se je tam in na mestnem obzidju zbrala. "kajti kraj, kjer so Jezusa križali, je bil blizu mesta," in za velikonočne praznike je prišlo v Jeruzalem na deset in deset tisoče romarjev. Vojaki so obstopili prostor, ki je bil za križanje določen, Marija pa in druge pobožne žene so "od daleč" stale in gledale. Misliti si moremo, kako je bilo Mariji hudo, ko je slišala udarce kladiča na železne žebelje, ki so jih zabijali skozi Jezusove noge in roke — kakor da bi jih zabijali v njeno srce! Le zamislimo se nekoliko v to bolečino žalostne

Cerkev sv. Lovrenca v Clevelandu, kjer začasno stoluje ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, župnik je mons. Oman, njegova pomočnika pa č. gg. Slapčak in Baznik.

Mater, da se v naših srcih zgane bolečina nad grehi, s katerimi smo Jezusa neusmiljeno pribijali na križ. Pomuditi pa se hočemo nekoliko dalje pri drugi zelo grenki bridkosti, ki jo je brezmadežna Mati čutila ob križanju, na katero radi pozabljamo in se je pri premišljevanju Jezusovega in Marijinega trpljenja le redkokdaj spomnimo.

Ko so vojaki Jezusu križ odvezli in za križanje vse pripravili, so ga SLEKLI — vsi štiri evangelisti poročajo, da so si vojaki VSA Jezusova oblačila med seboj razdelili — in Jezus je stal gol pred veliko množico, ki je vanj zijala. To je tako strašno sramotnje, da si ga nočemo niti predstavljati; zdi se nam tako nečastno, da ga z Jezusovo osebo ne spravljamo radi v zvezo. Pa vendar je Jezus to zasramovanje trpel! Njegovo sveto, čisto telo je bilo pokrito edino le s krvavimi ranami, modrikasto zateklimi sledovi bičanja in s progami krvi, iz vsake rane bičanja je polzel rdeč potoček krvi po beli koži, da je bil videti odet v prozoren škrlaten plašč lastne krvi. Tak je stal Jezus, dokler se morda ni našla usmiljena roka, ki mu je privezala ruto okrog ledij.

Kaj je Marija pri tem trpela, si ne moremo predstavljati, ker nimamo tistega nežnega in čistega čutenja kot ona, brezmadežna Devica, ker neskončne svetosti Jezusove ne umemo tako globoko kot ona, njegova deviška Mati. Že nam je hudo, da se nam kar upira misliti na to Jezusovo zasramovanje, kako je bilo še le Jezusu hudo in njegovi Materi! Resnično, njuni Srci sta bili "z zasramovanjem NASIČENI", tako do vrha polni zasramovanja, da ga več in hujšega niti ne bi mogli prenesti.

Zakaj je moral Jezus to sramoto trpeti? In zakaj je morala njegova čista Mati z njim vred to sramoto nositi? Zavoljo tistih naših grehov, ki jih delamo z nesramežljivo nagoto. S tem sedanja doba tako strašno greši, kakor morda od tedaj, ko je začelo propadati rimsko cesarstvo, nobeno stoletje ni grešilo. Jezus je moral prenašati ponižujoče zasramovanje in njegova Mati z njim, zato ker krščanskih ljudi ni sram javno na pol nagih hoditi,

ker v družinah dopuščajo nesramežljivo modo in že v otrokih ubijajo čut sramežljivosti. Pod krinko mode, ki se ji ljudje običajno ne upajo upreti, vdira nagota v družine, zavode mnogokje; hvala Bogu, ne še povsod.

Pri ljubezni do zasramovanega Jezusa ne dopustite, da vdira poganška nagota v vaše družine, v vaše vrste. Če smo kristjani, se mora na našem življenju, v našem vedenju, v naših družinah, v naših javnih nastopih poznati, da smo drugačni od poganov. Po duhu, mišljenju in življenju se moramo odražati od poganškega okolja. Po svoji vesti ne smemo in ne moremo "drveti za svetom", ne ga posnemati; mi moramo hoditi po drugi poti, ne pa za poganško mislečim svetom drveti no "široki cesti" in z njim vred zdrveti v pogubljenje. Če je kdaj težko upreti se toku, ki nas vleče v grešni svet, tedaj se spomnimo Srca z zasramovanjem nasičenega in se še trdneje oprimimo Marijine roke in jo prosimo: Zavoljo svojega mučnega trpljenja, ki si ga čutila ob Jezusovem zasramovanju, drži me, da me grešna poželjivost ne odtrga od tebe in od Jezusa. Marija nas bo znala držati, dokler sami njene roke ne izpustimo.

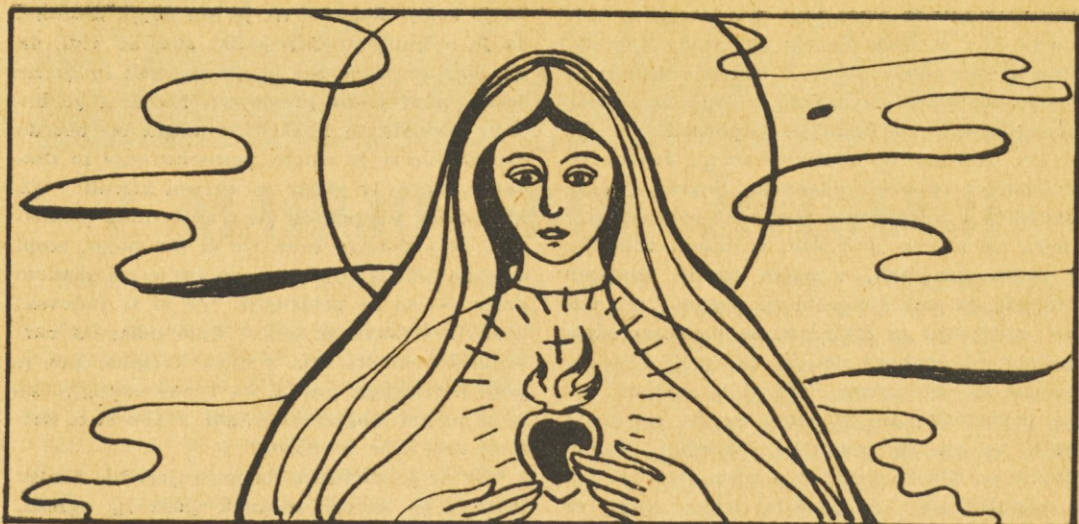
Ko je Jezus na križu pribit visel, zasramovanje še ni ponehalo. Veliki duhovni, člani visokega zbora, pismarji in kar je bilo take "imenitne" družbe zbrane, so bili sicer zadovoljni, da so spravili Jezusa na križ, a povsem mirni le niso mogli biti. Obhajala jih je bojazen, da bi se znal Jezus še poslednji trenutek rešiti s križa, saj je še prejšnji večer v vrtu Getsemani pokazal svojo moč, da je oborožena četa, ki ga je prišla ujet, brezmočna popadala na tla. Jezus sam jim je odvzel ta strah s prvo besedo, ki jo je je izgovoril na križu: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo." Ta beseda odpuščanja je vsem njegovim sovražnikom odprla pot v njegovo kraljestvo, ako jo hočejo iti. Žal, niso hoteli. Oddahnili pa so se, ker Jezus ni pretil, ni govoril o kazni, zato so mislili, da se je naposled udal, da je ob svojo moč in nič več ne more. Tedaj je iz njihovih pokvarjenih src bruhnilo zadržano sovraštvo z novo silo na dan. Glasno so začeli sredi ljudske množice govoriti: "Drugim je pomagal, sam sebi ne more pomagati. Če je kralj Izraelov, naj stopi zdaj s križa in bomo vanj verovali. Zapal je v Boga, naj ga zdaj otme, če mu dobro hoče, saj je rekel: Sin božji sem." In množica je poslušala in razumela, kako vodilni krogi sodijo o Jezusu in njegovem poslanstvu. Med ljudstvo je bila vržena beseda, da je vse zlagano, kar je Jezus učil, zlagano,

da je kralj, zlagano, da je Sin božji, zlagano, da je obljubljeni Odrašenik, zdaj se vidi, da ga Bog ne mara, saj ga je zapustil in ga ne reši, goljuf je in prevarant. Množica je besedo sprejela in bliskovito je šla od ust do ust. Začelo se je vpitje, posmehovanje in zbadanje, vprav v obraz so Jezusu klicali: "Ti, ki podiraš tempelj in ga v treh dneh postavljaš, reši samega sebe. Če si Sin božji, stopi s križa." Tudi vojaki — po štirje pri vsakem križu — so se pridružili: "Če si ti judovski kralj, reši samega sebe." Cel eden od razbojnikov, ki sta bila z njim križana, mu je poln notranjega gneva, da Jezus odpušča, ko bi se mogel maščevati, očital: "Ako si ti Kristus, reši sebe in naju."

Vse se je združilo, da umirajočemu Jezusu raztrga še zadnji ostanek časti in ugleda, umrje naj brez časti, od vseh zaničevan. Še ob zadnji uri zanj ni obzirnosti, ni sočutja, njegovi sovražniki in brezmiselna množica nimajo nobenega človeškega čutenja, kakor divji psi lajajo v umirajočega Zveličarja. Marija je vse to slišala, vsaka beseda se ji je kakor nož zasadila v srce. Rajši bi sama še hujše zasramovanje trpela, da bi ga le Jezusu odvzela in mu vrnila čast in slavo, ki mu jo je vsak človek dolžan.

Ko premišljujemo bolečino zasramovanja v Jezusovem in Marijinem Srcu, nam prihaja na misel strašna smrt naših nepozabnih mož in fantov, katere je brezbožno nasilje kruto in nečloveško pomorilo, deloma še žive pometalo v brezna naše rodne zemlje. Nihče nam ne more zameriti, če se ob Jezusovem in Marijinem bridkem trpljenju na te žrtve spomnimo. Zaničevani in zasramovani so umirali. Človeška pravica, ki to ime zasluži, zločinca obsodi na smrt, obsodbo pa izvede mirno, dostojanstveno, brez nepotrebnega poniževanja. Človek, ki še ni vsega človeškega v sebi zatajil, nehote umolkne in se pokloni pred veličastjem smrti, pred človekom, ki je tik prehoda v posmrtno življenje. Naši "mučeniki" niso imeli takih človeško čutečih rabljev; da pa so tiho, brez kletve, z besedo odpuščanja na ustnicah prenašali boleče zasramovanje, je velika milost, katero jim je Jezus zaslužil, ko je zaničevan umiral, in jim jo je sprošila Marija, ki je z Jezusom nosila zaničevanje in zasramovanje. Bodi Jezusu zahvala za to milost!

Zaradi katerih naših grehov je moral Jezus trpeti zaničevanje še ob svoji smrti? Zaradi naših grehov, ki jih storimo **IZ STRAHU PRED LJUDMI**. Ali se ne dogaja sto- in tisočkrat, da krščanski človek opusti dolžnost

AVGUST JE MARIJIN MESEC v nekem smislu bolj kot kateri drugi. Sredi meseca, petnajstega, obhajamo praznik Marijinega vnebovzetja, osmi dan na to, dvaindvajsetega, je praznik njenega brezmadežnega Srca. Dva velika nova Marijina dneva!

Vnebovzetje smo sicer že stoletja obhajali, a od lanskega razglasenja verske resnice Marijinega **TELESNEGA** vnebovzetja je ta praznik dobil novo bogoslužno obliko in bolj določeno vsebino: Marija, tudi s telesom v nebesih kronana kraljica! Ni samo njena duša potopljena v nebeško blaženost, ki je s človeško mislijo ne moremo izmeriti, tudi telo je deležno tega, "kar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človeško srce ni prišlo." Marijino telesno bivanje v nebesih "dviga naše misli k nebeškim željam" in nas vzpodbuja tako živeti, da bomo nekoč deležni njene slave.

V zvezi s to razglašeno resnico ima praznik bremadežnega Srca Marijinega šele polno vrednost in vsebino. Marijino Srce

do Boga iz strahu, da bi ga "ljudje" zasmehovali. Ta naša slabost je sramoten pečat na nas. Strah pred ljudmi je vzrok tolikih zanemarjanj verskih dolžnosti in končnega odpada od Cerkve in Boga. Če zasramovanje, ki ga je Jezus dostojanstveno možato in božje junaško nosil, primerjamo s tem, kar more **NAS** zadeti zaradi Kristusa, je vse to tako malenkostno, da nas mora biti sram o tem sploh govoriti. Več možatosti vpricho Jezusa! Več zvestobe v naša srca! Jezus se ni obotav-

ni v grobu strohnelo, temveč je v nebesih v njenem poveličanem telesu, tam utripa, tam ljubi, tam čuti srečo, ki neizmerno presega vse, kar tu na zemlji poznamo in okušamo. To živo Srce, ki ni nikdar niti za najkrajši hip zadrhtelo v grešni želji, ampak vedno gorelo v ljubezni do Boga, to Srce častimo in občudujemo. Brezmadežno Srce je materino Srce, polno ljubezni in skrbnosti za svoje otroke; v njem nikdar ne ugasne topla misel na vse, katere je Jezus s svojo krvjo odrašil.

MARIJA, KRALJICA Z MATERINSKIM SRCEM OB BOŽJEM PRESTOLU, naša srednica, naša besednica, je tolažilno in zveličavno znamenje tega meseca, ki naj kakor zlato sonce sije v naše duše, v naše skrbi, v naše bridkosti in radosti. Pod žarki materinskega Srca naše nebeške Kraljice se ublažijo naše bolečine, se razcveto naše radosti, uspevajo v naših dušah krščanske kreposti, strupena zel grešnih strasti pa se posuši. Odprimo srca in duše temu soncu Marijinega Srca v otroško zaupnih prošnjah.

Škof **GREGORIJ ROŽMAN**

ljal zaradi nas pretrpeti nepopisno zaničevanje, a mi se sramujemo za Jezusa prenesti majhen prezir in posmeh. Te svoje plašljivosti in strahopetnosti se sramujmo, ne bojmo pa se za Jezusa in za zvestobo njemu trpeti zasmeh. Bodimo možati, značajni in zvesti Jezusu po priprošnji žalostne Matere Marije. S svetim Pavlom bodi tudi naš ponesen sklep: "**NE SRAMUJEM SE EVANGELIJA**" — **PRED NIKOMER!**

Škof **GREGORIJ ROŽMAN**

PRODANA

Do onemoglosti utrujena je Tilka prilezla do slemena, kjer se je začela položna pot proti vasi. Morala je počiti. Postala je; na obrazu so ji rdele lise, oči so ji bile modro obrobline. Težko je dihala. Pogledala je malo krog sebe in zavila s poti v gozd. Poiskala je sončen mah pod borom in se vsedla. Odahnila se je; kot bi odvrгла neznosno breme, ji je postalo lahko, ko se je naslonila s hrbtom ob dežlo. V tistem trenutku se je spomnila, da ni zdravo sedeti na goli zemlji spomladi, pa ni imela več moči, da bi se tej prijetnosti odpovedala. "Saj je vseeno," je pomislila. "Čutim, da me smrt spremlja domov; če me pobere dan prej ali kasneje, je itak vseeno."

Zazrla se je v dolino. Tam v bližini na levi je cvetela vas. Kot en sam mogočen pušljec belih in rožnatih cvetov hrušk in jablan. Nad njo se je strmo dvigal vrh Slivnice. Prav na vrh v bukovje je že segla pomlad s svojim mladim zelenjem. Vse je dehtelo po pomladi notri do temnih jelovih gozdov v Menišiji, ki so ji zapirali pogled naprej.

Tilko je toplo sonce pregrelo. Kot svinec težke so ji postajale pomodrele veke. Podoba pomladi ji je v očeh ostala. Pol je sanjala, pol mislila: "Poglej, tu ni mrtvega kamna kot v mestu, ne trdih potov, ne ljudi, ki so brez čuta. Tu je svet kakor bi se umiril in obstal, da more dati novega življenja. Tam doli v strupenem vrtincu vse dirja naprej, vse pokončava pod seboj, dokler se ne izdirja do onemoglosti, do smrti."

Nenadoma se je stresla. Zdelo se ji je, da je počila suha veja na tleh. Pomela si je oči in se ozrla. Od vasi sem je šel po bližnjici fant. Videla je, da je zamišljen. Oči je imel uprte v tla, hitel je. Samo nekaj korakov proč od nje je tekla steza. Ugledal jo je in obstal kakor ukopan. Videla je, da je pobledele in

takoj za tem zarde. Stopil je bliže: "Tilka, ali si ti, ali nisi," več ni spravil iz sebe, obstal je pred njo.

"Jože, sem Tilka," je spregovorila z ubitim glasom. "Vidim, da si se me ustrašil, taka sem. Pa sem morda še slabša, kot misliš. Mesto me je pohodilo, mi vzelo vse in me pljunilo ven, zdaj grem domov, če bom dobila prostora, da umrjem."

Jože je videl, da jo utruja govorjenje.

"Pa kar na zemlji sedi, ki je strupena spomladi, čakaj, da ti vsaj suknjič podložim."

"Pusti, Jože, saj vidim, da si dober. Zemlja ni strupena, strupeni so ljudje, ki jih mora nositi."

Jožetu se je tresla roka, ko je spet oblačil suknjič. Videl je, da je strta, ubita v njej tudi duša. Zasmilila se mu je. Tisto minuto mu je šlo skozi misli, kaj je vse kot otrok rad naredil zanjo, hodil z njo, da so se otroci norca delali iz njega, jo varoval in branil; potem pa je odšla, samo še v sanjah je hodil za njo, govoril z njo. Hrepenenje po njej mu ni umrlo. Zdaj pa jo najde tu kot razvalino.

Prijel jo je za roko. Obstala je v njegovi mrzla, mrtva. "Tilka, vstani, domov boš šla, pozabila boš, kaj si prestala, v teh hribih se boš pozdravila, pa boš spet vesela in zdrava kot si bila, boš videla, še vse bo dobro in lepo, kot je včasih bilo."

"Ti si še, kot si bil, Jože, dober kot kruh, pa se le kar sprizajni z mislijo, da mene tudi ti hribi ne bodo več pozdravili, saj še sama več ne želim tega."

"Pa moraš, Tilka, vsem bo hudo, meni tudi," se mu je tresel glas.

Pogledala ga je. Kalen je bil njen pogled, otožen od joka. "Vem, Jože, davno sem že vedela, da si dober z menoj, pa je prepozno, radj tebe bi rada, da bi bilo drugače... pa z vsem, ne le z zdravjem; to je zadnje, kar me ubija."

Vstala je in ob njegovi roki šla. Stolp poudružne cerkve sta že ugledala ob koncu

Slovenski duhovniki in bogoslovci v San Luisu s srebrnomašnikom - rektorjem Odarjem

gozda, ko je začutil, da je postala težja in težja.

"Ne morem več, počiti bova spet morala. Sonce in hoja sta me prevzela."

"Potrpi, Tilka, do mežnarije je blizu. Tam ti bodo čaja ali mleka skuhan, da se opomoreš, pa bo šlo."

Spremil jo je do tja in jo izročil stari materi. Sam je stopil naprej skozi vas do Plavca. Pred hišo je popraviljal kmečko orodje.

"Oče, Tilka je prišla. Pa je tako utrujena, da sem jo pustil pri mežnarici. Zdi se mi, da je bolna, ker ne more več naprej."

Gašper Plavec je vstal. Prebledel je... Roka, v kateri je držal pipo, se mu je tresla. "Tako, da je bolna, slaba, pa nič ni pisala." Besede so se mu trgale in tresle.

"Jože, Bog lonaj, da si povedal, jo bomo že spravili domov."

Dal je pipo v usta, pa so mu zobje popustili. Ujel jo je, iztrkal in dal v žep. Stopil je v hišo in obstal na pragu, mogočen, blede, preplašen.

"Franca, po Tilko boš šla; je doli pri mežnarici. Menda je tako slaba, da ne more naprej."

"Za božjo voljo," je zajokala Plavka, "pa kar tako na hitro."

"No, na hitro menda ne bo, saj že več kot pol leta deklina ni nič pisala."

"Le kaj si jo dal takrat Cajnarskemu, saj sem čutila, da ne bo prav, ko ni bil nikoli nič vreden človek!"

"Ne začenjaj spet! Sem že vedel, zakaj! Saj je še mlada, se bo že popravila. Kar domov jo spravi."

Šel je ven in brkljaril okrog hiše. Vzel je sekiro in šel v gozd nad hišo. Tam gori je sedel, položil sekiro poleg sebe in spet nabasal pipo in prižgal. Ni mogel zbrati misli. Kot strele ob hudi uri so prihajale in zginevale. Videl je, kako se je od hiše odtrgala žena in jo urno ubrala proti mežnariji.

Morda je trajalo kako uro, ko je videl, kako je žena bolj vlekla kot peljala Tilko proti hiši. Ni se premaknil. "Naj jo pelje v hišo in potrebno poskrbi," je mislil. Mračiti se je jelo, ko se je dvignil. Čutil je, da se mu noge v kolenih tresejo. Obstal je pred hišo, zasadil sekiro v tla in vstopil.

Na postelji je ležala. V mraku je bila nje-na bledica še hujša, oči še bolj udrti.

"Tako, da si domov prišla? Pa kako, da si taka, tako suha, blede, ali niso dobro ravnali s teboj?"

Tilka se je vzravnala v postelji. Oči so ji zažarele. Pogledala je Gašperja, iz oči ji je sijalo skoro sovraštvo.

"Da, suha sem, blede, bolna, ukradli so mi vse, zdravje, veselje, srečo, mladost in dušo tisti, katerim ste me prodali vi, vi za pest zemlje!"

Glas ji je postajal vedno močnejši, kričala je v očeta.

"Da, za pest zemlje, za podružničin gozd, za čast ste prodali mene, da so me..."

Glas ji je zamrl kot krik ubitega zvona; iz ust se ji je udrila kri.

"Jezus, Marija," je zavpila žena. Z robcem ji je obrisala kri in ji glavo položila na zgljavje.

Tilka se je umirila. Gašper je zlomljen sedel na klop ob peči.

Tedaj je Tilka spet odprla oči. Biodile so po mračni sobi. Komaj so se razločile besede. Bledilo se ji je. "Tam ob vratih v kamro je visel rožni venec, pa so ga prodali, po stenan je bilo polno podob, pa so jih prodali; po našan so hodili gospou in posvečani družine, pri nas ni bilo denarja za podobo; božje varstvo, posvečenje Mariji so prodali, prodali... nazadnje pa prodani še mene, da so mi ubili poštenje in vero in zdravje."

Tilka je onemela. Bleda je ležala na postelji in mirneje dihala. Mati je jokala, da ni mogla go besede.

Zunaj je začel ječati veter in poditi na nebo oblake.

Gašper Plavec je vstal. Silna postava je bila vpognjena, usne so mu trepetale, kolena klecala.

"Franca, jaz grem zvonit, popazi nanjo, saj mislim, da ne bo hudega, jutri grem po zdravnika."

Drsal je do podružnice kot starec. Odzvonil je, stopil v cerkev in za sabo zaklenil.

Prav do oltarja je stopil, prižgal lučko v svetilki in se zgrudil v klop.

"Prodal sem vse, prodal, prodal, prodal." Kot kladivo mu je padalo na dušo.

"Kakšen mogočnjak, sem mislil, da bom. Gospodaril bi vsem vasem tu okoli, dobil vse, kar je imela tale cerkvice, pa še kaj drugega. Vse to so mi obetali, zdaj je izgubljeno vse. Prodano tudi otrokovo zdravje."

Tedaj je v oltarju pod sv. Frančiškom zagledal podobo.

"Prav pred tole podobo so se posvetile tele vasi Marijinemu Srcu, naša hiša ni bila zraven, ker nisem hotel. Prosila je Franca, prosila Tilka, prosil Blaž, nič ni pomagalo; kaj bi rekli moji prijatelji. Zdaj je mrtev Blaž, ubita, pohojena Tilka."

Zaječal je, da se je sebe ustrašil. Stopil je k oltarju in vzel doli sliko. Prašna je bila. Z rokavom jo je podrgnil po steklu in okvirju. Obrnil jo je. Na hrbtni strani je ugledal napis. Prav pod lučko je stopil in bral:

"V letu strahote 19... so se na rožnovensko nedeljo posvetile najprej tu v cerkvi pred to podobo, potem pa še po vasi, po hišah vse družine Marijinemu Srcu razen čisto malo izjem, da bi jih Marija izpeljala iz teh strašnih časov, obvarovala vsega hudega na telesu in duši."

"Moje hiše ni bilo, zato ni bilo varstva, zato zdaj kriče, vpijejo nad mojo prodane duše in telesa."

Naslonil je sliko na oltar in pokleknil in jokal, da se mu je tresel mogočen hrbet.

Potem pa je vstal. Sliko je zavil v suknjič in jo v temi odnesel domov.

Prižgal je dve svetilki. Žena ga je začudena gledala.

Na steno, nasproti postelje, je zabil mogočen žebelj. Potem je obrnil sliko in pod ostali napis pripisal: Tudi jaz Gašper Plavec.

Obesil je sliko na žebelj in spregovoril: "Nocoj in še nekaj dni naj bo tukaj. Poklekniva, morebiti bo Mati božja sprejela tudi našo hišo v varstvo, čeprav sem jo prodal."

N. ZEMLAK

KINO - DA ALI NE...

NAŠE NAČELNO STALIŠČE DO FILMA

II. Slabi in dobri filmi

Omenili smo že, da tu ne presojamo filmov po umetniški, tehnični ali zabavni vrednosti. Tudi v teh ozirih imenujemo film dober ali slab, n. pr. slaba režija, dobra fotografija, slabi igralci. Nam gre le za versko-nravní vidik, za to, kakšen je film v verskem in nra-
nem pogledu.

Rekli smo, da je slab film tisti, ki kvarno vpliva na vero in nravnost.

Je pa več načinov, kako film človekovi veri in nravnosti škoduje.

Večkrat napačno sodimo, da so slabi filmi le nedostojni filmi. Ti so gotovo slabi, a ne samo ti. Ne smemo gledati le na način, kako se kaj predstavlja, marveč tudi na vsebino, ki se predstavlja. Film more prikazovati na dostojen način zelo nemoralno ali slabo vsebino (n. pr. ko odobrava razporoko, zakonsko nezvestobo itd.).

Tako se nam slabi filmi takoj razdele v dve vrsti: slabi po načinu in slabi po vsebini; večkrat pa so slabi po obojem.

a) SLABI PO NAČINU so nedostojni filmi, ki žalijo in ubijajo čut sramežljivosti, bodisi da razkrivajo goloto, ali da v besedi in sliki prikazujejo razproščene nagone in strasti počutnosti ali pa na opolzke način namigavajo na kočljive stvari, ki o njih govori 6. božja zapoved.

b) Težje je na kratko označiti filme, ki so SLABI PO SVOJI VSEBINI. Gotovo ni prištevatí med nje tistih, ki prikazujejo — seveda dostojno — tudi najgloblje zablode življenja, pa jih kot zablode pokažejo in obsojajo, ali ki kažejo človeške strasti in zločine, a tako, da zločinec ni junak filma, marveč je zločin kaznovan. Slabi so, kadar zla, ki ga slikajo, ne zavračajo, marveč ga kažejo kot nekaj dobrega in ga odobravajo.

Povečini je zlo, ki ga film vsaj tiho odobrava, moralno zlo, in sicer táko, ki ali gledalcu ugaja, ali pa je zlo, ki more imeti videz dovoljenega. Zato so takšni filmi posebno nevarni. Človek si rad prisvoji nazore, ki mu prišljajo, in se prav lahko prevara, kadar je zlo spretno skrito pod plaščem dobrega ali po splošnem krivem naziranju sploh zlo ni.

MORALNE ZABLODE V FILMU zadevajo različna polja nravnega življenja.

1. Prav pogosto se tičejo ZAKONSKEGA ŽIVLJENJA IN ČISTOSTI. Ne glede na to, da je v filmu zakon povečini zgolj svetna zadeva, večkrat le trgovska ali pa učinek hipne simpatije in strasti, danes kino dejansko (morda ne naravnost namerno) uči zakonsko nezvestobo in razporoko. Moderna žena v fil-

mu ima pogosto poleg moža svojega ljubinca in mož svojo "postransko ženo" (trikotni zakon) in to ali skrivaj, za hrbtom, ali pa si celo po medsebojnem dogovoru pustita "proste roke". So filmi, ki tako stanje prikazujejo kot nekaj normalnega, samo po sebi umevnega, ali celo kot nekaj pametnega, vsaj kadar se mož in žena ne razumeta več. Da se ima v takem okolju razporoka za najenostavnejše sredstvo, kako se rešiti nesrečnega zakona in stopiti v nov srečen zakon, je lahko umljivo. Ni mogoče dovolj povdariti, kako takšno pojmovanje zakona ruši trdnost zakonske zveze posebno pri gledalcih, ki so nesrečno poročeni ali zagledani drugam. Naravnost vabi jih k na videz tako enostavni in udobni rešitvi iz mučnega življenja, dočim zahteva vera v takem položaju potrpljenja, premagovanja in žrtev. Trdnost v načelu in praksi se začne postopno rušiti: najprej le notranje ne ugovarja, ne obsoja odločno take rešitve; zbudi mu misel nanjo. Ko vidi, da se tako pogosti godi, se mu ne zdi več tako nemogoča, tako izredna, da bi se moral preveč ozirati na javno mnenje; trdnost se spremeni v tih dvom, ali ni morda res pametno, na ta način se rešiti neznoznega položaja. Ves čas pa v tem razvoju podzavestno deluje želja po posnemanju in iz te želje skuša opravičiti in utemeljiti takšno ravnanje. Vse to ubija v njem odporne sile in vsaj v mislih in željah pristane na razporoko kot edino pametno sredstvo. Versko-nravno naziranje o zakonu je podrtó. Tak se potem dejansko ali res loči in znova poroči ali pa mu postane življenje še bolj neznožno, ker se mu vidi nepotrebno, nesmiselno in zgubi v svoji miselnosti oporo zanj.

2. Še hujše moralno zlo rodi film, posebno v mladini, s svojimi IDEJAMI O LJUBEZNI MED FANTOM IN DEKLETOM, o razmerju med neporočenimi osebami. Težko je zaslediti v filmu vsaj nekaj o pravem smislu, pomenu in o idealni lepoti te ljubezni. Vse je prepojeno z neko prazno lahkoživostjo. Ljubezni je ali igračkanje in koketiranje, ali zgolj zabava in čutno uživanje, ali celo le sredstvo, da človek zadosti hipni strasti, zakonsko življenje v malem; ali pa je zgolj neka romantika, ki je sama sebi namen in ki obstoji v objemanju in poljubljanju, če le mogoče, ob luninem svitu. Na vsak način pa je pojem, ki ga o ljubezni dobi mladina iz filma, plitev in do dna napačen. In v tem je tudi vir napačnega pojmovanja zakona in cele vrste zblod, ki je prav v tej ljubezni že itak ogrožena. Pri mladem gledalcu rodi krivo pojmovanje ljubezni in ruši v njem smisel za vrednost in pomen čistosti. Kako naj se

bori za nekaj, kar nima vrednosti?! Kdor pa se ne bori, pade. Ko govori Pij XI. o filmih, ki "zapeljujejo mladino na slaba pota", misli gotovo pred vsem na te vrste filmov.

3. Pij XI. šteje med kvarne tudi filme, ki "KAŽEJO ŽIVLJENJE V NAPAČNI LUČI." Kateri so ti? Menim, da predvsem tisti, ki ustvarjajo napačen ideal življenja.

Pogosto namreč filmi kažejo življenje v velikem svetu: bogato družbo, ki živi v razkožju in potratnosti, ki nima važnejših skrbi in opravkov kakor zabavati se na vse mogoče načine v luksuznih lokalih, v najmodernejših dragih oblekah, ki se posveča vsem vrstam športa in uživanja ter si privoščijo vsega, kar ji srce poželi. Težko je misliti, da ne bi človek, ki redno gleda te filme, zabrepenel po takem udobnem življenju v izobilju, brez truda in skrbi, ki se mu teden za tednom tako živo predstavlja: to življenje mu je dejansko postalo ideal. Njegovo življenje se mu zazdi malenkostno, nesmiselno; prave vrednote napore, dela, trpljenja, skromnosti, odpovedi, vsakdanjih žrtev in višjih nagibov zgubé na vrednosti. Nezadovoljen je nad svojim položajem, vzbuja se mu nevoščljivost in sovražstvo do tistih, ki tako žive, kakor vidi v filmu in katerih mesto bi rad sam zavzel. Z eno besedo: zašel je v praktični življenjski materializem, ki mu je bogastvo in uživanje največ. Že tako moramo živeti v zmaterializiranem svetu in okolju, ki skuša vdreti v našo že samo po sebi k uživanju nagnjeno notranjost, zato ni da bi to zapeljivo moč materializma še večali.

Kako napačno sliko — da navedem še drug primer — si ustvarijo pogostni obiskovalci kina o idealu žene in dekleta! Kakšen je tip žene in dekleta na platnu? Je dekle, ki išče ljubezni zdaj tu zdaj tam in se z njo poigrava, ki "osvaja" moške tjavdan, ki živi zabavi in ima veliko veliko opraviti z lepotičenjem v sumljive namene. Razdira družinsko srečo drugih, ima v sebi kaj malo dekliskega in ženskega, pač pa velik strah pred materinstvom. Vidiš jo povsod: za krmilom avtomobila in letala, na jahti in smeški skalalnici, le pri ognjišču in žibelki ne! Naj je to ideal žene za našo mladino, za bodoče matere našega naroda!? Podobno velja tudi o moških filmskih junakih!

Kako je tovrsten vpliv zares močan, kaže tudi "oboževanje" filmskih igralk in igralcev znanega imena, "ljubljenec publike". So, ki vneta zbirajo njih fotografije in jih skušajo posnemati. Če primerjamo svetniške ideale, ki nam jih Cerkev nudi v posnemanje, s temi modernimi junaki na platnu, se zgrozimo ob materialističnem pojmovanju junaštva in življenskega vzora.

4. Obsodbe vredni so nadalje FILMI, ki naravnost SMEŠIJO VERO IN POBOŽNOST ali slikajo vernega človeka kot manjvrednega, nazadnjaškega, zaostalega; sem spadajo tudi filmi, ki se norčujejo iz krščanske morale ali slikajo zgodovinske dogodke v Cerkví krivično in sovražno. V današnji dobi tolerance takih filmov ni mnogo. Večjo škodo delajo FILMI — in teh je zelo veliko — KI V NJIH BOG NE IGRA NOBENE VLOGE. Vse pro-

bleme rešujejo brez Boga, življenje se razvija brez ozira nanj. Nikjer ni videti križa, nihče ne moli, nihče se ne sklicuje na Boga in na njegovo postavo. Filmski junak Boga ne potrebuje, živi in umira brez misli nanj. Menitè, da ostane ta brezbožna atmosfera brez vpliva na pogostae obiskovalce kina? Kdor pozna moč filma in človekovo dušo, bo pritrdil, da takšno življenje na platnu navaja najprej v versko mlačnost, nato v versko brezbriznost. Kam pa vodi, vemo. Kaj kmalu Bog tudi v njihovem življenju ne bo več mnogo pomenil.

5. Od še drugih vrst slabih filmov naj omenim le še filme, KI SEJEJO PREDSDOKE IN SOVRAŠTVO MED RAZNE SLOJE, NARODE IN RASE. Pij XI. jih izrecno omenja, ko govori o kvarnih filmih. Misliti je tu predvsem na propagandne filme raznih totalitarizmov in na nekatere filme o preteklih vojnah.

Iz naštetih primerov je videti, da niso vsi filmi enako kvarni. Čeprav so vsi po vsebini zmotni, torej slabi, nimajo vsi enake vplivne moči. Tudi morejo eni vplivati slabo že ob eni predstavi (1, 2, 5), drugi pa sejejo zlo v duše le polagoma in postopno (n. pr. 3, 4). Na to se je treba ozirati, kadar si ustvarjamo sodbo o obisku poedinega filma.

* * *

Preidimo k dobrim filmom.

Dober film je tisti, ki dobro, ali vsaj nevarno vpliva na človekovo vero in naravnost.

1. Pij XI. prišteva med dobre filme najprej tkzv. KULTURNE FILME, ki so bolj poučnega ko zabavnega značaja. "Posredujejo večje poznavanje zgodovine, krajevnih lepot domovine in drugih dežel in še drugo koristno znanje." Navadno ti filmi ne žalijo sramežljivosti in so zaradi svoje koristi zares dobri.

2. Med dobre filme moremo prištevati tudi tiste, ki so v PREDVAJANJU DOSTOJNI, PO VSEBINI PA VEČ ALI MANJ INDIFERENTNI, a ne kvarijo pravičnega mišljenja. Problem, ki jih obravnavajo, ne rešujejo v nasprotju s krščanskimi moralnimi in življenjskimi načeli. Dobri so, ker služijo potrebni in koristni zabavi.

3. V veliko večji meri zaslužijo ime dobrega filma tisti filmi, ki sicer služijo predvsem zabavi in oddihu, pa imajo po svoji vsebini (če že ne po namenu) NARAVNOST NRAVNOVZGOJEN ZNAČAJ. Med te spadajo predstave, ki "budé in dvigajo gledalca k plemenitim življenjskim idealom, predstavljajo resnico in krepost v privlačni obliki, ustvarjajo ali vsaj pospešujejo razumevanje in dobrohotnost med sloji, narodi in rasami, se potegujejo za pravico, vse vabijo h krepostim in končno na svoj način pomagajo pri ureditvi novega, bolj pravičnega ustroja človeške družbe" (Pij XI.). Panež tudi omenja, da se kino celo mora prizadevati za to, da izpolnjuje človeka v naravnosti in kreposti, češ da je to prizadevanje že v naravi vsake plemenite umetnosti same.

4. Posebno vrsto dobrih filmov tvorijo takojmenovani VERSKI FILMI, ki prikazujejo n. pr. življenje in trpljenje Kristusovo, svetnikov, delo duhovnikov in misijonarjev in podobno. Seveda naj bi bili ti filmi vsebinsko in

SODOBNI DEMOGRAFSKI PROBLEMI

I.

Biološko naraščanje prebivalstva je vzbudilo reakcijo pri gotovih skupinah družbe, jim je postavilo oziroma zanje ustvarilo nove, dosedaj povsem nepoznane probleme. Izhajajoč iz tega so tudi politični, gospodarski in socialni problemi postali bolj pereči. Gostota prebivalstva je v gotovi meri nudila več možnosti za revolucionarne podvige, podtalna gibanja, ekspanzija prebivalstva pa je naletela vedno na nove ovire.

Človek se je moral vedno bolj boriti za svoje življenjske potrebe. Zato je v preteklem stoletju po Darwinovem mnenju bila najbolj znamenita znanstvena doktrina borba za življenje*, in od tukaj — moremo smatrati — je prišla Malthusu ideja za razmišljanje in študij problema prebivalstva. Malthus je imel strah, enako kot njegovi sodobniki ekonomisti in politiki, da je ljudi preveč na svetu in da naraščanje prebivalstva more iti v neskončnost. To pa onemogoči človeku udobno in dostojno življenje.

Tudi pozitivizem te dobe je smatral to nevarnost za neposredno, ker se je biološka znanost trudila z vso vneto, kako doseči neumljivost človeka. Anglež Godwin in Francoz Condorcet sta zagovarjala to idejo, a sta si istočasno postavila vprašanje, bi li zemlja mogla preživeti toliko ljudi, Godwin ni mogel najti na to vprašanje zadovoljivega odgovora in je postal pesimist. Napovedal je: če se doseže manjša umrljivost človeka, bo v nekaj stoletjih zemlja preobljudena in ne bo mogla dati kruha svojim prebivalcem.

Malthus si je osvojil popolnoma Godwinov pesimizem in nevarnost preobljudenosti zemlje postavil v neposredno bodočnost. Zatrjeval je, da ta nevarnost že obstoja, zemlja je preobljudena, ker prebivalstvo narašča geometrično, dočim bogastvo in dobrine zemlje le aritmetično. Gostoto prebivalstva je računal tako, da je upošteval samo obstoječe gospodarske dobrine in obstoječo stopnjo gospodarskega razvoja. Pustil pa je ob strani geografsko gostoto prebivalstva, gospodarski in tehnični napredek, nagel razvoj industrije, ki nudi neposredno možnost za pridobivanje za življenje potrebnih dobrin.

* Charles Gide, Charles Rist: Historia de las doctrinas económicas.

igralsko pravilno podani: pokažejo naj n. pr. svetnika kot to, kar svetnik je: junak, človek herojskih kreposti, ne pa kaka mevža žalostne postave, ki nobenemu ne more biti vzor, marveč vsakega odbija. Tudi igralci morajo imeti pravi pojem o svetništvu, sicer se kaj lahko zgodi, da njegovo podobo sprevržejo v afektirano spažko. Lep in globok verski film pa ima na človeka izredno dober vpliv. Na drugi strani pa je krivo misliti, da so edino verski filmi dobri.

(Sledi.)

DR. IGNACIJ LENČEK

Malthusova napovedovanja se niso uresničila, pesimizem je bil neupravičen. Dokazano je, da rastlinski in živalski svet raste in se množi bolj kot človeštvo, da je geometrična in aritmetična formula nerealna kot je to v matematiki dokazal Messadeglija**. Predvsem pa moramo ugovarjati z moralnega stališča, ker je Bog tisti, ki urejuje rojstva in smrti človeštva s svojim naravnim in večnim zakonom.

Isto je dokazala tudi Malthusova domovina Anglija, ki je leta 1905 štela 10.5 milijonov prebivalcev, danes jih pa šteje 45 milijonov. Kljub temu, da je prebivalstvo narastlo za štirikrat, moremo z gotovostjo trditi, da je bogastvo Anglije narastlo za dosti več, da noben človek ni umrl od gladi, ampak nasprotno, življenjski nivo prebivalstva se je znatno zvišal.

Enako moremo trditi za USA, kjer je prebivalstvo naraslo za desetkrat, bogastvo dežele pa veliko več. Evropa je imela leta 1789 okrog 200 milijonov prebivalcev, leta 1914 je dosegla 600 milijonov in kljub temu še danes, ko je ta številka precej višja, obstojajo možnosti za dostojno življenje za nova človeška bitja, nov gospodarski in tehnični napredek.

Da se človeštvo obvaruje pred mizerijo in pomanjkanjem, je Malthus učil in postavljajl zahtevo po znižanju rojstev radi politično ekonomskih vzrokov, ki morajo postati biološki vzrok s prostovoljno ali obvezno odpedjo staršev spočetju novih življenj.

II.

Naraščanje prebivalstva je v prvi vrsti odvisno od človeka samega, potem od okoliščin vsakdanjega življenja in ideološkega, bolj rečeno religioznega pojmovanja cilja človeka in pomena življenja.

Vzroke moremo deliti v zunanje, notranje, moralne in represivne.

Zunanji vzrok je klima, ki posebno v tropičnih predelih izredno vpliva na človeški organizem in spolno življenje, dočim ima mrzla klima nasprotno učinke. Geografska gostota prebivalstva omogoča naraščanje prebivalstva ali ga pa ovira. Politična, gospodarska in socialna organizacija dežele ima lahko ugodne ali slabe posledice. Država lahko direktno ali indirektno vpliva na množenje prebivalstva s pravičnimi plačili in socialno varnostjo delovnih sil in direktno pomočjo številnim družinam in poročencem pri ustanavljanju novih družin. Veliko vpliva tudi s svojo napeto nacionalistično propagando ali rasizmom.

Med notranjimi vzroki je največji vera. Za Kitajca, Brahmana in Juda je greh proti Bogu, če nima otrok. Med romanskimi narodi je bila nekoč sveta dolžnost imeti otroke radi dolžnosti do domovine in družbe. Na splošno lahko opazimo, da zares verni in skromni

** Canoletti Gaudenti: La statistica applicata nei fatti sociali.

ljudje imajo številno družino, nasprotno pa se bogatini in moderni intelektualci branijo otrok. Za inteligentnega in kulturnega človeka se dandanes smatra le tisti, (kar velja za delavca in največjega predstavnika znanosti in umetnosti), ki ima le enega ali nič otrok, ki zna preprečiti spočetje. Slabe gospodarske razmere niso nobeno opravičilo, glavni vzrok je pomanjkanje vere in izpolnjevanje naravne dolžnosti.

Verska ignoranca, ki prevladuje v sodobnem svetu, rodi nemoralne posledice. Ker se išče v zakonu le uživanje in kako čimbolj zadostiti strastem, se zakonci branijo spočetja novega življenja in uporabljajo za to vsa možna in dosegljiva sredstva. Največkrat veliko število takih zakonov konča z razporoko, z umorom in zločinom. V USA je med razporočenci 73 % takih, ki niso hoteli imeti otrok*.

Razporoka je merilo moralne vrednosti in človeškega dostojanstva zakoncev. Razporočenci, ki imajo otroke, morajo kljub razporoki skrbeti zanje. Ker pa moderni zakonci že ob sklepanju poroke na civilnem registru računajo na razporoko, zato logično v dobi skupnega življenja nočejo otrok, ker se hočejo iznebiti vseh dolžnosti in vezi, čim bodo zakonsko zvezo razdrli.

Legalizirana ali tolerirana prostitucija s strani oblasti ali javnega mnenja pospešuje strasti in spolno življenje izven zakona. Uničuje srečo in zdravje v družinah, preprečuje ustanovitev novih družin, uničuje zdravje in blagostanje družbe. Čim številnejše so javne hiše v kakšni deželi, temvečje so potrebe po novih bolnišnicah, se potrebuje več norišnic in več jetnišnic. Zločinstva naraščajo, naglo pa peša razum in intelektualna sposobnost.

Med represivnimi vzroki je najbolj jasna kontrola rojstev, angleški "birth control". Je to najmočnejše orožje v rokah pozitivističnih gospodarstvenikov in politikov zapadnega sveta. S kontrolo rojstev hočejo svojim narodom in državam zajamčiti materialno bodočnost. Z zakonom o kontroli rojstev hoče država obvezati starše (kot Mac Arthur na Japonskem), da ne bodo imeli več otrok kot to odgovarja računom in načrtom državne oblasti. Praktično "birth control" ne pomeni kontrolo rojstev, ampak hoče preprečiti spočetje in rojstvo novega življenja s priporočanjem sredstev proti spočetju in za odpravo plodu. To ni nobena kontrola, ampak zastrupljanje zakoncev, ki tako postanejo omanjeni in končno izčrpani od uživanja, zanikajoč glavni namen zakonske zveze: rojstvo in vzgoja otrok.

Zagovorniki in propagandisti sterilizacije ponavljajo dan za dnem, da v sodobnem svetu morejo živeti in se ohraniti fizično močni ljudje, to je popolnoma zdravi. Skupno dobro je odvisno od telesnega zdravja ljudi. Slabotni in bolni niso v breme samo svoji družini, ampak veliko ekonomsko breme čeli družbi. Da se to prepreči ali vsaj omili, slabotni nimajo pravice do družine in otrok. Država s poseb-

nim zakonom obveže slabotne, da se podvrže sterilizaciji, kot se to izvaja v nekaterih državah USA.**

Kot represivno sredstvo moremo smatrati tudi egoizem in materializem staršev, samoljubje, strah matere pred trpljenjem materinstva, želja po enem otroku radi komoditete in nedeljivosti premoženja, feminizem z absolutno emancipacijo žene, moderni gospodarski in produkcijski sistem. Končno pride še zgodnja emancipacija otrok, ki zgodaj zagrenijo starše same, jih pustijo brez pomoči in vesolja.

Noben izmed omenjenih vzrokov nima opravičila ali osnove v naravnem ali patološkem zakonu, ampak izhaja predvsem iz volje staršev in obstoječega pravnega reda.

III.

Naša doba je značilna po počasnem, a stalnem padanju rojstev. Kljub temu, da človek živi dalj časa, prebivalstvo v mnogih deželah pada, se ne more obdržati na svojem normalnem nivoju. Padee je stalen, mladine je vedno manj, zato je realna in resnična trditev, da se narodi starajo in umirajo. To velja za vso zapadno poloblo, vso srednjo in zahodno Evropo. Visok nivo rojstev imajo v Evropi Bolgarija, Romunija in Rusija, v Aziji pa Kitajska, Japonska in Indija, najnižji je v USA, Nemčiji in Argentini.

Povprečno je v modernem in naprednem svetu nivo rojstev zelo nizek. To se najbolj pokaže v produktivni sestavi prebivalstva. Vzemimo za primer USA: v letu 1850 je bilo v USA pod 20 let starih 52.2 % vsega prebivalstva, med 20. in 64. letom jih je bilo 44.9 odstotkov, nad 64 let starih pa 2.6 %. Leta 1930 pa je bilo pod 20. letom starosti le 39.8 odstotkov, med 20. in 64. letom starosti 55 odstotkov in nad 64 let 5.5 %. Produktivno prebivalstvo je v zadnjih 80 letih znatno naraslo v tej deželi, znatno so padla tudi rojstva, za 12.7 %. V prihodnjih 50 letih bo znatno padlo število produktivnega prebivalstva v korist starcev.

Nesorazmerno naraščanje starcev in padanje rojstev in produktivnega prebivalstva ima negativne posledice za narodno gospodarstvo in vso družbo. Posledica je v padanju konzuma. Ni preveč prebivalstva, ni prenaseljenosti, toda če ni dovolj konzumentov, se proizvajati ne more. Je brezposelnost in mizerija. Če ni delovnih rok, se ne more zadostiti potrebam konzuma, je zopet pomanjkanje. Efekt je ravno nasproten tistemu, kar se je napovedovalo in pričakovalo.

IV.

Kot povedano, ima padanje rojstev glavni vzrok v materializmu, ki vlada sodobni svet. Ta je največji pri bogatih narodih in pri redko naseljenih. Vsled tega jim primanjkuje delovnih rok, se ne morejo vzdrževati sami. Iščejo in stremijo za politično in gospodarsko prevlado in gospodarstvom nad drugimi narodi. Povzročijo neredkokrat direktno ali indirektno mednarodne oborožene spopade.

* C. S. Mihanowich: Current social problems.

** Ibidem.

Na mednarodnem geografskem kongresu v Firencah leta 1947 je profesor Toniolo dokazal na podlagi svojih raziskovanj in študija, da more zemlja preživljati ob obstoječem bogastvu in dobrinah 10 milijard oseb. Franz Oppenheimer pa pravi, da zemlja lahko nudi dovolj kruha in sredstev za preživljanje 200 milijardam prebivalcev, če bi se bogastvo in dobrine pravično razdeljevale.

Zemlja ni skopa s svojimi darovi, če gledamo na njo popolnoma s pozitivističnega stališča. Ne smemo pa pozabiti nikoli, da Stvarnik enako kot za ptice pod nebom skrbi tudi za človeka. Odvišen je strah, da bo na svetu ljudem zmanjkalo kruha in drugih potrebnih sredstev za življenje, če se razdeljujejo po zakonu pravice in krščanske ljubezni, če vsak član človeške družbe izpolnjuje zapovedi ljubezni do Stvarnika in svojega bližnjega.

V.

Moremo zaključiti z ugotovitvijo, da je demografsko gibanje prebivalstva predvsem odvisno do družine, osnovne celice človeške družbe. Če je ta zdrava, polna krščanskih idealov in jih v praktičnem vsakdanjem življe-

nju uresničuje, potem je narod zdrav, rast in bodočnost mu je zajamčena. Ako je pa življenje v družini nasprotno krščanskim načelom, bo začela razpadati in temeljih, se bo zrušila, z njo bo začel umirati tudi narod. Upoštevač to, delimo družbo v 3 velike skupine ali dele:

1. V gotovih delih družbe naraščanje prebivalstva nima nobenih umetnih ali moralnih ovir. Poroke in rojstva se ne zavirajo. Nova družina in novo življenje se poraja povsod, kjer so dani minimalni pogoji za življenje. Tukaj smrt urejuje gibanje prebivalstva.

2. Drugod hočejo starši rojenim otrokom zagurati najmanj tako življenje, kot ga imajo oni sami. Hočejo še nekaj več, kot je potrebno za minimalno življenjsko existenco, toda ni prostovoljnega omejevanja rojstev. Gibanje prebivalstva je odvisno od stalnega variranja rojstev.

3. Od XVIII. stoletja naprej, ko se je pričelo z racionalizacijo na vseh področjih, se je tudi začelo v družinah s političnim in prostovoljnim omejevanjem rojstev kot nekaj nujnega in potrebnega. (Lauwy: Richesse et population, 1943.)

A. HORVAT

KRIŽ POD KORENINAMI

Na holmcu ob meji dveh graštov je ležal posekan orjaški hrast. Orjaškega hrasta orjaški štor je še gospodovalno-trdno čepel s svojimi močnimi koreninami zasidran v ilovnati zemlji. Kmet Lužar Blaž se je tiho trudil ob njem, da bi ga s koreninami vred spravil iz tesnega objema. Njegov hlapec Peter je molče in zle volje s krampom odkopaval mastno ilovnato prst okrog za človeško roko debele korenine. Začelo se je že mračiti in v delo se jima je oglasil iz stolpa župne cerkve večerni Avemarija. Kmet Blaž je prejenjal z delom, se odkril in tiho molil. Peter pa se je pretvarjal, kakor da ničesar ne sliši, in slabovoljno enakomerno kar naprej zasajal kramp.

Staremu kmetu to ni bilo po volji, pa je le molčal. "Za danes bodi dovolj! Prenehajva v božjem imenu!" je rekel, ko je odzvonilo, pobral kramp in lopato in čistil orodje mastne ilovice.

Peter je še nekajkrat kljubovalno zasadil kramp pod debelo korenino. Pod njo mu je zevnila naproti majhna vrzel. Pobral je železni drog, ga krepko zasadil skozi odprtino, napel mišice, toda uporna korenina je imela še prečvrsto vklenjene svoje dolge prste v zemlji... ni je mogel izrjaviti. Nejevoljno je zadegal še enkrat železni drog v luknjo. Železna konica je zaškrtala in zdrknila — zadela je na nekaj trdega. Peter se je sklonil in z rokama brskal zemljo proč. Pogledal je поблиže, kaj mu je zadržalo sunek... tedaj se mu je nenadoma zasvetilo nekaj belega, lesketajočega se naproti.

Hlapca je spreletel po udih neki čuden nemir. Poželjivo je grebel s krampom dalje — svetloba se je jasneje zbleščala. Ni vedel, odkod je zajel to misel, pa kar naenkrat mu je zavrtala v glavi: Zaklad leži tu zakopan

— srebro in zlato iz starih časov gradov!

Gospodar se je odpravljal domov. Ozrl se je še enkrat po njem in ga vprašal: "Ali ne greš z menoj domov, Peter?" Hlapec je ves blede vrgel kramp in železni drog na trato. Gospodarju ni z nobeno besedico znilo o tem, kaj je našel. Kakor nehote je s čevljem zdrzal prst čez bleščeče mesto in černo odgovoril: "Da, da; že grem!"

Ves večer ni hlapec mogel najti pravega miru. Kmet je opazil, da ga nekaj tišči. Vzel je bil zelo zgodaj Petra k sebi, ko je bil postal sirota brez staršev. Ves ta čas je komaj kaj veselega doživel z dečkom. Fant je v svojih otroških letih zelo pogrešal ljubeče materine vzgoje. Četudi se je njegov oče veliko trudil z njim, ko je zvečer prihajal z dela, vendar veselja in otroške vere, kakor jo more v otroško dušo vcepiti le mati, sam ni mogel dati. In ko se je kot dnevičar potem zgodaj smrtno ponésrečil in na posledicah kmalu umrl, je ostal komaj dvanajstletni deček brez očeta in matere na svetu. Eno leto se je kot hlapec potikal po raznih kmetijah. Marsikateri slab zglede pokvarjenih uslužbencev se je trdno vgnezdil v njegovo dušo; kmet Blaž in njegova soproga nista mogla več njegovih mladih let preobrniti, dasi sta se za to močno trudila.

Po večrni molitvi je šel Peter brez besede v svojo čumnato, se vsedel na rob postelje in strmel pred se. V zadnjem času kar ni mogel najti nobenega veselja več. Zlasti, odkar je še prejenjal hoditi ob nedeljah z domačimi k svetni maši, temveč je sam pohajkoval okrog. Ni je postajalo hlapčevsko življenje vedno bolj puho. Toda nazaj vendar ni in ni našel nobene poti. V svojo nesrečno tolažbo je na tihem zvrčal krivdo za svoje žalostno živ-

ljenje na ljudi, ki so mu bili blizu. Z zaupanjem do ljudi je pričela usihati tudi njegova vera.

Peter se ni zavedel, kako drži navzdol; čutil je samo, da se mu je življenje zelo pristudilo.

V takem razpoloženju ga je ta večer spreletela neka gorko-mrzla zona, ko je zagledal pod koreninami starega hrasta nekaj svetlega. Če bi bil na holmcu pod hrastovimi koreninami zaklad, kaj naj naredi? Ničesar ni zinil gospodarju o svojem odkritju. Sam samcat ve za to.

Nenadoma mu je padel v glavo čuden domislek: "Kaj če bi šel takoj zdaj odkopat? Noč je dolga in nema!"

Pred njegovimi očmi so se zalesketali srebrni in zlati kovanci, ki jih namerava dvigniti v nemi uri: postal bo bogat in potem — potem bo svet njegov.

Sladki vabi se ni mogel ustavljati; šel je k vratom in jih narahlo s tresočimi rokami odprl. Drsajočih korakov se je v temi po dvorišču približal orodarnici; vrata orodarnice so hreščeče zaškripala, ko je prišel po orodje. Prislusnil je za trenutek: Ali ga je kdo slišal? In ko se ni nič ganilo v hiši, se je previdno in počasi z lopato in krampom pritipal na cesto.

Zgoraj na holmcu je Petra objel hladen nočni vetrič. Z golima rokama je odmetal prst raz mesto, katerega je bil zvečer s čevljem zagrnil. Potem je previdno s krampom odkopaval kepo za kepo in zdaj pa zdaj z rokama odmetaval zemljo ter otipaval jamo. Nekaj podolgovatega brezobličnega je dotipal. Čudne najdenine še ni mogel izvleči — moral je še naprej kopati.

Hlapca je že oblivljal gorak pot. Nenavadne podoobe so se mu porajale v glavi in ga zajemale, skoraj je postal nestrpen. Zdelo se mu je prepočasno, da bi za vsakim zamahom tipal in iskal. Šele ko je kramp z vso silo zasadil pod nenavadno najdbo in s krepkim sunkom nakrenil orodje, je odkrehnul precejšnjo plast zemlje z najdbo vred.

S tresočima se rokama je dvignil gmoto in sedel z njo na trato poleg jame. S prsti je odstranjeval prilepljeno prst — počasi je dobivala brezoblična masa gotovo obliko. Bilo je nekaj trdega, razprostrtega. Dvignil je proti medlemu nočnemu nebu najdbo; tedaj jo je nenadno spoznal — bilo je železno razpelo z nekega poljskega znamenja.

Peter je presunjen strmel v Križanega. Nenavadni spomini so se mu vzbujali, vstajali kakor svareči čuvarji in zopet izginjali v neznanu; zasanjal je v medlo, nemo noč.

Kdo ve, kako dolgo je sedel, ko je nepričakovano začutil korake za seboj. Naglo se je ozrl in v temi opazil gospodarja, ki ga je začuden vprašal: "Kaj te je prignalo, Peter, sedaj ponoči k hrastovemu štoru?" Gospodar je bil namreč slišal škripanje vrat pri orodarnici, in ko je potem zaskrbljen vstal in pogledal v orodarnico, sta manjkala lopata in kramp.

Peter je kmetu podal križ in se opravičeval: "Ta mi ni dal miru! Moral sem iti. Našel sem ga v zemlji pod koreninami."

Gospodar je molče sedel poleg njega, vzel križ iz njegovih rok in posvetil nanj z žepno svetiljko. Mestoma se je bila že odlučila na križu bela glazura in se pokazalo železo. "Telo Križanega! Križ!" je mrmral.

Potem je Blaž naslonil glavo med dlani in se zamislil. Minilo je dokaj časa, da je spet spregovoril:

"Znana mi je zgodovina tega križa. — V mladih letih sta se poročila dva človeka, ki sta se tako rada imela kakor si sploh kdaj na zemlji dva zakonca moreta biti dobra. Imela nista nobenega posebnega posestva niti bogastva; toda v majhni hišici, v kateri sta prebivala, je bilo vsakomur prijetno, ko je stopil vanjo. Mož je odhajal vsako jutro na delo, in ko se je zvečer vračal domov, mu je prihajala žena kos poti — do tega hrasta tukaj — naproti.

Mlada zakonca sta dobila otroka. Pa mlada mati ni vstala več iz otroške postelje. Kruta bolezen jo je spravila pod zemljo. Ko se je mož vrnil s pokopališča, je skoraj obupal. Menil je, da sam ne bo mogel živeti. Če bi ne bilo otroka, bi se bil morda težko otavladal. Toda tako se je moral, ker je otrok potreboval očeta.

Vsakdanje delo mu je vedno bolj prasedalo. Ko se je ob večerih, ko je šel z dela, približeval hrastu, mu je legala težka boleost na prsi. Tedaj je sklenil v neki tihi uri to mesto žalosti spremeniti v kraj dragega spomina. Pod hrastom je dal postaviti prekrasno znamenje — križ. In od tedaj je vsak dan, kadarkoli je šel mimo tega znamenja, zmolil očenaš za nepozabno pokojnico. Tako je vzdržal jaz več let, do dneva, ko mu je ob podiranju drevja v gozdu neko drevo strlo prsni koš, da je na posledicah kmalu umrl.

Za tem je šel redkokateri človek tod mimo tega znamenja. Križ je stal na mojem gruntu. Jaz sem bil v teh letih večinoma z doma. Ležal sem tudi več mesecev bolan v bolnišnici. Tako sem za dalj časa pozabil na znamenje pod hrastom. Ko sem pozneje enkrat šel pogledat po njem, ga nisem več našel tu in sem mislil, da ga je kdo prestavil ali odnesel. Sedaj si pa ti ta križ zopet našel. In zdaj hočem jaz na isto mesto postaviti novega in skrbeti zanj, dokler bom živ."

Kmet Blaž je vstal. Tudi hlapec se je dvignil. Zastrmel je v mračno blede obličje gospodarjevo: "In mož, ki je postavil križ — kdo je bil tisti mož?"

"Tvoj oče!" mu je razodel gospodar.

Na potu proti domu nista spregovorila med seboj nobene besedice več. Šele pred hišo je zagrabil hlapec gospodarja za roko: "Sedaj sprevidim, kako sem živel v zadnjih letih. Slabo sem se vam skazoval hvaležnega, gospodar, za vse, kar ste mi dobrega storili. Čeprav že pozno, vendar danes se vam od srca za vse zahvaljujem in vas iskreno prosim: Dovolite mi, da jaz postavim novi križ — in ga oskrbujem vse življenje!"

Kmet je v znak soglasja prikimal in oba sta dobre volje stopila v hišo.

MARTIN RADOŠ

ZAKRAMENT PREROJENJA

OBRED

Komaj rojen se — obtežen z bedno Adamovo dediščino — človek za rešitev že zateče v cerkev. Pred cerkvenimi vrati čakajo botri z otrokom, morda tudi starši ali drugi člani družine.

Svetišče, cerkev tu predstavlja Kristusa, Cerkev, kraljestvo božje na zemlji, večno življenje. Zunaj nje je svet greha, kjer hudobni duh skuša uveljaviti svojo oblast nasilstva. Rešitev je le v Kristusu, v Cerkvi.

Vero in večno življenje zaprosi otrok po botrih duhovnika, ki prihaja iz cerkve predenj. Ko ga duhovnik opozori, kake dolžnosti za življenje mora sprejeti, če hoče to doseči, ga v lepih molitvah in pomenljivih obredih v imenu Cerkve zarotuje, da ga osvobodi oblasti hudobnega duha, in zahteva od otroka še posebej izrecno odpoved hudemu duhu in njegovim delom in napuhu. Zatem duhovnik otroka prvič v njegovem življenju zaznamuje z odrešilnim znamenjem svetega križa in položi nanj roko v znamenje, da postane s tem last Kristusova. Da mu pokusiti blagoslovljene soli, ki pomeni modrost, ki jo daje vera; tej modrosti se bodo odprla ušesa njegove duše in ta modrost mu bo prijetna — hoče reči Cerkev, ko se duhovnik med posebnimi molitvami s slino na prstu dotakne njegovih ušes in nosnic. Že med tem je bil na otroka položil konec štole in ga popeljal v cerkev — v rešitev, v svobodo. Po molitvi vere in očenaša mora otrok po botrih izpovedati vero v to razodeto resnico, na kar ga duhovnik mazili s krstnim oljem na prsni in med pleči.

Sedaj je otrok krščen: Duhovnik mu čelo oblije s krstno vodo z besedami: Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Navadno krščenca ob tem botri drže ali se ga vsaj dotikajo in se mu pod glavo podstavi krožnik tako, da vjame krstno vodo, ki teče s čela.

Kaj je otrok s tem prejel, povedo kratki zadnji obredi in molitve: Prerojen je po sv. Duhu in so mu grehi odpuščeni; duhovnik ga mazili s sv. krizmo na čelo, da bo mogel doseči večno življenje. Nadene mu belo obleko ali mu da prt, ki to pomeni, kar označuje svetost njegove duše, ki jo mora ohraniti do sodbe. Gorečo svečo mu izroči, da z lučjo vere in dobrih del po končanem življenju tudi on z vsemi zveličanimi pride naproti Jezusu za nebeško ženitnino.

BISTVENO V OBREDU

je oblikanje z vodo, ki more biti navadna naravna voda, in istočasne besede: Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. To je "znamenje" v tem zakramentu; brez tega krsta ni. To samo pa je vedno veljaven zakrament, naj krščuje kdorkoli, naj bo duhovnik ali navadni vernik ali krivoverec ali nevernik ali pogan, če le ima namen res krstiti, kot se to dela v Kristusovi Cerkvi.

Ker je krst najpotrebnejši zakrament, ga more po uredbi božje modrosti deliti veljavno vsak človek in je njega delitev tudi tako preprosta.

Seveda je to dovoljeno le v sili. V rednih razmerah pa deli sv. krst le duhovnik in sicer slovesno, z vsemi predpisanimi obredi, navadno v župni cerkvi. Krstna voda, ki se tu rabi, je posebej v ta namen blagoslovljena na veliko soboto ali na binkožno soboto in ji je primežano krstno olje in sveta krizma.

Vsi drugi lepi obredi in spremljajoče molitve, ki jih Cerkev ukazuje pri slovesnem krstu, razlagajo in lepo ponazorujejo pomen tega zakramenta: polaganje roke, okušanje soli, bela obleka, goreča sveča...

BOŽJE OTROŠTVO

V eni tukajšnjih preprostih cerkvic na deželi so prinesli h krstu "kriškega" otroka, ki ga je poleg botrov spremljalo še nekaj članov njegove družine. Pri krstu sta z okornimi rokami pomagala preprosti oče in boter. Lepo je bilo videti, kako se je oče, zagoreli "gaučo", komaj je bil otrok oblit, sklonil nadenj in ga poljubil na čelo in prav tako za njim tudi boter. Morda je bilo to le iz navade. Pa naj je bila navada ali je bilo iz prepričanja, nazadnje je to izviralo iz globoke vere.

Z otrokom se je moralo nekaj zgoditi: pri krstu, da je postal vreden posebne ljubezni, ki naj jo pomeni ta poljub.

Cerkev po sv. pismu imenuje ta zakrament "kopel prerojenja". Otrok je za naravno življenje v svetu rojen; a po svoji duši je rojen po Adamovem grehu mrtev. "Kaj bi nam pomagalo roditi se, ko bi ne bili odrešeni," poje Cerkev na veliko soboto pred krstom katehumenov; kaj bi nam pomagalo živeti tu bogato življenje, ko bi pa bili potem za vso večnost pogubljeni. V nadnaravno življenje za nebesa pa nas prerodi in nam da odrešenje prav zakrament sv. krsta.

Pred krstom je zapisan človek večni pogubi; po krstu je rešen in ima pravico do večne sreče v nebesih pri Bogu.

Pred krstom je človek suženj satana; po krstu je osvobojen v svobodo božjih otrok.

Pred krstom je v grehu, grešnik, v temi, nadnaravno mrtev; po krstu prejme posvečujočo milost, je svet, z nadnaravno lučjo milosti ožarjen, živi.

Pred krstom je bil po svoji duši spaček, ki ni imel lepote, ki bi jo po božji volji moral imeti; po krstu postane nekaj najlepšega, kar v ustvarjenem svetu more biti lepega; lep, kot je Bog sam lep, v kolikor stvar more biti deležna božje lepote.

Človek po krstu postane božji otrok, božji posinovljenec. Posinovljenec prejme ime po svojem dobrotniku, ki ga je posinovil, se naseli v njegovi hiši, je z njim pri isti mizi in bo dedič njegovega premoženja. A resnični sin dobrotniku ne more postati; je druge krvi in ima v svojem obrazu druge poteze, po svojem pravem siromašnem očetu. — Globlje je

naše božje posinovljenje po krstu: Tu ne prejmemo le imena božjih otrok, ampak to v resnici postanemo, postanemo človeško govorceno božje krvi, smo "deležni božje narave" (2 Petr 1, 4), v obraz svoje duše prejmemo božje poteze, po katerih bi nas vsakdo, ko bi enkrat Boga videl v obličje, spoznal kot božje otroke; vse življenje duše prevzame božje življenje. Zato pa nas Bog kot svoje otroke ljubi in nam da pravico do svojega kraljestva in veselja v nebesih, postanemo dediči nebes.

Po krstu imamo božje življenje in v njem rastemo do njega polnosti, ki bo v nebesih. — Najprej je seme; to vzkali, kal raste, zeleni, zraste v drevo, cvete, sad rodi; kako lepo je cvetoče sadno drevo, kako lepo pozneje polno težkih sadov med temnim zelenjem. Vse to je iz semena, iz mladike, ki je bila zasajena. — Tako človek po sv. krstu že tu ima tisto nadnaravno božje življenje, ki ga bo v vsem razevetju in polnosti užival v nebesih.

To je čudež duhovnega preropenja, ki se zgodi v duši po krstu. Bog je v stvarjenju zemljo, ki je bila še pusta in prazna brez življenja, tako lepo okrasil z vso lepoto, ki ji jo daje življenje. Večji čudež se zgodi v duši v trenutku krsta: novo stvarjenje duhovnega sveta in življenja v duši človeka.

Ob krstu se nad človekom odpirajo nebesa in se v njegovo dušo zliva njih lepota. Bog ga vzljubi s posebno ljubeznijo, v kateri podobno kot ob Jezusovem krstu nad njim govori: "To je moj ljubljeni otrok, nad katerim imam veselje" (prim. Mt 3, 17). Kot v svojem svetišču se v njega duši na poseben način Bog sam naseli.

"Poglejte, kakšno ljubezen nam je skazal Oče, da se imenujemo in smo otroci božji" (1 Jan 3, 1).

VCEPLJENJE V KRISTUSA

Kot vse zakramente, je tudi sv. krst postal naš Gospod in ima od njega svojo čudežno moč v duši. Naročil je apostolom: "Pojdite in učite vse narode; krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha... in gledajte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Mt 28, 19—20).

Odtlej se neprestano izpolnjuje to Kristusovo naročilo, po vsej zemlji se krščujejo množice in se tako gradi Cerkev, skrivnostni Kristus. To je nekako socialni pomen tega zakramenta.

Vsak posameznik je po krstu kot preustvarjen po Kristusu, njemu priličen, je kristjan, Kristusov. "Vsi ste po veri božji otroci v Kristusu Jezusu; kateri ste bili namreč v Kristusu krščeni, ste Kristusa oblekli" (Gal 3, 26—27). "Zakaj umrli ste, in vaše življenje je s Kristusom skrito v Bogu" (Kol 3, 3). Kristjan, Kristusov torej ni le ime, ampak je to resnični novi notranji značaj človeka, ki ga nikdar ne more izgubiti, in se zato imenuje neizbrisno znamenje kristjana. Zato tudi je ta zakrament možno prejeti le enkrat. Vsak posameznik tako postane nova živa celica, vključena v skrivnostno živo telo, ki mu je glava Kristus. Tako vsa množica krščenih

gradi Cerkev, tako se po sv. krstu Cerkev ohranja in raste. "Vsi vi ste eno v Kristusu Jezusu" (Gal 3, 28).

Kot cepič divje oljke, vcepljen na plemenito, postane deležen plemenite oljčne korenine in sočnosti (prim. Rim 11, 17), tako človek postane deležen vse nadnaravne plemenitosti po krstu vcepljen v Kristusa v Cerkvi.

Tako človek ne postane kristjan in je sprejet v Cerkev le po vpisu v imenik vernikov, krstno knjigo. Zakaj Cerkev ni le družba, ampak skrivnostno telo, ki mu je človek priličen po skrivnostnem notranjem preropenju v krstu.

PRVO IN NAJPOTREBNEJŠE

V človekovem tukajšnjem življenju je prvo rojstvo, po tem šele živi, raste in se krepi. Kdor hoče nadnaravno živeti za nebesa, se tudi mora v to življenje najprej roditi. To pa je le v krstu. Zato se brez krsta ni mogoče zveličati in je človek za nebesa mrtev. "Ako se kdo ne rodi iz vode in Duha, ne more priti v božje kraljestvo" (Mt 3, 5).

Dejanski krst, krst vode, more nadomestiti v človeku le želja po krstu, ki je v popolnem kesanju, in pa smrt za Kristusa, kar zato imenujemo krst želja in krst krvi.

Krst je tako kot najpotrebnejši v nadnaravnem življenju človeka tudi prvi zakrament. Drugi zakramenti nam nadnaravno življenje duše ohranjajo in množijo; če tega še ni, so brez pomena. Nič ne koristi mrtvemu telesu obliž, hrana, injekcije. Tako ne more prejeti nobenega zakramenta nekrščeni človek. Zakaj, je še zunaj Cerkve, kjer zakramentov ni.

* * *

Duhovnik na koncu izroči krščencu gorečo svečo, ki pomeni luč vere in dobrih del, in ga pošilja na življenjsko pot z besedami: "Prejmi gorečo luč in neomadeževan varuj svoj krst; spolnuj božje zapovedi, da boš, ko pride Gospod na svatbo, mogoel skupaj z vsemi svetniki na nebeškem dvoru iti njemu naproti in boš živel na veke."

Življenje kristjana je življenje vere in dobrih del; to je naša krstna dolžnost, ki smo jo obenem s častjo božjih otrok ob krstu sprejeli in so dali v našem imenu Bogu in Cerkvi o tem obljubo naši botri.

Cerkev nas na to obljubo spominja zlasti na veliko soboto in binško soboto, ki sta bili včasih dneva določena za krščevanje, ko so se v množicah krščevali katehumeni, in se še danes na ta dan blagoslavlja krstna voda. Te dni in vsak zase za obletnico krsta se navadno zahvaljujemo Bogu za milost sv. krsta in obnavljamo krstno obljubo, kar v molitvi k Kristusu, Kralju vesoljstva, lepo izražamo takole:

"Kar sem obljubil pri krstu, obnavljam: Odpovem se satanu in vsem njegovim delom in vsemu njegovemu napuhu in obljubim, da bom živel kot dober kristjan. Prav posebno se zavežem, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da bodo zmago slavile pravice Boga in tvoje Cerkve."

DR. FRANC GNIDOVEC

Socialno vprašanje in Cerkev

Do papeških socialnih okrožnic je prišlo zaradi tega, ker je odpovedal družabni red v svojem glavnem namenu, to je v doseganju skupne blaginje. Tako je nastalo socialno vprašanje, ki je vsekakor eno najvažnejših in tudi najtežjih vprašanj, o katerem se razpravlja v družbi. "Ni vprašanja, ki bi se z njim ljudje toliko trudili, kakor s socialnim vprašanjem" (Rn).

I. KAJ JE SOCIALNO VPRAŠANJE

I. Socialno vprašanje označujejo socialni pisci na raznovrstne načine. Skušajmo ga določiti na tak način, da bo v naši definiciji obsežena skupna misel tudi ostalih. Socialno vprašanje je prav to, kar ime pove: je vprašanje o človeški družbi. Povedano jasneje: Je vprašanje o družabnem zlu, kateremu so zapadle gotove družabne skupine, ki žive v težavnih, bednih, človeka nevrednih razmerah; nato vprašanje po vzrokih, ki so krivi motenj v družabnem življenju, in končno vprašanje, kako obstoječe družabno zlo odpraviti, da bo družabni red dosegal svoj prvotni smoter — blaginjo skupnosti.

Zaradi večje jasnosti smo bolj opisali kakor definirali pojem socialnega vprašanja. Na kratko bi mogli reči: **SOCIALNO VPRAŠANJE JE VPRAŠANJE, KAKO DRUŽABNO ZLO ODPRAVITI V DRUŽBI.**

V dobi Leona XIII. se je socialno vprašanje kar istovetilo z "delavskim vprašanjem". Zato je Leon XIII. pisal socialno okrožnico o "delavskem vprašanju". To je umljivo, ako pomislimo, da so bili vprav delavci tisti, ki so zaradi sprememb v družabnem redu, ki jih je povzročil moderni kapitalizem, trpeli največ. Družabno vprašanje je tedaj bilo vprašanje, kako pomagati delavcem v njih bedi.

II. Danes vemo, da socialno vprašanje ni omejeno zgolj na delavski razred, ampak se razteza tudi na druge družabne plasti, ki trpe zaradi spremenjenih družabnih in gospodarskih razmer.

Gotovo so še vedno DELAVCI najštevilnejša družabna skupina, ki pade pod socialno vprašanje. Veliko delavstva še vedno živi v **PROLETARSKIH RAZMERAH**, to se pravi brez pravega doma, brez imetja, brez življenjske preskrbe, stalnosti dela in zaslužka, le s svojimi delovnimi rokami in kopico otrok. Delavstvo se še vedno bori proti prevlasti kapitala nad delom, proti prenizkemu zaslužku, proti vedno grozeči brezposelnosti, proti stanovanjski bedi.

Pa tudi **KMETJE** niso brez svojega družabnega vprašanja. Tožijo, da morajo vse, kar kupujejo, drago plačevati, a kar sami pridelujejo in prodajajo, pa pod ceno prodajati. Industrijski izdelki so dragi, kmečki pridelki pa nimajo prave cene. Posledica je, da je beg s kmetov vedno večji. Vse sili v mesta, a kmečka gruda propada. Mnogokje kmečki ljudje tudi slabo jedo in se slabo oblačijo. Otrokom ne morejo preskrbeti boljše izobrazbe. Po mnogih kmečkih družinah vlada prava beda.

Pa tudi **DRUGI STANOVI**, ki si z delom služijo svoj obstanek, kakor nameščenci in uradniki, so zaradi razmer v gospodarstvu v neprestanem nemiru in skrbeh za svojo bodočnost in za obstoj svojih družin.

Socialno vprašanje našega časa je torej zelo obsežno; razteza se po celem svetu. Zajema cele narode (Indija, Kitajska). A materialni bedi se pridružuje še **DUHOVNA BEDA**. Delovni razredi, sledeč zgledu posedujočih slojev, se pravtako pogrezajo v materializmu, v materialistično mišljenje in hlepenje. Za duhovne dobrine imajo vedno manj smisla. Propada med njimi tudi nrvnost. Vedno bolj izgubljajo celo vero v Boga.

V našem času se socialno vprašanje zaostruje zlasti zaradi neprestanih vojska in mrzlične napetosti ter strahu pred novimi mednarodnimi zapletljaji. živčna vojna med blokom demokratičnih in komunističnih držav se vsak čas more spremeniti v krvavo vojsko. Posebno pereče je begunsko vprašanje, ki zajema na desetine milijonov ljudi, katerih socialni in gospodarski položaj je slabši ko proletarcev.

III. Ob istem času, ko nakazano socialno zlo obstoja, pa po drugi strani vidimo, da vedno večji tehnični napredek, nove iznajdbe, napredek mednarodnih organizacij, vedno tesnejša povezanost mednarodnega proletarijata v skupne strokovne organizacije — dviga razredno zavest delavstva kakor tudi kulturni in intelektualni nivo delovnih množic. **DELAVSTVO JE DANDANES PREPRIČANO, DA OBSTOJAJO OBJEKTIVNE MOGOČNOSTI, DA NAJŠIRŠE LJUDSKE PLASTI POSTANEJO DELEŽNE SOCIALNIH DOBRIN MODERNE CIVILIZACIJE IN KULTURE.**

IV. Dejansko sedanje stanje v svetu ne bi bilo popolnoma podano, ko ne bi omenili važne vloge, ki jo pri "vstajenju mas" igra **KOMUNIZEM**. Komunizem je zgodovinsko dejstvo, s katerim je pri obravnavanju socialnega vprašanja današnje družbe treba računati. Njegova vloga je uničujoča, ker dosledno ponareja pravi obraz socialnega vprašanja. Komunizem deli svet kar vnaprej in definitivno v dva tabora: konservativni kapitalistični svet na eni strani, ali svet zapadne kulture — in "progresivni" svet proletarcev, to je Rusijo in Azijo na drugi strani. Na ta način je komunizem socialno vprašanje izvotlil in ga silno poenostavil: spremenil ga je v mednarodni političen in vojaški problem! Sovjetski komunizem se predstavlja svetu kot edina sila, ki more človeštvo, — potem ko ga je sam razdelil v dva tabora, — po uničenju nasprotnega tabora združiti na materialistično komunistični bazi. Komunistični naval na obstoječo družbo zelo komplicira koristno reševanje socialnega vprašanja, ker ga sprevrča v tragično družabno borbo.

2. RAZLIČNA PRESOJA SOC. VPRAŠANJA

I. Pri socialnem vprašanju gre, kakor moramo že videti, končno za **ČLOVEKA**. Kakor

kdo človeka pojmuje, po tem si bo ustvaril tudi ideal ali vzor, ki naj ga družba v svojem usovrženju doseže. Od tega, kako kdo človeka pojmuje, zavisi tudi njegovo presojanje sedanje družbe; ali se mu zdi dobro urejena, ali pa si želi spremembe in v katerem pravcu.

Gotovo bo drugače gledal na socialno vprašanje kristjan, za katerega naj bo tostransko življenje le priprava na srečno večnost, — in drugače materialist, kateremu je človek le višje, zgolj za tostransko življenje namenjeno bitje, za katerega je po smrti vsega konec. Za kristjana, ki pričakuje pravo in resnično življenje šele po smrti, seveda tudi tostransko življenje ni brezpomembno. Nasprotno: tudi za njega ima nad vse važen, odločilen pomen, — le da življenjske razmere presoja v drugi luči. Za materialista pa se bivanje na zemlji v glavnem suče okrog vprašanja, kako naj postane deležen snovnih dobrin: čim več, čim boljših in pa čim lažji način. SOCIAL. VPRAŠANJE ZA MATERIALISTIČNEGA ČLOVEKA POTEM TAKEM NI VEČ KOT ŽELODČNO VPRAŠANJE. ZA KRISTJANA PA JE NASPROTNO SOCIALNO VPRAŠANJE V TEM, KAKO ČLOVEKU, KI JE USTVARJEN PO BOŽJI PODOBI, ZAGOTOVITI NJEGOVEMU DOSTOJANSTVU IN ČASTI USTREZAJOČ POLOŽAJ V DRUŽBI — in to vsem ljudem, brez razlike na pleme, kasto, razred, stan in na katerikoli poklic, ki ga v družbi opravljajo.

II. VZROKI socialnega vprašanja so za krščanskega človeka MORALNEGA, POLITIČNEGA in GOSPODARSKEGA ZNAČAJA.

a) Vzroki družabnega nereda, segajo na NRAVNO PODROČJE. Kajti veliko je kriva sedanjega stanja nezmernost posedujočih slojev, ki bogastva ne vporabljajo tako, da bi služilo potrebam človeštva in zlasti v pomoč ubogim, temveč ga trosijo lahkomišljeno, zato da se vdajajo nezmernemu razkožju. Krivo je pomanjkanje pravičnosti, ker se gospodarske dobrine ne porazdeljujejo tako, da bi delavci dobivali pravične plače, ampak vlada mnogokje mamonizem in oduševstvo. Krivo je pomanjkanje ljubezni, ki edina more preustvariti svet in zediniti srca.

So še drugi vzroki moralnega reda, ki so krivi sedanjega nereda v družbi. Tako n. pr. materialistično mišljenje tudi v nižjih plasteh, delomrznost, medsebojna zavist in nevoščljivost, čezmerno stremuštvo, hlepenje po oblasti in nadvladi in druge neurejene strasti, ki motijo soglasje v družbi.

b) Vzroke socialnega vprašanja je treba iskati tudi v POLITIKI. Marsikje in mnogokrat je javna oblast tista, ki daje ljudem slabe družabne zglede, ko ne spoštuje naravnih človekovih pravic, ne pravic družine in samoupravnih ustanov; ne spoštuje zasebne lastnine, a sama ne vodi potrebne socialne politike, zanemarja zakonodajo, ki naj bi pospeševala javno blaginjo. Drugod je javna oblast zopet preveč liberalna: laži in neresnici pusti enako svobodo in proste roke kakor resnici. Dovoljuje tisk, ki je nemoralen in ki širi prevratne ideje. Dovoljuje, da bogatini neovirano izrabljajo delovne sloje. Ves zlagani liberalizem preteklih desetletij je največkrat služil v vseh svojih ustanovah le

bogatinom in za zaščito nekaterih bogatinov!

c) Vzroki socialnega vprašanja so tudi često GOSPODARSKEGA značaja. Nastoj razredno razklane družbe, ki jo je povzročilo kapitalistično gospodarstvo; propadanje domačega gospodarstva in male obrti; brezobzirna gospodarska tekma, ki jo pospešujejo nova prometna sredstva, ki omogočajo, da se cel svet spreminja v eno samo tržišče; silen razvoj brezimnega kredita, špekulacija in borzijanstvo, kopičenje delavstva v proizvodnih središčih, stanovanjska mizerija, oduševstvo, polom denarnih ustanov, razvrednotenje denarja itd. Seveda je marsikak gospodarski vzrok le na videz "gospodarski". Njegove prave korenine pa moramo iskati v porušenem npravstvenem redu.

3. RAZLIČNO REŠEVANJE SOCIALNEGA VPRAŠANJA

I. Videli smo, da ljudje na različne načine pojmujejo socialno vprašanje, njegov značaj in njega vzroke. Umljivo, da si tudi na različne načine predstavljajo, kako bi družabno vprašanje bilo mogoče rešiti.

Materialist je naziranj, da bi socialno vprašanje bilo rešeno, ka bi se nanovo uredilo vprašanje imovine, proizvodnje in porazdelitve snovnih dobrin.

Krščanska socialna reforma pa na prvem mestu zahteva novo ureditev medsebojnih družabnih odnosov in šele na drugem mestu misli na preureditev porazdelitve gospodarskih dobrin in njih uporabe.

Vsekakor je globoka razlika med materialističnim in krščanskim pojmovanjem življenja. Materialist je prepričan, da rešitev gospodarskih problemov že pomenja rešitev vsega socialnega vprašanja. Marksist in komunist zato obljubljata paradiz na zemlji.

Kristjan pa o zemeljskem paradizu ne more in ne sme govoriti. Predobro se zaveda, da so take obljube navadno varanje nesrečnih ljudskih množic. Resnica je namreč, da je socialno vprašanje v neki obliki na svetu VEDNO obstajalo. Toda ne le zaradi tega, ker so snovne dobrine na zemlji v OMEJENIH količinah in jih je s TRDIM DELOM treba pridobivati. Res človek krči gozdove, regulira hudournike, osušava močvirja, navaja kulturne rastline, umetno gnoji zemljo, poseljuje vedno nove pokrajine — a vse te njegove zmage nad uporno naravo imajo gotove meje, preko katerih človek ne more. Razven tega je tudi vedno več ljudi na zemlji. Toda paradiza na zemlji tudi zaradi lastne ČLOVEKOVE NEPOPOLNOSTI nikdar ni bilo in ga ne more biti. Človekova narava ni popolna, je pokvarjena. Nagnjen je k pohlepu, zavisti, mržnji, k gospodovalnosti, nadvladanju, k lenobi. Počvržen je boleznim, oslabelosti, smrti — zato srečnega raja na zemlji ni in ga ne bo.

Kristjan je poučen o dejstvu IZVIRNEGA GREHA in njegovih posledicah. Naravni red je bil po izvršenem grehu porušen in posledice nosi vse človeštvo. Zato kristjan ne more verjeti v raj na zemlji in ga tudi drugim ne obljublja. Tisti, ki obljubujejo na zemlji paradiz, so LAŽNJIVI preroki, pred katerimi posebej svari sveto pismo "Vstalo bo mnogo krivih prerokov, ki bodo premotili mnoge"

II. Moremo torej računati, da bo v neki obliki socialno vprašanje vedno obstojalo. Tudi bodoči rodovi, ki bodo prišli za nami, bodo imeli dovolj skrbi in dela s socialnimi vprašanji. KAR MOREMO STORITI IN KAR JE DOSEGLJIVO, JE LAJŠANJE IN IZBOLJŠAVANJE RAZMER, V KATERIH ŽIVE DELOVNI SLOJJI, IN DVIG NJIHOVEGA ŽIVLJENJSKEGA NIVEAUJA NA TA NAČIN, DA SE JIM PRIZNAJO NJIHOVE ČLOVEŠKE PRAVICE IN DA POSTANEJO DELEŽNI V ČIM BOGATEJŠI MERI MORALNIH IN MATERIALNIH DOBRIN KRŠČANSKE CIVILIZACIJE.

Včasih žal niti tega ni mogoče storiti. Ni mogoče zdržati niti obstoječega stanja. Toda tudi takrat, kadar nastopijo tako težavne razmere, se je vseeno treba z vsemi močmi postaviti proti socialnemu zlu in preprečiti ali vsaj zavirati propad družbe. Že samo to zahteva veliko truda in pomenja velik uspeh.

Zadržanje krščanskega človeka napram socialnemu vprašanju je torej OBJEKTIVNO IN STVARNO. Daleč je od fanatizma, da bi mislil, da se nič ne da storiti za izboljšanje družabnih razmer. Nasprotno, s požrtvovalnim idealizmom se bo posvetil delu za moralni in gospodarski dvig družbe. Toda pri njegovem delu go bo vodil trezen realizem, da si ne bo obetal kakšnega zemeljskega paradiža.

III. Krščanski človek se bo pri delu za rešitev socialnega vprašanja varoval DVEH skrajnosti: ene, ki je PRETIRANO KONSERVATIVNA, ki bi hotela vse staro ohraniti nedotaknjeno, in druge, ki je PRETIRANO TEŽENJE PO OBNOVI, ki bi hotela vse preobrniti in predrugačiti.

Preprosta poenostavljanja so pri družabnih vprašanjih nevarna. Gotovo je zmotno, ko bi kdo hotel povratek k enostavnim gospodarskim oblikam, tudi za ceno, da vržemo čez krov vse moderne pridobitve. Ko bi bil kdaj sličen razvoj nazaj sploh mogoč, potem bi ga povzročili kvečjemu kakšni zunanji vzroki (n. pr. radikalna sprememba političnih kurzov), nikakor pa ne krščansko socialno hotenje.

Prav tako nevarno poenostavljenje bi bilo, ko bi kdo vzel sodobni svet takšen, kakršen je, in bi hotel nanj enostavno prililiti krščanske socialne ideje. Tako ravnanje bi pomenilo kapitulacijo krščanstva pred modernim svetom, bi pomenjalo odnovedati se nalogi, presnovati družbo po načelih krščanske etike.

Druge skrajnost: pretirano stremljenje po spremembi vsega obstoječega ne more biti nič manj nevarno kakor pretiran konservatizem. Ne smemo pozabiti, da je družba organizem in so radikalni posegi v družabni stroj le izjemoma na mestu. Ljudje in razmere SE LE POČASI SPREMENJAJO, ne skokoma. Nenadni socialni prevrati imajo največkrat za posledico velike socialne krivice.

Praktično je za socialno blaginjo po navadi najboljša, da pride do KOMPROMISA MED PROGRESIVNIMI IN KONSERVATIVNIMI STREMLJENJI. Na ta način se družbenemu organizmu dodajajo vedno nove sile, vedno nov napredek, ne da bi bil v svoji osnovni zgradnji porušen. Seveda so taki

kompromisi plodni za družbeni napredek le tamkaj, kjer je v zadostni meri poskrbljeno za politične svoboščine.

4. DELO CERKVE PRI REŠEVANJU SOCIALNEGA VPRAŠANJA

Kakor je naglasil že Leon XIII. v okrožnici *Rerum novarum*, naj se za reševanje socialnih problemov združijo Cerkev, država in tisti, ki so neposredno po socialnem zlu ogroženi. Ti slednji na ta način, da si sami pomagajo, kolikor morejo, z medsebojno vzajemnostjo in raznovrstnimi organizacijami za obrambo svojih interesov. — Država je dolžna, da vodi socialno politiko, to se pravi, da z oblastjo, ki jo ima na razpolago, zagčiti in pospešuje kulturni in gospodarski napredek v prvi vrsti gospodarsko gibkih slojev in tako skrbi za splošno blaginjo v državi.

KAKŠNA NALOGA PA PRIPADA CERKVI? Kakor naglašajo vsi moderni papeži, od Leona XIII. do Pija XII. se pri reševanju socialnega vprašanja Cerkev ne vtika v tehnično plat gospodarskih vprašanj, ker nima za kaj takega niti poslanstva niti potrebne sposobnosti. To je stvar znanosti, gospodarstvenikov in politikov.

Toda Cerkev gleda tudi na gospodarstvo, kakor na sleherni človeško delavnost pod MORALNIM VIDKOM.

Vsa človeška dejanja namreč, ki jih človek opravlja razumno in svobodno, se tičejo tudi njegovega duhovnega življenja in njegovega zveličanja, ker človek z njimi dela dobro ali slabo.

Po božji volji naj bi vse človeško delovanje bilo dobro, to je MORALNO, ker pomeni v skladju z REDOM, ki ga je Bog sam postavil. Storjeno naj bi bilo pod vplivom krščanskih čednosti, zlasti pravičnosti in ljubezni.

Cerkev pa je po božji volji ČUVARICA IN BRANILKA KREPOSTI IN MORALNEGA REDA. Na podlagi tega prihajamo do zaključka, da sicer Cerkev nima pravice, da bi se vmešavala v tehnično stran gospodarskih vprašanj, pač pa ima pravico in dolžnost, da

a) uči načela in pravila moralnega reda, katerim se mora podvreči socialna znanost, da bo pravilna in da bo služila dobrobiti družbe;

b) da ima pravico, kar tiče socialnih in gospodarskih ustanov, presojati jih iz moralnega vidika in jih tudi obsoditi, ako ne ustrezajo pravnemu redu.

Cerkev vrši to svoje poslanstvo na razne načine:

1. s tem, da podaja pravilen nauk o družbi;
2. da daje konkretna navodila, kako reševati pereča socialna vprašanja;
3. ona sama tudi socialno deluje s pomočjo lastnih ustanov;
4. da vernike poziva k socialnemu delovanju.

Oglejmo si to poseganje Cerkve v socialno vprašanje nekoliko podrobneje:

I. S SVOJIM DUHOVNIM DELOVANJEM IN S SVOJIM NAUKOM napavlja Cerkev družabnemu redu neizmerne usluge.

a) Cerkev prepoji ljudi s krščanskim duhom. S tem jih pripravi, da so bolj sprejem-

ljivi za načela in pravila celotne človeške delavnosti.

b) Človeku daje pravi pojem življenja. Pouči ga, da je od Boga ustvarjen, da ima nesmrtno dušo, ki je zmožna želeči in doseči duhovne dobrine, višje kakor so materialne, in da jo je Bog odločil za večno srečo.

c) Uči ljudi dostojanstva, ki ga ima vsakdo, kot človek, kot delavec in kristjan. Pod tem trojnim vidikom uči ljudi njihovih pravic pa tudi njihovih dolžnosti.

d) S svojimi nauki in z moralno oporo, ki jo Cerkev nudi, varuje ljudi pred krivicami, ki bi jih utegnili sami storiti ali mogli biti deležni od strani drugih. Varuje jih pred skušnjavami, katerim so izpostavljene, in jih primerno oblikuje, da znajo po pameti uporabljati pridobitve napredka.

e) Cerkev stavlja svojim vernikom na razpolago svoje prebogat, dvatisočletne izkušnje. Cerkev je izkušena in modra vodnica, kakor ni in ne more biti nobena druga ustanova. Z materinsko dobroto uči vernike, kako naj uporabljajo vse reči, da jim bodo v časih in večni blagor.

II. Včasih daje Cerkev tudi KONKRETNA NAVODILA, kako premagati kako socialno zlo. Obe veliki okrožnici sta v tem pogledu zelo konkretni.

Prvi pogoj, da bodo razmere v družbi postale boljše, bolj človeške, je, da bodo ljudje postali boljši. REFORMA SRC je pogoj za uspešno družabno reformo. Kjer vlada sebičnost, pohlep za imetju, oblastiželjnost, razkošje, lenoba, ne bo družba nikoli dobro urejena, pa vseeno, kakšen bi sicer bil družabni ustroj.

Iz duhovne reforme naj zraste nato prepotrebna REFORMA DRUŽABNIH USTANOV, da bodo boljše služile skupnosti. Kaj je KRŠČANSKI SOCIALNI IDEAL, nam jedrnat pove okrožnica. Quadragesimo anno: "Socialno gospodarstvo bo le tedaj zares uresničeno in dosegalo svoje smotre, če bodo vsi posamič in skupaj dobivali vse tiste dobrine, ki jih morejo dajati narava s svojim bogastvom in svojimi pomočki, tehnika in socialno urejeno gospodarstvo. Teh dobrin mora biti toliko, kolikor jih je treba, da je mogoče zadovoljiti potrebe in poštene zahteve udobnosti in tudi dvigniti ljudi na tisto srečnejšo življensko kulturno stopnjo, ki ne samo da ni v nasprotju s krepostjo, marveč ji je močno v prid" (točka 76).

Isti socialni ideal odseva tudi iz besed sedanjega papeža Pija XII., ki jih je 12. septembra 1948 govoril mladini Katoliške akcije: "Ali imajo ljudje v sebi toliko moralne sile — od poedincev do naroda in do vsenarodne skupnosti — da bodo ustvarili takšne družabne pogoje, da ne bo v življenju noben posameznik in noben narod le objekt, to se pravi oropan vseh pravic in izročjen tujemu izrabljanju; — ampak da bodo vsi subjekti, kar pomeni, da bodo zakonito udeleženi na družabnem redu, v katerem bodo vsi, po svojem znanju in poklicu mogli mirno in zadovoljno živeti, z zadostnimi sredstvi za vzdrževanje in učinkovito zaščiteni pred nasiljem in sebičnim gospodarstvom ter v svobodi, ki bo omejena le po interesih obče bla-

ginje in s človeškim dostojanstvom, ki bo od vseh spoštovano in ga bo sleherni spoštoval tudi v samemu sebi?"

III. Cerkev pa ne ostaja le pri socialnem nauku. Tudi PRAKTIČNO skuša po svojih močeh reševati socialno vprašanje in lajšati družabno bedo. Seveda so njena materialna sredstva po tolikih zaplembah cerkvenega imetja dandanes skromna. A Cerkev je vedno vztrajala na tem, da mora biti KRŠČANSKA KARITAS pravica in odlika krščanske družbe.

Že v apostolski dobi se pojavi ustanova diakonov, ki z nabirki kristjanov skrbe za udove, sirote in reveže.

Srednjeveško meništvu obnovi Evropo, razdejanjo po udorih barbarskih narodov. Škofje in duhovniki ustvarijo nov politični, pravni in družabni red.

V XII. in XIII. stoletju se Cerkev z vsemi močmi upre zmotam Albingenzov in njim sorodnim sektam, ki so s svojim pesimizmom in fatalizmom resno ogrožali zapadno kulturo in civilizacijo.

Iz globoko krščanskega duha so se razevele srednjeveške korporacije, ki so rodile toliko bogatih sadov za celotno tedanjo družbo.

V Cerkvi se kar naprej porajajo redovi, ki se posvečajo strežbi bolnikov, vzgoji, učenju, katerim na čelu skoraj vedno najdemo kakega svetnika, ki ga je Cerkev kanonizirala in postavila na oltar.

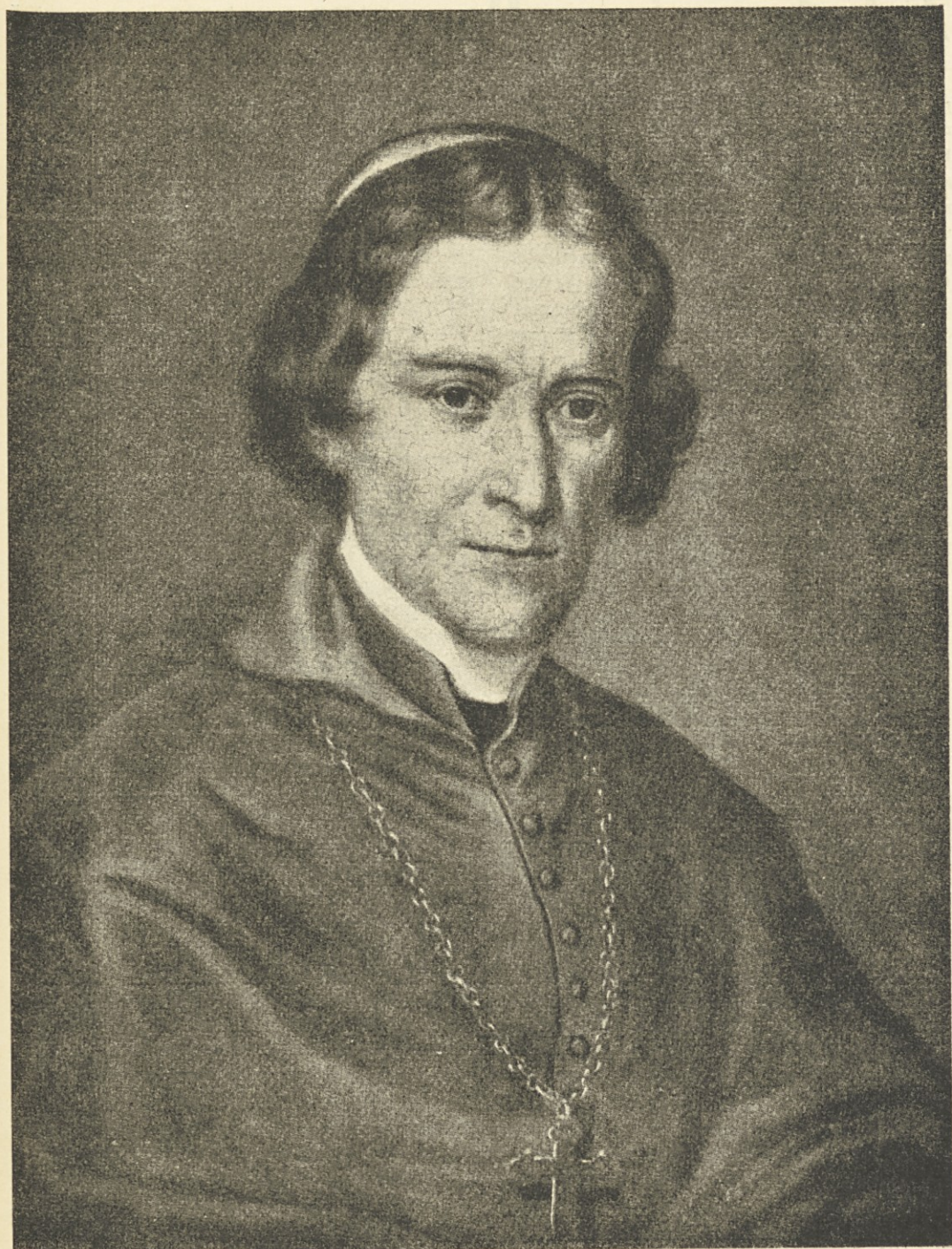
Cerkven ideal je Karitas, socialna in nadnaravna Karitas, eminentno delavna v službi trpečega človeštva. RAVNANJE CERKVE V VSEM NJENEM NASTAJANJU JE SLEJKOPREJ ODLIČNO SOCIALNO, TO SE PRAVI, V SLUŽBI JE VELIKE ČLOVEŠKE DRUŽINE. Le malo pomislimo, koliko je samo v naših dneh mednarodnih katoliških organizacij, ki delajo za zблиžanje med narodi, za varstvo človeških pravic, za zaščito žene, družine, za varstvo delavskih interesov, za mednarodni mir!

IV. Končno papeži in škofje ne nehajo pozivati duhovnike in vernike, naj se s srcem in pogumom POSVETE SOCIALNEMU DELU. Najprej študiju socialnega vprašanja, potem pa tudi praktičnemu delu za njega rešitev. Spomnimo le na pozive k socialni delavnosti, ki jih najdemo v raznih okrožnicah Leona XIII., Pija XI. in sedanjega svetega očeta Pija XII.

Mislimo, da nismo daleč od resnice, ako trdimo, da se vodilni cerkveni krogi v naši dobi živo zavedajo, kako je marsikaj tega, kar delavski razred zahteva, ODLIČNO KRŠČANSKEGA POREKLA. Ako je dan danes splošna zahteva, da naj bo bolj vpoštovana človekova osebnost v družabnih odnosih, — mar ni to tudi zahteva krščanskega družbenega nauka? Ako delavci zahtevajo, da mora imeti delo prednost pred kapitalom in ne narobe, — kdo je v katoliških vrstah, ki bi mislil drugače? In če slišimo in beremo, da je prvotni namen snovnih dobrin ta, da služijo skupnim ciljem, mar ni tega že v XIII. stoletju zapisal sam sv. Tomaž Akvinec (2. 2. qu. 66 a 1)?

Mar naj Cerkev sedaj gleda, da bodo tudi

(Konec glej str. 407!)

FRIDERIKU BARAGI
"KATOLIŠKI MISIJONI"

Za kaj prosimo v Baragovem mesecu

Hvalevredna je misel, da se letošnji avgust posveti akciji za Baragovo proglašenje blaženim (beatifikacijo). Dvojna bo naša naloga. Prvič PROPAGANDA: O Baragi, njegovem apostolskem delovanju in krepostnem življenju moramo govoriti, pisati, če le mogoče tudi v jezikih velikih narodov, da katoličani po vsem svetu spoznajo tega velkana med misijonarji in dobijo zaupanje v njegovo priprošnjo. — Drugič MOLITEV: Prosimi moramo, da Bog svojega zvestega služabnika in gorečega apostola zveliča s čudeži; Frideriku Baragi pa priporočajmo zadeve, v katerih človeške pomoči ni najti, da mu tako damo priložnost sprostiti čudežno uslišanje, kadar bo tako božja volja. Pa še za eno zadevo moramo moliti, kateri doslej nismo posvečali pažnje, razen morda s tem, da smo jo kritizirali, kar pa malo pomaga. Naj jo čisto stvarno in odkrito razložim.

V nedeljo 3. junija letos je bil med blažene prštet papež Pij X., sedemintrideset let po smrti; Baraga pa po več ko osemdesetih letih niti na potu do beatifikacije ni. Morda bo kdo pripravljen na to ugotovitev pripomniti: papež Pij je bil Italijan, zato je šlo tako hitro, mi Slovenci smo pa majhni in revni. Takšna trditev ne bi bila točna. Zakaj je šlo pri papežu Piju tako hitro? Zato ker so z informativnim škofijskim procesom hitro ZAČELI. In zakaj ne gre z Baragom? Ker se informativni proces še NI začel. Temu pa ni krivo dejstvo, da je Baraga slovenskega rodu, pripadnik majhnega naroda, saj je svetniško živel in deloval v Združenih državah, kjer je že okrog 30 milijonov katoličanov, in informativni proces se mora začeti in dovršiti v Združenih državah, ne v Sloveniji, v marquetski in ne v ljubljanski škofiji. Dvajset let je minilo, odkar se je začelo v ljubljanski škofiji in v Združenih državah gibanje za Baragovo beatifikacijo, a škofijska komisija, ki naj bi proces vodila, še do danes ni imenovana. Za kogar pa od človeške strani ni storjeno, kar Cerkev zahteva, tega Bog ne more poveljati s tem, da pride v seznam svetnikov.

Zakaj se pa še ni nič začelo? Je več vzrokov, ki so poznavalcu razmer razumljivi. Ko je leta 1868 Baraga umrl, je bila škofija še v vseh začetnih težavah brez zadostnih materialnih sredstev in z malim številom duhovnikov. Teh težav tudi njegov prvi naslednik, Ignacij Mrak, ni mogel premagati, po desetih letih se je odpovedal težki škofiji. Za njim

je Janez Vrtin vladal dvajset let. Prva njegova težka skrb je bila, pozidati novo stolnico, ker je prvotna pogorela, še preden je bil za škofa ustoličen. V dvajsetih letih se je škofija že bolj organizirala in število duhovnikov se je namnožilo. Njegov naslednik Friderik Eis, ki ga je Baraga sprejel kot dijaka, je škofoval sicer triindvajset let, a formalne prošnje ni od nikoder dobil, naj bi začel delo za Baragovo beatifikacijo. Šele njegov naslednik Pavel Nussbaum (1922—35) je prejel prošnje iz Ljubljane, Lemonta in Marquette in je imenoval namestnika-postulatorja v svoji škofiji, ki je bil obenem župnik velike župnije v Calumtu in ni našel časa, da bi se posvetil pripravi škofijskega procesa. Pač pa je inženjer Jožef Gregorič iz Chicage pridno zbiral sistematično vse spise Baragove: pisma, dnevnike, vloge na državne oblasti in njih rešitve, kolikor jih je našel v raznih državnih arhivih (ta material se doslej še ni uporabljal za življenjepis Baragov, ker ni bil dostopen). Ves rokopisen material je fotografiral in zdaj sestavlja obširen življenjepis, v katerem bo vsoto snov obdelal in objavil. Ta knjiga bo škofijski komisiji prihranila ogromno dela in iskanja. Gregoričevu delo je velik korak k cilju. — Po smrti škofa Nussbauma je marquetska stolnica, ki jo je zgradil Vrtin, pogorela. Njegov naslednik Poljak Jožef Kazimir Plagens, dotlej pomožni škof v Detroitu, je imel tisoč skrbi za zgradbo nove katedrale. Postavil jo je in reči se mora, da je dostojen in vreden spomenik Baragi, saj velja za eno najlepših katedral v Združenih državah. Ko je to delo dovršil, je bil premeščen v drugo škofijo, njega pa je nasledoval Franc Magner že med drugo svetovno vojno leta 1940, ki je bila zopet ovira, da se delo ni začelo, ker ni bilo zveze z rojstno škofijo Baragovo, v kateri bi se moral tudi izvršiti proces za leta, katera je Baraga tam preživel. Sedanji škof — od 1947 — Tomaž Noa, Poljak po rodu, je zelo zavzet za Baragovo stvar, a ima tudi še marsikatero težkočo premagati.

Marquetska škofija šteje (l. 1950) 91.126 katoličanov, to je 26 % vsega prebivalstva, njeno ozemlje je nekaj stotin kvadratnih milj večje kakor švica ali Nizozemska; ima 92 župnij, 39 misijonskih postaj, ki imajo redno službo božjo, čeprav ne VSAKO nedeljo, in 21 "podružnic", kamor pride duhovnik le od časa do časa maševati in deliti zakramente. Duhovnikov šteje 141 svetnih in 24 redovnih.

Ta statistika nam kaže, da so pri razmeroma malem številu vernikov pač tudi gmotna sredstva škofije nezadostna za kritje vseh stroškov procesa. Trdno upam, da bo za nje Baraga sam poskrbel, kadar se bo proces začel in bo toliko napredoval, da škofija sama ne bo več zmogla stroškov. Nadalje kaže statistika, da so duhovniki vsi zaposleni v dušnem pastirstvu in bi glavnega dela pri procesu ne mogli nobeden opravljati poleg svojega doseganega dela. Semenišča škofija nima svojega, zato tudi nima bogoslovnih profesorjev, ki bi bili že po svoji stroki kaj pripravni sodelavci pri škofijskem procesu, ki ima trojno nalogo: 1. dokazati junaško stopnjo krščanskih kreposti na Baragi; 2. dokazati, da se mu doslej ni izkazovalo javno češčjenje; 3. presoditi vse njegove spise, ali se vse uje-

ma z verskim in nravnim naukom Cerkve.

Tu moramo tudi mi poseči vmes Z MOLITVIJO k Svetemu Duhu, da nakloni marquettski škofiji kmalu SPOSOBNE DELAVCE, razsvetljene in učene, vnete in goreče, ki bodo Baragov informacijski proces ročno začeli, pravilno vodili in čim prej dovršili v večjo čast božjo, v rast kraljestva Kristusovega na zemlji in v veselje vsem dobrim kristjanom zlasti v Združenih državah in v Sloveniji. Dolej v svojih molitvah za Baragovo beatifikacijo nismo na to dosti mislili. Začnimo v tem mesecu zaupljivo in goreče moliti v ta namen, zedinimo se v tej molitvi tako, da bomo po Jezusovi obljubi uslišani: "Ako se na zemlji dva izmed vas zedinita v kateri koli prošnji, jima bo vse storil moj Oče, ki je v nebesih" (Mt 18, 19). Škof GREGORIJ ROŽMAN

NAŠ VZORNIK IN PRIPROŠNJK

Baraga je umrl v Marquettu 19. januarja leta 1868. Duhovniki, njegovi sodelavci, so ga ohranili v blagem spominu kot svetega in gorečega misijonarja in škofa. Tedanji izobraženci iz severnih pokrajin Ameriških združenih držav so po njegovi smrti slavili njegove nevenljive zasluge za krščansko vero in omiko tankakajšnjega ljudstva; slavili so njegovo delo tudi, ko je še živel. Verniki vseh njegovih misijonskih postojank in pozneje vse njegove obširne škofije so imeli brezmejno spoštovanje in ljubezen do njega. Zlasti so ga pa ljubili in si ga vtisnili v spomin njegovi Indijanci rodu Otava in Ožipve; še zdaj si pripovedujejo njihovi potomci, kako goreč, svet in ponižen misijonar je bil in kako je uboge, zapuščene Indijance ljubil kakor oče.

Temu spominu na krepostnega in apostolskega Barago je dal Friderik Eis, tretji Baragov naslednik na škofijski stolici, ki ga je bil še kot študenta sprejel v svojo škofijo, določen izraz, ko je svojim duhovnikom v posebnem pastirskem listu leta 1903 naročil, naj 1. decembra v pridigah proslavijo petdesetletnico Baragove škofovske posvetitve in obstoja marquettske škofije. Pastirski list je škof Eis zaključil z besedami: "Prosim vas, častiti sobratje, da goreče in vztrajno molite k Bogu, naj v svoji dobroti čimprej navdahne svojo Cerkve, da vpiše Barago v knjigo svojih svetnikov."

Od takrat naprej se ta želja in molitev Slovencev v Ameriki in domovini in vernikov marquettske in drugih škofij, kjer je Baraga deloval, izraža na razne načine. Molijo se posebne, od cerkvene oblasti potrjene molitve, tridnevnice in devetdnevnice, da bi bil proglašen za blaženega. Verniki mu priporočajo svoje pereče zadeve. Med slovenskimi ameriški duhovniki deluje že od leta 1904 Baragovo društvo. Tudi v Sloveniji se vršijo Baragove prireditve. Njegovo ime se daje raz-

nim ustanovam. Med verniki se razširjajo njegove slike in odlomki iz njegovih knjig. Njegovo življenje in delovanje še naprej raziskujejo v domovini in Ameriki. O njem se pišejo življenjepisi in članki, povesti in romani; vprižarjajo se gledališke prireditve. Od leta 1935 stoji v Kulturnem vrtu Gordonovega parka v Clevelandu med kipi drugih največjih mož raznih narodov tudi Baragov kip. V Sloveniji in Ameriki se prirejajo Baragovi dnevi. In tako dalje.

Posebni cerkveni slovesnosti v spomin škofa Barage sta bili v letu 1930 v marquettski stolnici sv. Petra in v domovini v letu 1931 na Brezjah. Takrat je preteklo sto let, kar se je Baraga na starega leta dan leta 1830 izkrcal v New Yorku in v letu 1831 začel svoje misijonsko delo. Tedanji marquettski škof Pavel Nussbaum je imel 9. avgusta leta 1930 v stolnici nad Baragovo grobnico slovesno sv. mašo. Po maši je imel v imenu Slovencev, ki so se zbrali iz severnih delov Združenih držav, odlični Baragov življenjepisec msgr. dr. Anton Ivan Režek slavnostno angleško pridigo. V njej je prosil škofa Nussbauma, naj začne z delom, da podeli Bog, če je to njegova sveta volja, prvemu škofu te škofije čast oltarja. "Katoliški Slovenci iz Združenih držav, zbrani na svojem prvem splošnem zborovanju, spominjajoč se stoletnice, ko je njihov rojak, misijonar in škof Friderik Baraga, ki je umrl v sluhu svetosti, želijo kar najpristrčneje, da se čim prej začne z delom za njegovo proglašenje za blaženega."

Naslednje poletje so se pa množice iz raznih krajev Slovenije zbrale v Marijinem svetišču na Brezjah. Toliko jih je bilo, da se je veličastna slovesnost morala vršiti na lepo okrašenem trgu pred cerkvijo. Po slovesni sv. maši so zastopniki slovenske duhovščine in slovenskih vernikov izročili škofu dr. Gregoriju Rožmanu prošnjo, naj bi začel z delom za Baragovo proglašenje za blaženega. Za to

slovesnost je Družba sv. Mohorja v Celju izdala nov Baragov življenjepis.

Letoŕnje poletje bo torej preteklo dvajset let od tega slovesnega dne na Brezjah.

* * *

Kdor skrbno prebira življenje škofa Barage, mora biti navduŕen zanj. Saj je bil tako velik po življenju in delu, velik pa tudi po poniŕnosti, ki je znak in jamstvo prave in resnične svetosti.

Najprej ga vidimo v dolenski graŕŕini Mali vasi, kako njegova roditelja skrbno bdita nad njegovo zibelko, potem kako napravi prve plahe korake in kako spregovori prve besede, — naŕe slovenske besede.

Na gradu v Trebnjem, ki ga je kupil njegov oče, ko je prodal Malo vas, vidimo otroka in dečka Friderika, kako posluŕa svojo poboŕno mater, ko mu govori o Bogu, o Jezusu, o Materi boŕŕji Mariji, o angelu váruhu, o verskih resnicah in skrivnostih. Gledamo ga, kako s sestricama Amalijo in Antonijo moli z materjo, v sobi, na vrtnu in v ŕpni cerkvi in kako z njo nosi revnim bolnikom jedil in krepčil. Z veseljem gledamo njegovo pokorŕŕino očetu, duhovnikom, učitelju. Opazujemo ga pri njegovih igrah s sestricama. Krstna nedolŕnost, ki jo je vse življenje ohranil, se mu lepo odraŕa na obrazu.

Po zgodnji smrti njegovih starŕev ga srečujemo v Ljubljani kot ŕtudenta, kako hodi iz hiŕe svojega botra in vzgojitelja profesorja Jurija Dolinarja v bliŕnje gimnazijsko poslopje, kjer se uči srednjeŕolskih predmetov v slovenŕini, ki so jo vpeljali Francozi, potem pa v nemŕŕini. Vsako ŕolo zdela z odliko. Doma moli s sostanovalci jutranjo molitev in zvečer roŕni venec in pridno zahaja v bliŕnjo stolnico sv. Nikolaja. Na poŕitnice se vozi s sestrama k stricu Ignaciju na moravŕki grad Belnėk. Kot viŕjeŕolec si zamiŕlja skrbno vzgojeno Dolinarjevo hčerkico Anico kot svojo bodočo nevesto in gospodinjo na trebanjskem gradu.

Potem ga kot jurista srečujemo na dunajskem vseučiliŕju. Ne veselem Dunaju ŕivi zase, poleg pravnih ved se uči modernih jezikov; njegova edina strast je risanje in slikanje. Dobri pastir Jezus ga 12. julija leta 1817 pelje k sv. Klemenu Hofbauerju, apostolu Dunaja in duŕnemu vodniku dunajskih vseučiliŕnikov. Pri njem opravi Baraga dolgo spoved, hodi k njemu na večerne sestanke in pod njegovim vodstvom raste v duhovnem življenju. Boga tako zelo vzljubi, da sklene odpovedati se graŕŕini in nevesti in postati duhovnik.

V letih 1821—1824 ga res vidimo v ljubljanskem bogoslovju. Na Dunaju se je pridno učil pravoznanstva, tukaj se pa ŕe bolj pridno učil svetih ved. Do predstojnikov je spoŕtljiv in pokoren, do bogoslovcev prijazen, a zelo pridrŕan in molčeč. Dne 1. septembra leta 1823 je ŕe posvečen v maŕnika; drugi dan opravi na vse zgodaj v stolnici pri oltarju sv. Rečnjega Telesa zbrano in poboŕno svojo novo maŕo in se zanjo vse dopoldne zahvaljuje v svoji semeniški sobici.

ŕtiri leta je kaplan v ŕmartnem pri Kranju. ŕe prve mesece se tako vrŕe v delo, da ga se-

stra Amalija v pismu prosi, naj se vendar ne ugonobi. Od daleč hodijo k njemu k spovedi in posluŕat njegove pridige. Na vse naŕine se bori zoper zmotne nauke in navade janzenizma, ki je zgradil vse versko življenje na trepetajočem strahu in ne na sinovski ljubezni do Boga. Baraga vse razda siromakom in se mrtvičil v hrani in spanju. Ob prostem času sestavlja svoj molitvenik "Duŕna paŕa", ki so ga spet in spet ponatisnili, tako da si je utrl pot skoraj v sleherno slovensko hiŕo in kočo. Stanovski tovariŕi, nevede in brez krivde vzgojeni v janzenistovskih nazorih, Barago zavidajo, obsojajo, zasmehujejo pred ljudmi in toŕijo na ŕkofijstvo. S sočutjem spremljamo Barago na poti v Metliko, kamor je kazensko prestavljen.

V Metliki ostane dve leti in pol. Spet vneto deluje na priŕnici in spovednici, spet vse razda za roveŕe, spet obiskuje zapuŕčene bolnike, spet piŕe Slovincem knjige. Zato se pa spet ponovi odpor in sovraŕstvo janzenistovskih stanovskih tovariŕev zoper njega. Kakor glas iz neba mu pride poziv iz Amerike, od škofa Fenwicka iz Cincinnatija, naj pride pomagat, ker je misijonska ŕetev velikanska, delavcev pa zelo malo.

Z zvestim sodelovanjem z vsemi milostni si je Baraga zasluŕil milost misijonskega poklica. Velikoduŕno se ji odzove. Poslovi se od dobrih Belokranjcev, ki jokajo za njim. Poslovi se od svojih ljubljenih sester. Ves ubog in osamljen se v francoskem Havru vkrea na ladjo na jadra.

Ko mu preidejo zimski meseci v Cincinnatiju, ga škof Fenwick po odtajanem Huronskem jezeru osebno spremi na misijonsko postajo Krivo drevo na severovzhodni obali Michigananskega jezera. Tam je ŕe našel precej kristjanov. Pridno spreobrača ŕe druge, iŕče poganov onstran jezera, pozimi pa sestavlja Indijancem-Otavonom prvi molitvenik, kateremu pozneje sledijo ŕe drugi. ŕivi v velikem uboŕstvu; zase in za svoj misijon ima le to, kar mu dobrotniki poŕljejo iz Evrope.

Ko je v Krivem drevesu ŕe vse spreobrnjeno, se preseli proti jngu, k Veliki reki (Grand River). Tam mora začetni vse znova. Postavi jim iz tramov cerkev in ŕolo in si najame skromno sobico. Njegova gorečnost ne pozna mej, zato se mu vsa zloba poganstva z vsem svojim satanskim sovraŕtvom postavi po robu. Belokoŕci, prodajalci ŕganja, ga črtijo in črnijo, ker odvrča Indijance od alkohola in hoče iz njih napraviti dostojne, civilizirane in delavne ljudi. Prav zato je napoti tudi agentom Zdruŕenih drŕav, ki hočejo, da Indijanci ostanejo v svoji lenobi in pijančevanju, ker jih bodo potem brez večjega odpora pregnali na ameriški Zahod. Baraga mora oditi od Velike reke. Pa saj gre rad. Srce ga vleče h Gorenjemu jezeru, k Očipvejcem, ki so ŕe skoraj vsi pogani. ŕeli si peruti, da bi bil čimprej pri njih.

V zgodnjem poletju se vozi in vozi po odtajanem Huronskem in Gorenjem jezeru v La Pointe, ki leŕi na zahodnem delu juŕne obale Gorenjega jezera, v ostrem, mrzlem podnebjju. Tudi tukaj mora začetni vse znova. Da zgradi dostojno leseno cerkev in ŕolo in da pomaga uboŕnim Indijancem, pride leta 1836 v Evro-

po, v domovino. Prijatelji misijonov mu tudi plačajo tisk dveh slovenskih, ene nemške in dveh indijanskih knjig. Potem spet misijonari v La Pointu in po zahodnih in severozahodnih bregovih širnega Gorenjega jezera. Poleti se vozi z ladjo ali na krhkem čolnu, čozimi hodi peš, s težkimi krpljami in brez njih, ali se vozi na nizkih saneh, v katere sta vprežena psa. Na vseh misijonskih podružnicah gradi cerkvice, da se spreobrnjenci ob nedeljah, ko ni tam duhovnika, zbirajo k molitvi in nabožnemu branju in petju. Bog ga večkrat skoraj čudežno reši smrti v vajovih ali v debelem snegu. Detroitški škof ga imenuje za svojega namestnika v indijanskem delu škofije.

Ko je tudi v La Pointu že skoraj vse krščansko, se preseli proti vzhodu, v L'Anse. Brž postavi tudi tukaj cerkev, šolo in stanovanje za misijonarja, vse iz lesa. Indijanskim spreobrnjencem gradi hišice, da bi stanovali skupno, laglje napredovali v omiki in gospodarstvu in se varovali pijanstva. Sestavlja obširno očipvejsko slovnico in očipvejsko-angleški slovar; z njima se uvršča med največje raziskovalce indijanskih jezikov. Ko na Keewenawskem polotoku odkrijejo bakrene in železne rudnike in se priseljuje tudi mnogo katoliških Ircev, Francozov in Nemcev, postane, ker škof nima duhovnikov, tudi njim dužni pastir. Po cele dneve in tedne hodi od naselja do naselja, s spremljevalcem ali pa sam, nosi na hrbtu vse oltarne in mašne potreščine, mašuje po zasebnih hišah, pridiga v treh ali štirih jezikih, krščuje, spoveduje, prevideva bolnike, poroča, blagoslavlja grobe. Povsod spodbuja katoliške rudarje, naj si postavijo cerkev.

Ko je ustanovljen apostolski vikariat Gorenji Michigan, škofje predlagajo Barago za apostolskega vikarja. Na vse svete leta 1853 prejme v Cincinnatiju škofevsko posvečenje. V vsem svojem vikariatu, kateremu so okoliški škofje dodali tudi vsa indijanska naselja, ima samo tri duhovnike in samo nekaj malega lesenih cerkvic. Vse mora šele dobiti: vernikov, duhovnikov, cerkva, misijonskih šol, učiteljev. Spet se pelje v Evropo, dobi česti denarja, dobi 11 duhovnikov in bogoslovcev. V Sloveniji je sprejet z velikanskim navdušenjem. — Ko se vrne v svojo škofovsko prestolico Sault Sainte Marie, v svojo leseno cerkvico in svojo najeto sobico, se slavlje kmalu sprevrže v velike bridkosti. Večkrat je na tem, da se odpove škofiji. Ima skrb in težave z duhovniki, ki tudi nimajo lahkega stališča. Nima denarja zanje, za cerkve, za šole, za učitelje. V svoji vestnosti vsako leto obišče vse svoje oddaljene misijone. Večkrat, zlasti med Indijanci, ostane po cel teden ali še več in opravlja vsa dušnopastirska dela. Leta 1857 je iz Rima imenovan za rednega škofa v Saultu, odkoder se leta 1866 preseli v Marquette. Tudi kot škofu se mu noge niso odpočile od težkih krpelj; tudi kot škof ure in dneve preždi v čolnu ali čolničku, tudi kot škof nešetokrat čepi na lesenih pasjih saneh. Svojim duhovnikom in vernikom je bolj oče kakor cerkveni dostojanstvenik.

V njegovi škofiji delujejo, po odhodu Pirca

in škole, slovenski duhovniki Mrak, Lavtizar, Čebulj, Vrtin in Andoljšek. Mrak in Vrtin sta postala za njim škofa.

Na cerkvenem zboru v Baltimoru, kjer je mlada, lepo napredujoča Cerkev Severne Amerike že mogla pokazati velikanski uspeh in sijaj, zadene 8. oktobra leta 1866 Barago kap. že prej je od prevelikih dužnih in telesnih trudov in naporov bolehal za naduho in čutil tesnobo v prsih, zlasti pri hoji. Po udarcu kapí ga prenese v bližnjo bolnišnico sv. Neže. Škofje ga silijo, naj ostane v milejšem baltimorskem podnebu. On se pa ustraši, da bi moral živeti in umreti daleč proč od svojih vernikov, in neutegoma odpotuje. Spremljajoči ga duhovnik Bourinó ga mora nesti na rokah, ko je treba prestopiti na drug vlak. V Marquette ga vidimo, kako mu je sprva bolje in se takoj loti dela. Potem se mu pa bolezen poslabša. Niti maševati ne more več. Sloni v postelji ali na stolu, trpi, premišljuje in moli. Bog hoče, da s trpljenjem dopolni svoje delo. V tolažbo mu je zavest, da je škofija urejena, da ima za silo dovolj cerkva, duhovnikov in cerkvenih šol. V nedeljo Jezusovega Imena odide k Bogu.

* * *

Brez usmiljenja si je mrtvil telo. Opojnih pijač že od leta 1834 ni pokusil, mesa ni užival od leta 1852. Bog mu je bil vse. Od avgusta leta 1840 je vsako jutro premolil pred mašo dve ali tri ure.

Že njegovi sodobniki so opazali na njem zlasti dvoje: veliko svetost in neutrudno delo. Da, svetost, ki ga je nagibala k neprestanemu delu in ki je nad njegovo velikansko delo klicala božji blagoslov.

Bog nam je dal v njem vnetega dušnega pastirja, poganom pa gorečega misijonarja. Naj ga kmalu poveleča in prišteje med blažene, da bomo imeli v njem mogočnega priprošnjika in vzvišenega vzornika.

DR. FRANC JAKLIČ

BARAGA O LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

"Nobeno delo in nobena še tako težavna in zamotana opravila ne morejo človeka ovirati v ljubezni do Boga."

"Če ljubiš Boga, ljubiš tudi svojega bližnjega. Ne ostani pa samo pri lepih mislih; tvoja usmiljena ljubezen mora biti delovna. Koliko žalostnih potrebuje tvojih tolažilnih besed; koliko nesrečnih je potrebnih tvoje pomoči! Bog pripusti, da jih je zelo veliko na svetu, ki si morajo s trpljenjem zaslužiti zveličanje; drugi pa ga dosežejo z usmiljenjem do teh nesrečnih."

"Ne odlašaj z dobrotami do bližnjega, če mu jih lahko takoj izkažeš; z odlašanjem izgubiš velik del zasluženja. Tvoja ljubezen do bližnjega mora biti širokosrčna; razširi jo, kolikor jo moreš. Kadar pa bližnjemu sam ne moreš nič dobrega storiti, prosí zanj pri drugih! Ali mu pa vsaj od Boga prosí usmiljenja!"

"O, kdo more biti brez velike skrbi za zveličanje bližnjega, če premisli, da je Kristus dal zanj svojo kri in svoje žvljenje."

Baragova apostolska gorečnost

"Apostle of one soul" — apostol ene duše. Pod tem imenom je bil naš Baraga znan ameriškim protestantskim veljakom. Po njihovem pojmovanju je moralo biti to nekaj edinstvenega, med tem ko je v naših očeh nekaj običajnega. Saj vemo, kaj je dejal sv. Frančišek Sal., da je ena sama duša dosti velika za eno škofijo. Kaj takega seveda protestanti težko razumejo, ker so poganki odrezane, sušeče se veje, ki ima vedno manj božjega soka v sebi.

Ima pa ta častni naslov, ki so ga našli našemu Baragi, svoje zgodovinsko ozadje. Bilo je pozimi leta 1847-48. Baraga je bil takrat v L'Ansu, odkoder je delal svoje misijonske pohode med bele rudarje polotoka Keeweenaw in med Indijance, daleč naokoli raztresene. Nekega dne dobi poročilo, da leži v 57 milj oddaljenem Copper Harbor smrtno bolan poganski deček. Obvešččen je pa že bil o tem protestantski misijonar, ki ga pa ni bila volja radi enega otroka tvegati take poti.

Barago je misel, da gre za večno usodo ene duše, pa bodi taka ali taka, takoj dvignila na pot. Nataknil si je krpelje in se pognal v snežne zamete, da po najkrajši poti doseže in reši dušo, ki se nahaja na razpotju v tako različno večnost. Spotoma je križal prometno cesto, prav ko je na saneh drsela mimo neka karavana. Ko je izmenjal z njo par besedi, se je oprostil, češ da se mu mudi k neki duši, ki ga v svoji smrtni sili potrebuje.

Gospodje, menda sami protestanti, se niso mogli načuditi taki požrtvovalnosti za enega ubogega poganskega otroka. To je treba na račun naših komodnih misijonarjev ovekoveti, so se domenili. In res je kmalu nato protestantsko glasilo "New York Observer" ta junaški Baragov čin javno proslavilo. Eden dotičnih gospodov ga je kot očividlec opisal in dostavil, da so kaj takega zmožni samo katoliški misijonarji, ki svoje ljubezni do duš nimajo razdeljene med Boga in lastno družino.

Barago je prišlo to poročilo v roke. V svojem pismu dunajskemu nadškofu ga dobesedno navaja in pojasnjuje. Pravi, da mu je poročevalec domala deset let preveč naprtil, ko je zapisal, da mora imeti približno 60 let, a jih ima le 51. Misijonski napor, zlasti zimski, da so ga pač hitreje postarali. Kar se pa tiče njegovega začudenja, da je radi ene otroške duše tvegati tako pot, pa meni, da to ni nič izrednega. Vsak katoliški misijonar bi to storil, ne le če bi šlo za 57, ampak celo za 500 milj dolgo pot. Saj je vendar ena sama duša vsake žrtve vredna.

Gotovo, ne le vsak katoliški misijonar, celo vsak katoliški duhovnik, ki se zaveda svojega zvanja, bo doprinesel tako žrtev za rešitev ene duše, ki je njegovi duhovni oskrbi poverjena. Toda zavest dolžnosti, ki jo v takih primerih nalaga pravičnost, in pa zavest dolžnosti, ki jo nalaga ljubezen, je dvojje. Preden pride zavest do končnega sklepa: Pojdi, dolžan si, tudi s tveganjem življenja, je junaška

ljubezen, ki sebe ob takih prilikah sploh ne pozna, že na potu. Barago je gonil za dušami ta motor junaške ljubezni.

Sledečo zimo ga zopet srečamo na enaki, a še bolj tvegani poti, zopet radi ene duše. Iz 250 milj oddaljenega Fond du Lake je dobil sporočilo, da ga tam na pragu življenja čaka poganska duša. Bila je neka indijanska starica. Njeni domači so šli v gozdove prezimovati, njo pa so pustili v koči, v upanju, da je več ne najdejo, ko se spomladi vrnejo. To bi se bilo tudi zgodilo, da se ni krščanska žena zavzela za njo. Le-ta je obvestila misijonarja, da ima priložnost eno dušo rešiti.

Zopet ga vidimo, kako hiti preko zametov, da še ujame to dragoceno dušo. Ko se prilazi v njeno kočjo in žena vidi, da ima pred seboj "črnosuknarja", se ga z obema rokama obupno oklene in milo prosí: "Oče, oče usmili se me!" Kar požirala je temeljne resnice sv. vere in zatrjevala, da vse veruje. Kljub temu je hotel misijonar krst odložiti za drugi dan, da jo med tem še bolje pouči. A preden se je poslovil, mu je nekaj reklo: kdo ve, če jo boš jutri še živ našel. Pa jo je kar takoj krstil. In res, drugo jutro so mu prišli povedat, da je umrla.

Nazaj grede je pa malo manjkalo, da ni sam postal žrtev ljubezni za to rešeno dušo. Zajela ga je silna snežna vihra. Navadno je rabil za to pot štiri dni. Takrat jih je rabil sedem. Ko so ga začele moči zapuščati, se je najprej osvobodil misijonske prtljage, ki jo je obesil na neko drevo. Nekaj časa je šlo malo laglje, potem sta se pa zopet začeli javljati utrujenost in oslabelost. Rad bi si bil zakuril ogenj in se ob njem malo ogrel ter odpočil. A sta mu bili roki tako premrli, da ni niti poskušal. Kar tako se malo usesti, bi pomenilo obsedeti in se šele v večnosti prebuditi. Vedno znova se je zato izkopaval iz zametov in sunkoma pognal naprej. Tako je končno dosegel mesto, odkoder je bilo sarajo še četrte ure hoda do najbližjega naselja. Rabil je pa še cele tri in pol ure, da se je dokopal do njega, popolnoma izčrpan.

To sta le dva, morda najznačilnejša primera, kako je Baraga zaslužil blagovanje apostola narodov, ki je s prerokom Izaijem vzkliknil: "Kako lepe so noge oznanjujočih mir, oznanjujočih dobro" (Rim 10, 13). Je podoba, da je to sam Bog potrdil. Značilno je, da je med čudežnimi ozdravljenji, ki se pripisujejo Baragi, dvojje takih, ki so v zvezi z njegovimi apostolskimi stopinjami.

O enem, ki se je zgodilo, ko je bil on že živ, nam poroča njegov življenjepisec Vrwyrst O. F. M. Neka žena je mnogo trpela na oteklini v kolenu. Ker je imela Barago za svetega moža, se je k njemu zatekla po pomoč. Njegovo postrežnico je prosila, naj ji da njegovo nogavico, da jo obuje na zateklo nogo. Postrežnica si je ni upala sama dati, ampak je prosila Barago za dovoljenje. Dovolil je. Žena si je nogavico obula in oteklina je začela

palmeti ter kmaľu popolnoma izgñinila. A pozneje se je zopet pojavila. To pa za kazem. Tej ženi je nekdo izmaknil surovo maslo, ki ga je pripravila za prodajo. A tokrat se ni obrnila na Barago, ampak na neko vedeževalko, naj ji pokaže sled za tatom. Zato se ji je oteklina povrnila.

O drugem žudežnem ozdravljenju priča pismena izjava Rev. M. Jodocy-ja, župnika pri sv. Janezu Krstniku v Marquette, Mich. Le-ta je poznal Mrs. James Beaudry, ki mu je kot 83 letna starka pripovedovala, kako je njena krušna mati Mrs. Mihaela Longtin v Marquetteu na Baragovo priprošujo žudežno ozdravela. Strupen pajk jo je v nogo pičil. Noga ji je začela hitro otekatih Oteklino so zdravniki sicer zaustavili, a splahnela ji ni. Dolgo je bila žena priklenjena na posteljo. Rev. Burion, ki je bil nekaj časa Baragov misijonski pomočnik, ji je prinesel njegovo nogavico in ji rekel, naj jo natakne. Že ko je to poskušala, je vstala in hodila, kot bi ji nič ne bilo. Tisto, surovo pleteno, spodaj rujavo, zgoraj belo volneno nogavico je potem žena skrbno hranila.

Nihče razen nezmotljive Cerkev ne more z gotovostjo trditi, da so to pravi žudeži. Prav tako ne, da niso le v neki slučajni, ampak bistveni zvezi z njegovimi nogavicami. Vsekako pa je dovoljeno izraziti pobožno mnenje, da je res Bog sam potrdil, kar je razodel: "Kako lepe so noge oznanjujočih mir, oznanjujočih dobro."

Dr. p. HUGO BREN OFM

TO JE BIL BARAGA...

Kadar pomislim na Barago, ga vidim v najrazličnejših podobah: gledam ga kot graščakovega sina, ki ima pred seboj vso bodočnost, gre študirat, da bo kot jurist vodil graščino; vidim ga kot izredno čutečega in ljubečega brata, ki je svojo sestro Amalijo ljubil kot bi jo lahko samo še mati; gledam ga celo kot nežnega ženina, ki je doživljal srečno ljubezen ob hčerki svojega varuha; vidim ga kot akademika v dunajskem veleučestnem življenju, kjer je nihal med poklicem: ali naj služi umetnosti kot slikar, ali znanosti in svoji gospodarski bodočnosti kot jurist v domači deželi; odpovedal se je slikarstvu, končal študije, toda odločil se je postati svetnik, odkar je postal žrtev božje Milosti, kakor mu jo je posredoval njegov spirital svetil čeh Dvoržak-Hofbauer. Kot svetil Pavel na poti v Damask je postal Baraga nov človek: od znanosti in umetnosti je postal APOSTOL BOGA in vse svoje zmožnosti posvetil odslej Njegovi slavi. Na lestvici duhovnih vrednot si je izbral najvišjo: SVETOST; prav v smislu romantike, katere prav tako značilen otrok je, kakor Prešeren v pesmi, Čop; ženin njegove sestre, v znanosti, ali Slomšek, sovrstnik v njegovi smeri. Lepo je biti velik umetnik, slavno je postati velik znanstvenik, ali največ je vredno, postaviti iz sebe duhovnega človeka vedno in z vsem v skladu z božjo voljo, to je: svetnika. Ohranjenih je nekaj njegovih podob in bakrorezov; po-

stal je kulturni delavec svoje domovine (pisatelj izredno priljubljenih molitvenikov); postal je znanstvenik, kulturni pionir po njem v katolištvu pripeljanih poganskih Indijancev, postal tak njihov kulturni delavec, kot sveti Ciril Slovanom: prvi jim je zapisal njihovo besedo, sestavil prvine njihovega jezika v znanstveni sistem, jim tiskal prve knjige iz ljubezni do bližnjega, ki je izhajala iz ljubezni do Boga. V tem se je pokazal največjega "mojstra" in postal vzor. Ta je imela njegova osebnost svoj izvor in svoj vrh. Na poti k njemu je premagoval vse ovire z največjimi osebnimi žrtvami; odpovedal se je zakonski ljubezni, postal duhovnik, trpel od svojih sòbratov neprijaznost, ki je nasprotovala v času razumarskega liberalizma njegovi verski romantični gorečnosti; premagoval neizmerne ovire na svojih misijonskih potih; delal kot največji garač v vinogradu Gospodovem za Indijance in tudi za Slovence, katerih ni pozabil (pisal jim je v Ameriki, in jih je prišel dvakrat v domovino obiskat), in duhovno neobdelano pokrajino pripeljal v naročje Boga, v katerega službi je bil v taki službi, da mu je vsega žrtvoval, od njega pa prosil samo zveličanje duše, svoje in svojih ovčic.

In še to: BIL JE BARAGA USTANOVI-TELJ SLOVENSKE EMIGRACIJE V AMERIKO. On ji je pokazal pot, on jo je vabil za seboj in on jo utrjeval v svoji gorečnosti, ki je še desetletja za njim rodila bogate sadove.

Ne samo kot slovenski kulturni delavec, ne samo kot indijanski sveti Ciril in Metod skrupaj, tudi kot slovenski emigrant v naš del sveta, v katerem se nahajamo sedaj, nam mora biti Baraga ljub in drag, najboljši pa kot SVETNIK, ki je najvišja podoba človeka.

Mi občudujemo njegov svetniški lik, kakor so ga njegovi sodobniki, in zato postavljamo sebe in vso svojo emigracijo pod njegovo varstvo, proseč ga, naj nam ohrani to, kar je on tako ljubil v življenju: VERO IN DOM; KATOLIŠTVO IN SLOVENSKO DOMOVINO.

DR. TINE DEBELJAK

BARAGA O GOREČNOSTI ZA BOŽJO ČAST

"Kdor hoče biti pravi kristjan, mora imeti gorečnost za božjo čast. Ta gorečnost je kristjanu tako potrebna, kakor mu je potrebna ljubezen do Boga, iz katere gorečnost izvira."

"Nekateri mislijo, da naj bo vnema za božjo čast lastna le apostolskim možem. Pa je za vse stanove. Ni ga poklica, v katerem bi človek ne mogel kazati te gorečnosti. Kazati si jo dolžan z dobrim zgledom, z dobrimi nasveti, s tolažbo v trpljenju, posebno pa z molitvijo. Velikokrat se kakšen grešnik spreobrne le zaradi prisrčnih molitev, ki jih ta ali ona bogaboječa, pred svetom skrita duša pošilja iz svoje samote k Bogu."

"Če Boga zares ljubiš, mu ne moreš boljše pokazati svoje ljubezni, kakor če si prizadevaš, da bi ga ljudje bolj častili in ljubili. Stori mu to veselje, da ga ne boš le častil, ampak da boš porabil vse pripomočke in vse okolnosti, da bi še druge vnel za božjo čast."

RADI BI BARAGO, SVETNIKA!

Brez svetnikov Slovenci nismo. Danes je menda dokazano, da sv. Hema ni le živela med Slovenci in nad delom Slovencev gospodovala, ampak da je bila tudi slovenskega rodu. Še bolj gotovo je slovensko poreklo njenega blažena moža Viljema, čigar zemski ostanki počivajo v gotskem sarkofagu starodavne cerkve v Twimbergu v gornji Labudski dolini in se mu ondoto nemško prebivalstvo priporoča kot zaščitniku goveje živine.

Kulturna zgodovina nima pomislekov, da ne bi v kulturno last naroda prištevala stvaritev tistih tujcev, ki so prišli od drugod, se med narodom naselili, se vživel v njegovo kulturno snovanje in še svoje doprinesli. Slovenski biografski leksikon zato obširno poroča, postavim o škofu Herbersteinu, o slikarju Metzingerju, Korytku itd. Toliko bolj so last našega verskega občestva tujci-misionarji, ki niso prišli k nam po zaslužek, v službo, ampak v namenom žrtvovanja: sveti Amand, Modest in Metod. Celó oni svetniki, ki so živeli na slovenskem ozemlju pred prihodom Slovencev, nam ne smejo biti samo zgodovinsko zanimivi. Mislim na sv. Viktorina, Maksimilijana, Ruperta, Mohorja in Fortunata — najbrž jih je bilo še več —, ki so delovali med pravovernim prebivalstvom naših krajev in to prebivalstvo odnosno njih potomstvo se je vendar pozneje spojilo s Slovenci. Vladarji, ki so svoje narode privedli v naročje Cerkve, uživajo prav tako kot nositelji redov skoraj vsi čast oltarja. Slovenska kneza Hotimir in Kocelj je ne uživata, pač zato ne, ker sta po razpadu karantanske odn. panonske države zapadla pozabljenju in s tem je prenehalo njuno češčenje. Prav tako pa je prenehalo iz istih vzrokov, zaradi spremenjenega narodnostnega življenja, ki je razrahljalo skupno zavest, splošno češčenje starih slovenskih svetnikov, ki se je šele z ustanovitvijo Mohorjeve družbe in dvigom narodne zavesti vsaj glede sv. Mohorja, Hema in sv. Metoda spet nekoliko oživilo. Češčenje ostalih slovenskih svetnikov je le ozkega krajevnega značaja, pa niti onih treh — priznajmo! — ni posebno goreče.

Cerkev uvaja nove praznike, razglaša dogme in daje čast novim svetnikom. To je gotovo Bogu dopadljivo in za versko življenje potrebno. Za dvig verskega življenja Slovencev je pa tudi potrebno, da dobijo na svoje oltarje nove svetnike, ki bodo združili Slovence od Rabe do morja v vneto češčenje. Poleg Slomšeka in marsikaterega mučenca iz zadnjih let nam more biti kot naš svetniški kandidat posebno dragocen baš Irenej Friderik Baraga. Res je kot misionar tudi last drugih narodov — podobno kot Amand, Modest in Metod našega —, a v prvi vrsti je slovenski. Da je bil svetniška osebnost, že njegovi sodobniki niso dvomili, saj je dva rodova tik pred narodno smrtjo združil z Bogom in živel, kot pač morejo in znajo živeti samo svetniki. Svetniška pa je bilo življenje in delovanje že v domovini, kateri pa je dal iz svojega novega delokroga še mnogo več kot prej doma. Ne le, da je še v Ameriki

pisal Slovincem nabožne knjige, ki so dose-gale za naše razmere skoraj rekordne naklade, BARAGA JE s svojim zgledom kot nihče drugi za življenja in po smrti SLOVENSKE VERNIKE OPOZARJAL NA NJIHOVE MISIJSKE DOŁŽNOSTI.

Toda rad bi povdaril še dve drugi okolnosti, ki nam prav posebno priporočata molitev za Baragovo beatifikacijo. V svoji odvetniški praksi na štajerskem in Kranjskem sem imel priliko opazovati skrajno sovraštvo med brati in sestrami, med otroki in starši, ki je našlo ostudnih izrazov v dediščinskih in posebno prevžitkarskih pravdah. Čeprav imajo sorodniki in advokati, seznanjeni z mnogimi grdobijami, precej trdo kožo in malo sentimentalnosti, so jim tovrstne pravde dostikrat zagrenile poklic in celo zaslužek. Škofa Ireneja Friderika življenjepisa pa pripoveduje o njegovi ljubezni do matere in sester tako vzvišene stvari, da se vidijo dostikrat skoraj prav tako neverjetne, kot je neverjetno sovraštvo marsikje. Zdaj, ko v domovini vladajo brezbožniki, raste tudi nevarnost za krščansko zakonsko življenje, ki ga je Baraga tako goreče blagoslavljal v svojem najozjem sorodstvu, pa seveda tudi v dušnopastirskem in misijonskem delovanju. Zato nam je res potreben kot PRIPROŠNJK ZA LJUBEZEN V DRUŽINI IN SORODSTVU.

Druga rana našega naroda je izseljenstvo. Najprej so se selili Slovenci v Severno Ameriko, potem v severnozpadne evropske industrijske države, v druge prekomorske kraje in po nastanku Jugoslavije v južne kraje države, deloma med drugoverce. Slovenci izven Jugoslavije so bili pomešani vedno bolj z drugorodci. Več kot tretjina naroda ni bilo "doma", in še zdaj ga več kot četrtnina ni. Mnogi so bili in so še odločeni, da se vrnejo, vsi drugi so, če ne v prvem ali drugem, pa v tretjem ali četrtem pokolenju obsojeni na narodno smrt. Skoraj vsaka družina doma ima v tujini svojca ali vsaj daljnjšega sorodnika. Kot izseljenec nekdanj je s svojo priprošnjo že marsikateremu poznejšemu izseljencu pomagal; to smo mnogi doživeli ali vsaj o tem brali. A to so stvari intimnega verskega značaja. Vsemu narodu naj bo pa vzgled LJUBEČIH VEZI MED BRATI V TUJINI IN ONIMI V DOMOVINI, a onim, ki so, kot nekoč njegove misijonske ovčice, obsojeni na narodno smrt, REŠITELJ PRED DUŠNO SMRTJO. Dušni pastirji med izseljenci zopet nimajo lepšega zgleda kot Baragovo delovanje med izseljenci okrog Velikega jezera.

Naj bi se vsi Slovenci združili v skupni molitvi, da nam Cerkve da v Baragi našega misijonskega, družinskega in izseljeniškega svetnika!

DR. MARJAN MAROLT,

BARAGA O LJUBEZNI DO BOGA

"Svet silno veliko terja od tistih, ki ga ljubijo. Samo javi jim, kaj želi imeti, pa mu brez pridržka takoj ustrožejo. Ali bo torej samo Bog tisti, kateremu nečemo nič storiti, preden ne preračunamo, ali morda preveč ne zahteva?"

"Daj mi svoje srce!" ti Bog ljubeče pravi. Daj mu ga torej in bodi vesel, da Bog želi tako reven dar, kakor je tvoje srce."

Baragova pot k časti oltarja

Kdor spozna Baragovo življenje, se prepriča, da je Baraga živel in umrl kot svetnik. Že njegovi sodobniki so bili prepričani, da je vzorno spolnil svojo življensko nalogo kot duhovnik, misijonar in škof. Nič niso dvomili, da je njegova duša v nebesih. Splošna sodba o njem je, da bi se mogel razglasiti za svetnika. Pred leti se je tudi začelo gibanje, naj bi se Baragu res podelila čast oltarja.

SVETNIKE MORE RAZGLAŠATI LE CERKEV, nihče drug ne. Bolj natančno povedano: razglasiti jih more le papež. Samo po sebi se razume, da bo papež le takrat koga razglasil za svetnika, ko bo trdno prepričan, da je umrl res v nebesih. Toda kako naj do takega prepričanja pride? Po človeškem in božjem pričevanju. **TREBA JE DOKAZATI, DA JE UMRIL IMEL KRŠČANSKE ČEDNOSTI V JUNAŠKI STOPNJI IN DA SO SE NA NJEGOVI PRIPROŠNJO PO NJEGOVI SMRTI ZGODILI ČUDEŽI.** To dvoje pa je treba točno dokazati na način, ki ga je Cerkev v ta namen predpisala. To dokazovanje se vrši po posebnih izredno strogih postopkih, ki imajo v cerkvenem zakoniku ime "postopki pri razglašanju božjih služabnikov za blažene in blaženih za svetnike".

BARAGA — BOŽJI SLUŽABNIK

Človek, o katerem se trdi, da je živel in umrl v duhu svetosti in bi zato mogel biti razglašen za svetnika, se v cerkvenem uradnem jeziku imenuje božji služabnik. **IRENEJ FRIDERIK BARAGA JE TOREJ BOŽJI SLUŽABNIK.** Tak božji služabnik pa more biti mučenec ali spoznavalec. Pri razglašanju za svetnike je to raziskovanje zelo važno. Mučenec se razglasi za svetnika, če je le "jasno dokazano mučeništvo tako v materialnem kot v formalnem pogledu" (Kan 2116 § 2). Od zahteve po čudežih daje papež na prošnjo spregled pri mučencih (Kan 2116 § 2). Pri spoznavalcih, ki so spoznavali Kristusa s svojim življenjem, ne pa z mučeniško smrtjo, se pa v takem primeru, kot je Baragov, vedno zahtevajo poleg čednosti v heroični stopnji še čudeži (Kan 2116 § 1).

Pri razglašanju za blažene in svetnike "se more postopati po dvojni poti, po redni in izredni", kot se izraža kan. 2000 § 1. Izredna pot pride v poštev pri tistih božjih služabnikih ali blaženih, ki so umrli pred l. 1534. Ker je Baraga umrl več kot štiristo let pozneje, se bo njegova razglasitev za svetnika vršila po redni poti.

NAJPREJ BLAŽENI, POTEK SVETNIK

PODELITEV ČASTI OLTARJA VSEBUJE DVA DELA. Prvi se imenuje razglasitev za blaženega ali **BEATIFIKACIJA**. Drugi pa razglasitev za svetnika ali kanonizacija. Prvi se mora izvršiti pred drugim. Božji služabniki se torej razglašajo za blažene; blaženi pa za svetnike. Za razglasitev za blaženega se zahtevajo pri spoznavalcih čednosti v junaški stopnji in čudeži. Pri razglašanju za blaže-

nega je treba najprej dokazati čednosti v junaški stopnji. Šele ko so te dokazane, se pristopi k preiskovanju čudežev. Potem ko so bile dokazane omenjene čednosti ali pri mučencih mučeništvo, in so v papeževem imenu izdali odlok o tem, se sme božji služabnik imenovati **ČASTITLJIVI**; preje pa ne (Kan 2115 § 2 in 2084 § 2). Toda naslov častitljivi še ne dovoljuje kakega javnega češčenja. Javno češčenje se začne dovoljevati šele z **RAZGLASITVIJO ZA BLAŽENEGA**, a še takrat le v omejenem obsegu. Polno javno češčenje pa se ukaže z razglasitvijo blaženega za svetnika. Ta razglasitev ali kanonizacija je zadnja in dokončna ter nezmotljiva izjava vrhovnega cerkvenega učiteljstva, da je umrl res v nebeški slavi.

Baraga je torej danes božji služabnik. Ko bo izdan v papeževem imenu odlok, ki bo avtentično razglasil, "da je dobro dokazano, da je božji služabnik imel vse čednosti v heroični stopnji" (Kan 2115 § 1), bo šel Baragu naslov častitljivi. Blaženi Baraga pa ga bomo mogli imenovati po razglasitvi za blaženega, ko bodo seveda prej dokazani čudeži, storjeni na njegovo priprošnjo. Ko pa bo Baraga razglašen za blaženega, se bo za njegovo razglasitev za svetnika zahtevala potrditev dveh čudežev, ki se bosta izvršila po njegovi razglasitvi za blaženega. Takrat šele bomo mogli ali bodo mogli prositi: Sveti Irenej Friderik Baraga, prosi za nas! Kdaj bo zasvetil ta srečni dan? Ne vemo. Samo Bog ve zanj. Naša stvar je, da molimo in storimo, kar je v naši moči, da bo Baraga najprej razglašen za blaženega, šele na to bo mogel biti razglašen za svetnika.

KAJ SE ZAHTEVA ZA RAZGLASITEV ZA BLAŽENEGA

Za razglasitev za blaženega pa se bo pri Baragu zahtevalo dvoje, kot smo že omenili, namreč dokaz, da je imel krščanske čednosti v junaški stopnji, in drugič dokaz, da so se na njegovo priprošnjo po njegovi smrti zgodili čudeži.

Kot določa kan. 2104 se bo moralo dokazati, "ali je ugotovljena **HEROIČNA STOPNJA BOŽJIH ČEDNOSTI** vere, upanja in ljubezni do Boga in bližnjega in **POGLAVITNIH ČEDNOSTI** modrosti, pravičnosti, zmernosti in srčnosti ter z njimi sorodnih". Pod heroično ali junaško stopnjo čednosti je umeti trajno izvrševanje čednosti v nenavadni meri. Ne zadoščajo nekatera junaška dejanja, marveč se zahteva trajno izvrševanje čednosti. Se ne zahtevajo izredna dela, marveč izvrševanje navadnih vsakdanjih dolžnosti na popolnejši način, kot je običajen. Ni dvoma, da je Baraga izvrševal čednosti v taki junaški stopnji. Težave bodo morda le v izbiranju pravnih dokazov za te čednosti. Imeti čednosti v junaški stopnji ne pomeni namreč že tudi pravno dokazati njih obstoj.

Ko se bo ugotovila heroična stopnja krščanskih čednosti, bodo pristopili k **PREISKOVANJU ČUDEŽEV**, o katerih se bo trdilo,

da so bili storjeni na Baragovo priprošnjo. Za razglasitev za blaženega se pri spoznavalcih zahteva različno število čudežev, včasih dva, včasih trije, včasih štirje. Kan. 2117 namreč takole določa: "Za razglasitev božjega služabnika za blaženega se zahtevata samo dva čudeža, če so podale dokaz o čednostih v obeh postopkih, v informativnem in apostolskem, priče očitvidci, ali če so priče, ki so bile zaslišane v apostolskem postopku, vsaj svoje znanje dobile od očitvidcev; trije, če so bile priče v informativnem postopku očitvidci, v apostolskem pa take, ki so svoje znanje dobile od samosliščev; štirje, če so se v obeh postopkih dokazale čednosti samo po pričah sporočila in listinah".

Iz kanonovega besedila sledi, da je DOKAZOVANJE ČUDEŽEV V ZVEZI Z DOKAZOVANJEM SVETEGA ŽIVLJENJA BOŽJEGA SLUŽABNIKA. Čimbolj neposredne priče so dokazale svetost življenja, tem trdnije je svetost dokazana že s človeškimi sredstvi, in se zato tem manj zahteva božji poseg. Ker se je pri Baragu začel postopek za razglasitev za blaženega precej pozno po njegovi smrti, najbrž ne bodo zadoščali trije čudeži, marveč se bodo zahtevali štirje.

POSTOPKI

Heroična stonja čednosti kakor tudi čudeži se morajo dokazati po POSEBNIH POSTOPKIH. Ti se dele na dve vrsti. Prvi so škofijski, drugi pa papeški ali apostolski.

ŠKOFIJSKI POSTOPKI SO TILE:

1. Predlagatelj, ki more biti posamezen katoličan ali skupina katoličanov, prosi po pospeševaltelju zadeve, ki mora bivati v Rimu, škofa onega kraja, kjer je božji služabnik umrl, naj se uvede postopanje za razglasitev za blaženega.

2. škof odredi preiskavo spisov umrlega in jih nato pošlje v Rim kongregaciji za sv. obrede obenem s pravnim poročilom o skrbnosti, s katero je pregledoval spise.

3. škof izvrši informativni postopek o slovesu svetosti in čudežev.

4. škof izvrši postopek o tem, da se umrlemu dosedaj ni izkazovalo javno češčenje.

5. Akte o obeh zadnjih postopkih škof pošlje Kongregaciji za sv. obrede.

Pri Kongregaciji za sv. obrede najprej preiščejo spise umrlega. Če ni v njih nič proti veri in mravnosti, odredi papež, naj se postopa dalje. Nato se preišče veljavnost škofovega informativnega postopka in se stavi na redni seji vprašanje, ali naj se odredi nalog, da se uvede postopek, če je sodba kardinalov, ki redno sejo sestavljajo, ugodna, odredi papež nalog o uvedbi postopka. Nato se preišče škofov postopek o tem, da se umrlemu ni izkazovalo javno češčenje.

Sedaj se začno APOSTOLSKI POSTOPKI:

1. Vsaj petim sodnikom se pošljejo papeška poverilna pisma, da naj z oblastjo od papeža jim poverjeno v škofiji izvrše preiskavo o slovesu čednosti in čudežih kakor tudi o čednostih in čudežih.

2. Nato se na treh sejah, na predpripravljalni, pripravjalni in obči razpravlja in odloča o čednostih v heroični stopnji. Zadnja seja se vrši pod papeževim predsedstvom.

3. Na papežev ukaz se izda odlok o dokazanih čednostih.

4. Sledi razpravljanje in odločanje o čudežih na treh sejah kakor zgoraj.

5. Papež ukaže izdati odlok, da so čudeži potrjeni.

7. Vpričo papeža se vrši nova razprava o vprašanju: ali je varno pristopiti k razglasitvi božjega služabnika za blaženega.

8. Papež ukaže izdati odlok, da je varno pristopiti ("super tuto").

9. Papež končno odloči dan, ko se pri sv. Petru v Rimu izvrši razglasitev novega blaženega. Pri slovesni kardinalski maši se prebere papeževo pismo (breve), s katerim papež razglaša novega blaženega. Popoldne pa ga pride v cerkev počastit papež sam.

Za razglasitev blaženega za svetnika se zahtevata, smo rekli, dva nova čudeža, ki sta se izvršila po tem, ko je bil božji služabnik po redni poti razglašen za blaženega. Čudeža se preiskujeta podobno kot oni za razglasitev za blaženega. "Slovesna razglasitev blaženega za svetnika se izvrši, potem ko je bila v konzistoriju določena, po obredih in s slovesnostmi, ki so v navadi v rimski kuriji" (Kan 2141).

Baragova zadeva je stopila na pot k časti oltarja. Še bolj na začetku je. Vrše se prvi škofijski postopki. Ali se bo pot srečno končala? Trdno vero moramo imeti. A ne smemo samo čakati. Z molitvami si moramo izprositi svetnika Baraga. **KANONIZIRANI SVETNIK JE VELIKA BOŽJA MILOST. PROSIMO ZA NJO PRI BARAGU. BARAGA JE STORIL V ŽIVLJENU VSE, DA BI MOGLI IMETI V NJEM SVETNIKA. STORIMO ŠE MI SVOJE, PA NAM GA BO BOG DAL.**

DR. ALOJZIJ ODAR

BARAGA O SVETOSTI

"Križev pot je pot v nebesa; vsi svetniki so po tem potu hodili."

"Svetost ne obstoji v tem, da bi služili Bogu, kjer bi sami hoteli, ampak, kjer Bog hoče in kakor Bog hoče."

"V nebesih je mnogo svetnikov, o katerih ne vemo nič drugega, kakor da so prav taka vsakdanja dela opravljali, kakor jih drugi ljudje. V njih zunanem življenju ni bilo videti nič posebnega in izrednega. Pa so svoja najmanjša dela opravljali z veliko zvestobo in ljubeznijo do Boga. Njih dušne oči so bile vedno obrnjene nanj, služili so mu s prostim srcem."

"Kakšna tolažba bo nekoč zame, ko me bodo obdajali na sodni dan ti moji dobri otroci (Indijanci) in pričali pred Sodnikom: On je bil prvi, ki nam je oznanjal tvojo besedo. Govoril nam je o tvojem božjem usmiljenju in napolnil naša srca z vero in ljubeznijo."

BARAGA O V DANOSTI V BOŽJO VOLJO

"Kar hočeš, kakor hočeš, dokler hočeš, o Bog!"

"Vedno imej te tri resnice pred očmi: Bog je vse in jaz nisem nič; Bog ima vse in jaz sem zgolj revščina; Bog more vse, jaz pa brez njegove pomoči nič ne morem."

Pri Baragovem križu

Med misijonom v župniji sv. Elizabete v New Duluthu v severni Minnesoti blizu Fond du Laķe, najzapadnejše postojanke Baragovega misijona, me je 10. maja 1949 prijazni in uslužni župnik Miha Papež (svoj priimek piše Popesh, da ga morejo Amerikanci pravilno izgovoriti) s svojo "caro" (kar pa ne pomeni "draga", ampak avto) peljal k Baragovemu križu.

Jeseni leta 1846 je hotel Friderik Baraga iz La Pointa, otoka v Gorenjem jezeru, še pred zimo obiskati misijonsko postajo Grand Portage na zapadni obali jezera prav blizu kanadske meje. Odpeljal se je z razmeroma majhnim ribiškim čolnom, ki je imel malo jadro, da ob ugodnem vetru ni bilo treba veslati. Gorenje jezero (Lake Superior) ima tolikšno površino kot sedanja Avstrija. Viharji znajo biti na njem hudi, zlasti od severa in vzhoda. Leta 1935 sem opazoval z obale na Eagle Harbor takšen vihar: valovi kakor na Jadranu ob močnem viharju.

Z ribičem Vizonom Gaudinom sta odrinila v najlepšem vremenu z razvitim jadrom. Ko sta bila že daleč zunaj na jezeru — saj bi smeli reči na morju — se vreme nenadno sprevrže, iz vzhoda vstane silen vihar, da so valovi njun lahki čolnič premetavali kakor orehovo lupino in ga divje gnali naravnost proti zapadni obali. Baraga, ki je spočetka v lepem vremenu sam krmaril, je v čolnu mirno ležal vznak in vkljub premetavanju molil brevir (moral je imeti zelo dobre oči). Ribič ves v skrbeh mu pravi: "Oče, midva bova brzkone utonila." A Baraga odgovori: "Ne boj se! Črna sukinja ne bo utonila, ker potem bi bilo ljudstvo na oni strani nesrečno." Tako trdno je zaupal, da Bog njegovih Indijancev, čeprav so mnogi pijanci, ne bo kaznoval s tem, da pusti utoniti njihovega misijonarja in bi ostali brez dušnega pastirja. In res, navzlic močnim in hitrim valovom, ki so skušali čoln požreti, je ostal srečno na površini. Toda bližala sta se z veliko hitrico skalnati obali, valovi so z vso silo butali vanjo in visoko brizgali ter se razpršili ob skalah. Vihar jih žene naravnost na nje. Če treščil čoln vanje, se stre kot jajčna lupina, nju pa vrže na skale s tolikšno močjo, da se brez dvoma ubijeta, valovi pa bodo njuni trupli odplavili, kdo ve, če bodo kdaj našli njune ostanke. V takih kar nič prijetnih mislih vpraša ribič Barago: "Kam naj krmarim, oče!" In Baraga, ne da bi se dvignil in pogledal v smer, zavpije v vihar: "Kar naravnost naprej!" In zaupanje je bilo poplačano. Čoln je zletel naravnost v ustje manjše reke samo kak meter mimo pogubnih skal, da sta mogla v bolj mirni vodi izstopiti. Baraga je bil prepričan, da ju je božja roka obvarovala. Zato se je na suhem najprej kleče Bogu zahvalil, potem sta posekala drevo in postavila tri metre visok križ v znak zahvale; reko pa, ki je imela le kako krajevno indijansko ime, je preimenoval v "Cross River" (reka križa), katero ime še danes nosi. (Prim. Jaklič, Mi-

sijonski škof Irenej Friderik Baraga, str. 154—155).

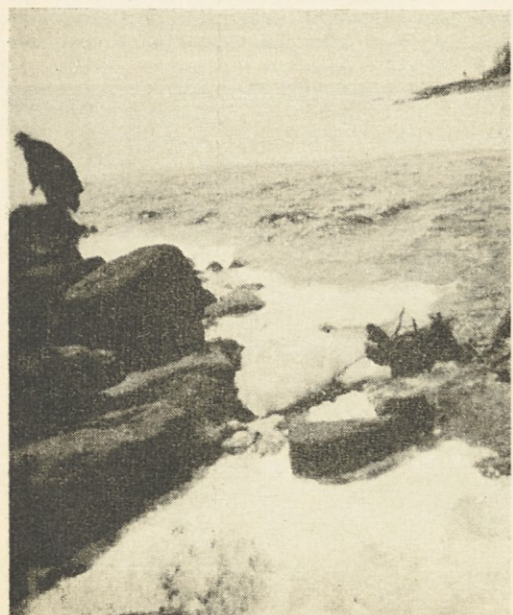
Ob desetih dopoldne sva se s Fathrom župnikom odpeljala od župnišča. Ko sva prišla skozi mesto Duluth, sva vozila po cesti števil. 61, ki pelje ves čas tik ob jezeru proti severu do Kanade. Slikovit je pogled na jezero, oblika obale se pestro menjava: kmalu so visoke skale, da gre cesta visoko nad jezersko gladino, kmalu sega gozd tik do vode, potem zopet zalivi z mivko, krasna prilika za kopanje, pa voda je še v poletju hladna; tu patam ob jezeru kakšna hiša, kakšno manjše naselje. Po 130 km sva bila na kraju (naselje skoraj ni mogoče reči), ki nosi ime po nemškem pionirju, Schroeder. V Baragovem času ga še ni bilo. Tu opozarja ob cesti na-

pisna tabla: "Father Baraga Cross" in kaže proti jezeru. (Slika II.) Dva kilometra skozi gozdič značilnih ameriških "maples", dreves s svetlo sivo skorjo skoraj kot naše breze, pa stojiva na obali, ki je v širini 30—50 m gola skala, razjedena in oguljena od divjih valcov (slika-III.). Desetega maja še ni bilo sledov pomladi, drevje še ni začelo poganjati, dasi je zemljepisna širina nekako 47 in pol, približno kot Bruck ob Muri severno od Gradca (Avstrija). Na meji skal in gozdiča stoji Baragov križ. Prvotni križ seveda ne obstoja več, je strohnel, na njegovo mesto so postavili drugega iz trdnjšelega lesa. Leta 1935 pa so končno postavili križ iz trdega granita; blagoslovil ga je duluthski škof in nosi napis: Father Baraga (slika I.).

Podrobno sem si ogledal kraj in si skušal predstaviti Baragovo rešitev. Reka ima precejšen padec, da močno in hitro teče v neka-

kih brzicah. Tik preden se izliva v jezero, zavije iz vzhodne smeri proti jugovzhodu. Njen močni tok je še daleč v jezero viden. Ob viharju ta njen močni tok odbija silo valov, ki hite proti obali, tako da nastane tam razmeroma mirno jezersko površje. Naravnost v te mirnejše vode je priletel Baragov čoln, da sta z ribičem brez posebnih težkoč po razčlenjenih skalah kakor po stopnicah stopila na vrh obale. (Slika IV.: na sliki se dobro razloči močnejši tok reke v izlivu; temnejši del vode je reka, jezerska gladina v ozadju je bela in se komaj loči od belega nebesa; ob temnih skalah na levi leži še sneg in led v svetlo beli barvi; fotograf me je vjel ravno, ko sem prilezel na vrh skal.)

Ko sem si vse dobro ogledal, sva pri križu še nekoliko pomolila, prosila sva Boga, naj kmalu poveleča na zemlji svojega gorečega apostola, kateremu je na tem mestu rešil življenje, ker ga je hotel še nadalje porabljati za zveličanje Indijancev. Razume se, da nisva pozabila vključiti v molitev svojega trpečega naroda doma in v tujini.

Od tu je do Grand Portage, kamor je bil Baraga namenjen, po lepi asfaltirani cesti še okroglo sto kilometrov. Midva pa sva se vrnila po isti cesti nazaj za 33 km, potem pa sva zavila proti zapadu po cesti št. 1, to je najbolj severna cesta, ki gre od vzhoda do zahoda na pacifiško obalo skozi Združene države; kakih 120 km južno gre v isto smer cesta št. 2. Pot naju je peljala skozi gozdove, ki jih nekoliko pretrgajo jezera, reke in bolj poredkoma jase s postajami za bencin in posameznimi renčami t. j. kmetijami le za živinorejo. V teh gozdovih in dolgotrajnih zimah prebivajo naseljenci iz Finske, ker so kraji najbolj podobni njihovim domovini; preživljajo se kot gozdni delavci, kot čuvaji in gasilci gozdnih požarov, kateri niso redkost in bi brez posebnih požarnih branilcev opustošili v neobljudenih pokrajinah ogromne ploskve. Živo sem si predstavljal Barago potujočega po podobnih pokrajinah svojega obširnega misijona; skozi gozdove, čez reke in jezera ga je vodila pot za dužami, da jih pripelje v hlev Dobrega pastirja. Pa kako je potoval — peš, s težko prtljago, vso mašno opravo je nosil s seboj, po globokem snegu, v viharjih in nalivih, prenočeval pogosto na prostem. Mi pa se vsedemo v avto in prevozimo v nekaj urah več kot je mogel on prehoditi v enem tednu. Moj Bog, kako majčkeno bo naše zasluženje pri Tebi v primeri z misijonarjem Baragom. Morali bi si zasluženje pač nadomestiti z odpovedmi na drugih področjih.

Po 60 km sva prišla v Ely, zadnje mesto in zadnja župnija v severni Minnesoti pred kanadsko mejo, s slovensko župnijo svetega Antona. Župnik Papež je elyski rojak, zato sva najprej pozdravila njegove starše in brate, pa še v župnišče sva skočila h gospodu župniku Francu Miheliču in njegovemu asistentu Jožu Vovku, nekdanjemu iškemu kaplanu. Potem sva pa morala pognati, da sva prispela k sv. Elizabeti pravočasno do večerne misijonske pobožnosti.

Škof GREGORIJ ROŽMAN

OČETOM IN MATERAM

DOSLEDNOST PRI VZGOJI

Starši, ki hočejo v očeh otroka ohraniti svoj ugled, doseči spoštovanje svojih zahtev in vzgajati svoje otroke uspešno, morajo biti tudi dosledni v svojih zahtevah do otrok. A samo ta doslednost še ne zadošča. Dosledno morajo zahtevati spoštovanje versko-nravnih načel tudi od vseh tistih, ki pridejo v stik z otrokom, biti morajo dosledni v redu vrednot in nastopati vedno enotno pred otrokom.

1. OD VSEH, KI ŽIVE OB OTROKU ALI PRIDEJO V STIK Z NJIM, MORAJO STARŠI DOSLEDNO ZAHTEVATI, DA SPOŠTUJEJO VSE TO, KAR V VERSKO-NRAVNEM POGLEDU ZAHTEVAJO OD SVOJEGA OTROKA. Zato je zgrešeno, če n. pr. le od otroka zahtevajo, da hodi ob nedeljah in praznikih v cerkev, ne zahtevajo pa tega od svojih poslov. Zgrešeno je, če le od otrok zahtevajo dostojnost v besedi in vedenju, dopustijo pa nedostojno govorjenje in vedenje tistih, ki zahajajo v njih hišo, itd.

Otrok, ki bi gledal tako dvolično ravnanje, bi ali a) v zahtevah svojih staršev morda še gledal zahtevo božje volje, ki je obvezna za vse, in bi se zato čudil staršem, ker tega ne zahtevajo od vseh. Zgubljal bi spoštovanje do njih. Ali bi pa b) v zahtevah svojih staršev začel gledati le njih samovoljnost; sklepal bi, da sami versko-nravnih postav ne jemljejo preveč resno; zato bi zgubil spoštovanje do versko-nravnih zakonov samih. V obeh primerih pa bi se zmanjšalo spoštovanje do

staršev, s tem tudi ljubezen do njih, vzgoja bi postajala vedno težja in težja.

Zato brezpogojno zahtevaj tako od svojih uslužbencev kakor tudi od vseh drugih, dokler so v tvoji hiši, da v versko-nravnem pogledu spoštujejo vse to, kar želiš, da spoštujejo tvoji otroci.

Živo mi je ostal v spominu tale dogodek iz zgodnjih otroških let. K preprostemu kmetu so radi prihajali tudi izobraženci iz bližnjega mesta. Ob neki priliki se je zbralo večje število akademsko naobraženih mož. Ob dobri kapljici se je nekaterim jezik razvezal preveč in prišlo je do besed, ki so žalile kmetovo versko prepričanje, njegovo vdanost Cerkvi in njenim predstojnikom. Kmet nekaj časa molči, nato se pa dvigne ter resno in kratko poudari: "Gospodje, zoper Cerkev se v tej hiši še ni govorilo in, dokler bom jaz tu gospodar, se tudi ne bo. Kdor misli drugače in molčati ne more, naj gre! Sicer ga bom sam postavil na hladno." Vse je umolknilo. Razgovor se je hitro usmeril drugam... Živo sem takrat začutil, kako zelo je zaradi tega nastopa v meni zrastle spoštovanje do tega moža, začutil sem, kako izredno veljavo so v meni dobile njegove zahteve, božje povere in kako zelo je v moji duši zraslo spoštovanje do Cerkve in njenih predstojnikov. Le nekaj odločnih besedi preprostega človeka, pa toliko sadov! Ko bi bili vsi starši vedno tako načelni in odločni do vseh in to tudi

(Nadaljevanje s str. 394!)

to, kar je iminentno človeškega in krščanskega porekla v zahtevah ljudskih množic, zvodniki ljudstva porabili končno celo kot orožje proti Cerkvi sami?

Gotovo smo danes priče, kakor piše španski pisatelj, velikemu vstajenju mase, ki se pričinja zavediti svoje moči v družbi. Vse človeštvo je postavljeno pred veliko vprašanja: Ali se bo obrat, ki se pripravlja, izvršil mirno ali s silo, ali brez prelivanja krvi ali s krvjo, v redu ali neredu, z evolucijo ali revolucijo? Ali bo imel za podlago materialistični marksizem, ali pa bo vpošteval du-

hovne vrednote? In končno, ali se bo obrnil proti Cerkvi, ali pa bo ohranil zaupanje do Kristusove ustanove?

Na zadnje vprašanje moremo že sedaj odgovoriti, da je zelo verjetno, da se bo tok obrnil PROTI Cerkvi, če se bodo velika socialna vprašanja brez nje in brez sodelovanja katoličanov reševala.

Po vsem tem nam je umljiv pomen, ki ga ima socialno vprašanje za Cerkev in za ves krščanski svet in važnost naloge, ki jo vsakemu pravemu katoličanu nalaga.

DR. IVAN AHČIN

do morda bolj izobraženih in bogatih, koliko več bi bilo v otrocih spoštovanja do njih in njihovih zahtev, spoštovanja do božjih postav in koliko manj nprave in verske brezbržnosti bi bilo med mladimi ljudmi!

2. POTREBNA JE DOSLEDNOST TUDI V POGLEDU NA RAZNE VREDNOTE. Čisto upravičeno se zlasti danes mnogo poudarja, da je VZGOJA OTROK PRVA IN NAJVAŽNEJŠA ZADEVA V DRUŽINI IN DA JE ZA OTROKOVO PRIHODNOST VZGOJA DUHOVNEGA ŽIVLJENJA BREZPRIMERNO VAŽNEJŠA KAKOR JE TELESNA VZGOJA OTROK. A kaj dokazuje vsakdanje življenje? Le poglej malo okoli sebe in v našo preteklost!

a) Vsakdanje življenje okolice in preteklosti dokazuje, da je zlasti mnogim mestnim staršem vprašanje sobne uprave, noše, modernega štedilnika, zabav itd. veliko važnejše kakor pa vzgoja otrok, ki ji čisto posvečajo presneto malo skrbi ali pa jo zaradi "važnejših" opravkov sploh opuščajo ali jo prepuščajo le služkinji, šoli ali starejšim otrokovim bratom in sestram. Življenje na deželi? Starši mnogokje posvečajo živini, orodju, njivam itd. več skrbi kakor pa vzgoji otroka, ki ga čisto vzgajajo le mimogrede s tem, da ga ozmerjajo ali kaznujejo. Isto nam razodeva zlasti delavska družina, kjer bi mati, če je doma, imela še največ časa za vzgojo.

b) Enaka je nedoslednost v razmerju med skrbjo za otrokovo telesno, umsko in duhovno življenje. Mestna družina čisto skrbi pred vsem za telesno vzgojo, za zdravje, obleko, hrano, ples, glasbo, za znanje jezikov, družabnost, lepo vedenje itd., za resnično duhovno izobrazbo, za versko in npravno vzgojo je pa čisto tako neusmiljeno malo misla in časa. Najde se čas za romane, seje, organizacije, za zabave, za športne prireditve, za dolgo branje časopisov, za versko-npravno vzgojo otrok ni časa. V domačih knjižnicah se zato mnogokje nahajajo vse mogoče in nemogoče knjige in revije, tudi slabe, ne najdeš pa kake resne versko-vzgojne knjige. Ni denarja zanjo, ker zanjo ni smisla. Pri kmečkih otrocih starši čisto skrbijo le za telesno zdravje zato, da imajo zdravo delavno moč, duhovno vzgajajo malo in še to morda le mati, oče čisto nič. Ali ni tako tudi v delavskih družinah?

Kdo se bo ob vsem tem ravnanju vzgojitelcev potem še čudil, če mladina takih družin ni vzgojena, da ima čisto tako malo misla za resnične telesne vrednote in da je čisto brez misla za duhovne vrednote, za tiste vrednote, ki so temelj otrokove in družinske in narodove sreče. Kdo se bo ob takem ravnanju vzgojiteljev še čudil, če mladina takih družin nori le za zunanjim bleskom, za zunanjim videzom, za zabavo, ki uničuje njeno versko in npravno življenje do dna ter pripravlja razvaline njenega življenja.

Skrb za otrokovo versko npravno vzgojo mora biti prva v dejanju in v resnici, tako v družini kakor v šoli, v mladinskih organizacijah in pri vsem delu za mladino. Vso miselnost časa bi bilo treba v tem pogledu močno preusmeriti.

S tem, da poudarjamo prvenstvo duhovne vzgoje, pa nikakor ne mislimo trditi, naj starši vedno silijo v otroka v vzgojnimi nauki. To bi prineslo le malo koristi, veliko pa škode. Saj se človek celo samih slaščic naveliča, če jih mora zaužiti preveč ali prevečkrat. Tem prej čuti otrok v sebi odpor zoper večno podnaukovanje.

Za vzgojne razgovore in pojasnila majhnim otrokom so primerni zlasti nedeljski popoldnevi ali posebne prilike n. pr. prvo sveto obhajilo, dan svete birne, razni prazniki, smrt sorodnika, kaka nesreča itd. **VEČJEGA OTROKA PA NAJLAŽJE VZGAJA ZLASTI ZGLIED STARŠEV, CELOTNO VSAKDNJE PRISRČNO, ISKRENO, VESELO IN ZDRAVO VERSKO-NPRAVNO ŽIVLJENJE V DRUŽINI, DALJE PRIJATELJSKI, ZAUPNI RAZGOVORI Z NJIM, KADAR JIH SAM IŠČE, KO NAS KAJ VPRAŠA; VEČJEGA OTROKA VERSKO-NPRAVNO VZGAJAŠ TUDI S TEM, DA MU RAD KUPIŠ KAKO ZARES KLENO, DOBRO KNJIGO, MU NAROČIŠ DOBER LIST, GA POŠLJEŠ V DOBRO ORGANIZACIJO.**

Ne sili pa v otroka s poukom, kadar ni pri volji, kadar je zaspan, zaskrbljen s kakim delom za šolo. Pouk v neprimernem času samo odbija od stvari, v spominu pa ostane otroku le malo, ker ni zbran in ker ne sledi tvojim besedam z voljnim srcem.

Poučevanje majhnega otroka naj ne bo dolgo in ne težko, ampak kratko, preprosto in prizrčno, da si ga bo otrok resnično želel. A med takimi razgovori zahtevaj njegovo pozornost in odstrani vse zunanje vzroke, ki bi mogli otroka raztresti. Seveda je zlasti pri majhnih potrebna velika potrpežljivost. Ne poučuj s straženjem (pekel, povodni mož itd.) tudi ne zgolj s pravljicami, ker preveč razburjajo domišljijo.

DA TI BO POUČEVANJE OTROKA LAŽJE, VZEMI RAD V ROKE RESNE VERSKO IN NPRAVNO VZGOJNE KNJIGE. Otrok, ki bo videl tvojo vzgojno skrb in naobraženost, bo toliko raje ubogal in toliko bolj cenil tvoje vzgojno delo. Za vzgojno naobraženost so važni tudi psihološki mladinski romani, ki slikajo težave, zablode in prevare mladih src, romani, ki opisujejo, kako vpliva vse to na otroka, kako to prenaša, kaj si v težavah in prevarah želi, kako išče opore in izhoda, kaj nanj usodnejše vpliva itd. Branje takih knjig ti more nuditi veliko vzgojne pobude, smernic in onozoril. Zgolj opazovanje otrok ne zadošča. Skušnja tudi uči, kako težko starši opazujejo svoje otroke nepristransko.

3. PRI VZGOJI MORA DOSLEDNO VLADATI POPOLNO SOGLASJE MED OČETOM IN MATERJO! Kako naj namreč očetova beseda rodi uspeh, če jo materina podira? In kako naj materin pogled otroka dviga, če oče živi ali govori pohujšljivo? Kako naj mati otroka versko vzgoji, če oče versko vzgojo omalovažuje? Kako naj očetova ali materina beseda doseže spoštovanje pri otroku, če se pred njim pričkata in si nasprotujeta: oče kaznuje, mati pa kazen obsodi in otroka javno brani; oče zahteva od otrok, da so doma, mati pa jim pušča svobodo; ali kako naj dovolj obsodimo tisto neodpušljivo ravnanje

nekaterih mater, ki za očetovim hrbtom omogočajo svojim hčeram zgodnja znanja in jih celo uče, kako naj znanje pred očetom skrbno prikrivajo!

Koliko nesreče, koliko razdvojenosti v družinah je že povzročila neednina med starši! Sreča se otrok zaradi svoje nezorelosti rajši oklepa tistega, ki več dovoljuje, a prav zato često tudi manj vzgaja. Pozneje bo doživel otrokovo obsodbo prav ta, ker bo otrok prej ali slej spoznal, da ga je s svojim ravnanjem vodil le v nesrečo.

Zato ugled staršev, mir v družini, uspešna vzgoja in sreča otrok zahtevajo, da oče in mati v vseh vzgojnih načelih in v vsem svojem ravnanju z otrokom vedno soglašata. Sreča se more zgoditi, da kdaj oče kaznuje prehitro, da mati dovolji prenašlo, da to ali ono zadevo presojata različno, a nesoglasje naj vselej uredita med štirimi očmi, pred otrokom pa naj nastopata vedno enotno; med seboj naj se podpirata s tem, da, kar eden

zahteva, zahteva tudi drugi, kar eden dovoli ali prepove, dovoli ali prepove tudi drugi, če le to ni nasprotno božji postavi in otrokovi koristi.

Neenotnost pri vzgoji često povzročijo tudi tete, strici, stare mame ali stari očetje. Starši naj tudi svojim sorodnikom ne puste ovirati ali podirati svoje premissljene in enotne vzgoje. Kajti sami so odgovorni za vzgojo svojih otrok, ker so pred Bogom prvi vzgojitelji. Zlasti naj nikdar nikomur ne dopuščajo tako nevzgojnega pa tudi sicer tako neotesanega spraševanja otrok: "Koga imaš rajši, očeta ali mater?" Kdor otroka tako sprašuje, ga s tem često šele opozori, da je taka razlika možna, ko se sicer sam iskreno oklepa obeh. S tem lahko tudi povzroči, da otrok v ljubezni res začne delati razliko in se oklepati bolj tistega, ki manj zahteva; oklepa se bolj matere, ki po svoji naravi vzgaja z dobroto, in se oddaljuje očetu, ki naj po svoji naravi vzgaja bolj s strogostjo. DR. HANŽELIČ

VZGOJA K RESNICOLJUBNOSTI V PREDŠOLSKI DOBI

Predolgo bi bilo opisovati, kako je ves otrokov umski razvoj od prvega dne do njegove polnoletnosti ves usmerjen v iskanje resnice. Smo zares božje podobe, ustvarjeni za resnico, ki jo ljubi tudi otrok, nevede, že po svoji naravi. Ob zavestni laži se zato pri otroku pojavi zbežanost v očeh, često zardelost na obrazu, nevoznost v vedenju. Prva zavestna laž pomeni za otroka pravo žalost. Molčec in zbežan hodi okrog, ne upa pogledati staršem v obraz, družba mu je neprijetna, celo igra ga ne pritegne. Umakne se v samoto kot kak hud grešnik. Zato je vzgoja otroka k resnicoljubnosti v predšolski dobi lahka, če se le starši varujejo vsega, kar bi otroka sillilo v laž, in če v njem z zgledom in besedo gojijo spoštovanje in ljubezen do resnice. Če otrok laže pogosto, je to dokaz napake pri vzgoji. Znan dunajski psiholog dr. Rudolf Allers pravi: "Spoznal sem mnogo lažnjivih otrok, toda niti enega, pri katerem bi njegove lažnivosti ne povzročile zelo grobe napake pri vzgoji."

Kaj povzroča otrokovo lažnivost? Otroka vodi v laž zlasti strah pred kaznijo, kvaren zgled starejših in neprevidno ravnanje vzgojiteljev.

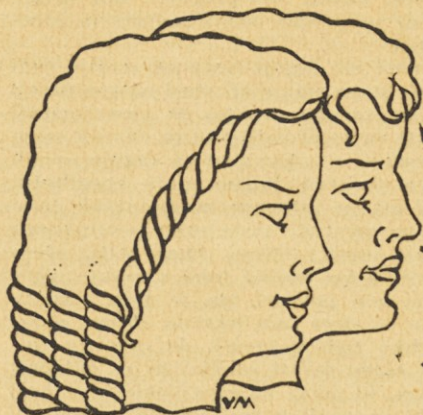
Ne zamenjajmo pa z lažjo otrokovih zmot, katerih je v predšolski dobi vse polno. Kdo laže? Laže, kdor drugače govori kakor misli. Vedeti moramo, da otrok v svojih prvih letih čisto drugače misli kakor mi. Naših besed često ne razume, si jih drugače razlaga. Zato se nam njegovo govorjenje često zdi kot lažnivo. O zunanjem svetu še nima pravega spoznanja. Njegova pozornost je zelo neustaljena; naglo hiti od predmeta k predmetu. Zato vidi vse le površno, mimogrede in si zaradi tega stvari tudi prav ne zapomni. Otrok vse to, kar vidi in sliši, takoj preplete s svojo domišljijo, ki je zlasti v predšolski dobi zelo živahna. Njegova domišljija in čustva morejo to, kar je videl ali slišal, popolnoma spremeniti in se tega niti malo ne zavedajo. Zaradi bežne pozornosti, domišljije in čustev

more imeti za resnično, za dejansko celo to, kar se mu je le sanjalo, kar si je le pričaral v svoji domišljiji. Resnični svet in svet domišljije se v otroku nenehno in močno prepletata. Zato n. pr. tudi najbolj resnicoljubnega, najlepše vzgojenega otroka predšolske dobe ne more in ne sme noben sodnik vzeti za pričo niti za najbolj priproste in lahko spoznatne zunanje dogodke. To moramo imeti pred očmi, ko presojamo otrokovo govorjenje, opisovanje, izjave, ki često dejstvom nasprotujejo in vendar s tem otrokumno ne laže.

Res pa je, da se more otrok že zelo zgodaj zlagati, to je, govoriti drugače kakor misli. Vzrokov je mnogo.

1. Najpogostnejše se otrok laže iz strahu pred kaznijo. Kazen je za vsakogar neprijetna stvar in to še zlasti za nebogljenega, v predšolski dobi navadno nič hudega hotečega, nič hudega slutečega ali zavedajočega se otroka. Zato je razumljiv njegov velik strah pred njo, zlasti pred telesno kaznijo in posebej še, če so starši zelo strogi. Strah v otroku je tako velik, da mu kar nehote često iztisne laž. To je otrokov prvi in najpriprostejši način silobrana, pogosten zlasti še zaradi tega, ker otrok niti malo ne slutí, kako lahko starejši ljudje razkrinkajo laž, če človekovo dušo vsaj nekoliko poznajo. Zato z otrokom v predšolski dobi ne bodi prestrog. Ne pozabi, da lažnivost cvete zlasti tam, kjer v družini vlada strahovlada, ne more se pa lažnivost ukoreniniti tam, kjer vlada ljubezen, razumevanje, dobrotla. Skrbi, da bo v družinskem krogu vladalo prijetno ozračje, da bo otrok vedno prijetno zaposlen, pa boš imel zelo verjetno resnicoljubnega otroka.

Če se pa otrok zares zlaže, naj ga starši — raje kot kaznujejo — nagrade z odpuščanjem in mirnim opominom, če napako iskreno prizna. Strogo naj ga kaznujejo le, če ga dobe pri laži, a še takrat le na način kot smo to opisali, ko smo govorili o kazni v službi vzgoje. Če se bo namreč otrok iz ravnanja

FANTOM IN DEKLETOM

HVALEŽNOST BOGU

Ves naš um, vsa naša pamet in vse naše misli ne morejo priti do jasne predstave o Bogu. Smo pač končne stvari, ki niso zmožne doumeti nekaj neskončnega. Toda to naj te prav nič ne straši in ti ne vzame volje in veselja! Kajti prav lahko doumeš, lahko spoznaš in vidiš, da je vse, kar imaš, le blagobotni dar božje Ljubezni.

Zamisli se v to! Bog ti je dal vse, prav vse! Se zavedaš tega? Kdaj pomisliš, da Mu dolguješ zahvalo?

Mnogo ti je poklonil dobri Bog; dobre starše, zveste prijatelje, dobro družbo, katoliške organizacije, zdravje, lepoto, privlačnost, izobrazbo, lep glas, dober posluš in sama ne vem, kaj še.

Tudi si hčerka naroda, ki je na visoki kulturni stopnji. Tvoje obzorje je široko. Si se kdaj za to zahvalila? Verjetno ne. Še na misel ti ni prišlo.

Kaj pa je s tvojimi talenti? Ni ti jih Bog dal, da jih zakoplješ. Treba bo dati odgovor, zakaj jih nisi pomnožila, zakaj si z njimi žalila Njega, ki mu gre vsa čast in hvala.

Ob tej priliki lahko tudi pogledaš v preteklost. Pojdi malo nazaj, poglej, kakšno je bilo življenje žene v starem poganskem svetu. Kaj je bila? To, kar še danes med pogani. Bila je orodje, s katerim so pometali po mili volji. Nikjer se ni mogla pritožiti. Kdaj po-

staršev zavedal, da ne bo kaznovan, če bo iskreno priznal resnico, ne bo lagal. Če se pa nasprotno zaveda, da bo iskreno priznanje napake povzročilo val jeze in kazen, se bo skoraj gotovo odločil za laž.

Zlasti ne kaznuj po krivici. Kajti, kot smo rekli, je otrok zlasti v prvih letih po svoji naravi zelo raztresen, podvržen čustvom in domišljiji, zato na marsikaj pozabi, marsikaj presliži, ne razume prav, marsikaj prezre, razbije in to brez svoje krivde. Zato bi bila vsaka kazen ne le nevzgojna, ampak tudi skrajno krivična in krivice tudi otrok ne pozabi lahko.

(Dalje prihodnjč.)

DR. RUDOLF HANŽELIČ

misliš tudi ti na to? Veš, da je bil prav božji Sin tisti, ki ti je prinesel dostojanstvo, tisti, ki te je postavil na tako odlično mesto v človeški družbi?

Vem, da ti ni neznano, da si božje Srce v zahvalo želi ljubezni, da je željno žrtvic in prizadevanja za tvoj lastni dvig in za poboljšanje sveta.

DVA ODGOVORA NA PROBLEM: DELO DOMA ALI V ORGANIZACIJAH

I.

Z največjim veseljem prebiram dekliške strani v DŽ. In to pot, draga urednica, si pa s svojim novim problemom zopet v živo zadela. Ni malo deklet, ki skušajo in morajo dan za dnem na kakršenkoli način praktično reševati ta problem. Toda težko verjamem, da bi ga katera zadovoljivo rešila za obe strani.

Zadela si pa tudi pri naših mamah, saj sem prepričana, da zvesto zasledujejo, kaj se dekleta na svojih straneh pogovarjajo.

Smo v tujini in zato je delo v naših organizacijah še bolj potrebno, to pač vsak ve, kdor slovensko čuti. Potrebno je tudi sodelovanje deklet. Radi bi dosegli lepo življenje v naši skupnosti, in to brez sodelovanja deklet ne gre.

Če pa hočem kaj sodelovati, je nujno pred vsem, da ČAS RES DOBRO IZBRABIM. Ne zapravljam ga z nepotrebnim klepetanjem ali premišljevanjem, kaj naj bi začela in kje, da bi bilo hitreje opravljeno. Skušam doseči, da bi starši res videli in spoznali, da želim domu po svojih močeh največ dati in da res pomagam pri delu.

Seveda pa kljub temu večkrat strgane nogavice čakajo, prtljaga na mizi je še vedno le iz navadnega blaga, ker ni časa, da bi ga z narodnimi vezeninami okrasila. Tudi soba ni vedno "tip-top" pospravljena kljub prizadevanju. Časa manjka za vse to. — In doma vedo, da bi bilo lahko vse to v najlepšem redu, če ne bi od doma odhajala in večkrat še doma uporabljala čas za "nepotrebne pisarije".

Spoznala sem, da vsaka dekle, ki dela v organizacijah, ne more popolnoma zadovoljiti doma. In tudi sama se mora marsičemu odreči na račun tega dela, kajti vse to delo sloni na ŽRTVAH.

Naše mame, katere morajo doma zaostalo delo same narediti, bodo rade žrtvovale poleg drugega še to V PREPRIČANJU, DA DELO NJIHOVIH DEKLET NI ZAMAN, DA SE TRUDIJO ZA VELIKI CILJ: Ohranjevati ideal dekliskega življenja tudi v tujini, ohranjevati skupne verske in narodne svetinje. S tem, ko njena hči z delom v organizacijah ohranjuje skupnost, zlasti deklisko, rešuje tudi samo sebe.

Me pa moramo biti svojim MAMAM HVALJEŽNE za razumevanje in žrtve, ki jih morajo sprejemati in doprinaljati zaradi našega dela, naše odsotnosti.

Zavedajmo se z jakimi mamami vred, da bo Gospod vsako žrtev bogato poplačal...

II.

Morda se Ti bo čudno zdelo, vendar Ti moram povedati, da sem bila prav vesela, ko sem v aprilski številki DŽ prebrala Tvoj problem. Veš zakaj? Zato, ker sem ob tem v Tebi spoznala dekle, ki noče živeti le zase, ampak ima veliko smisla in razumevanja za to, kaj kot dekle more in mora storiti za druge. Poznam dekleta, ki se prav nič ne zmenijo za to, kaj bodo naredile iz sebe, da bodo čim boljši ljudje in nekoč čim boljše žene in matere, ne kaj bodo dale bližnjemu in skupnosti, marveč skrbijo le, kako si bodo življenje napravile čim lažnejše, iščejo le užitkov in zabav. Poznam druge, ki ne živijo življenja takega kot je, ampak, kot pravimo, "žive v zraku", sanjarijo in izgublajo čas. Mnogo pa jih je — in hvala Bogu — si med njimi tudi Ti, ki hočejo svoje življenje dobro izkoristiti in si za to tudi prizadevajo.

Praviš, da je Tebi problem nerešljiv. Tako j Ti lahko povem, da se motiš. Problem ni nerešljiv, kajti rešile so ga že mnoge in tudi mene je mučil, a me danes ne več. Treba Ti je le pomagati. Kako ga rešiš? Za katero delo se odločiš, kaj je važnejše, kaj storiti prej, kaj pozneje?

PRVE SO TVOJE VERSKE DOLŽNOSTI. Te ne smejo trpeti nikdar in na račun nobene druge aktivnosti. V tem, mislim, sva si brez dvoma edini. NATO SO STANOVSKÉ DOLŽNOSTI. Za svoje poklicno delo boš dajala odgovor. Vrší ga zato vestno in ga ne zanemarjaj. Seveda je treba, kot povsod, tudi tu pameti. Ne morem se strinjati z nekim dekletom, ki bi morala na obisk k bolni materi, pa ni prosila, da bi odšla eno uro prej od dela, češ da bo s tem delala krivico deto-dajalcu, s katerim se je pogodila za osem ur dela.

Če verske in stanovske dolžnosti v redu vršiš, Ti še vedno ostane čas za kaj drugega. Najprej bi Te spomnila na to, da se moraš zavedati, da si dekle in kaj Te čaka kot ženo in mater v bodočnosti. Zato bi Ti svetovala, da NIKAR NE ZANEMARJAJ DOMA. To je Tvoja tretja dolžnost. Ni bolj žalostnega kot dekle brez smisla za dom. Kakšna žalostna slika so moderna dekleta, ki so jim dom ce-

sta, kino in bar. Veš, meni kar ugaja Marjeta, ki jo omenjaš, ker poskrbi, da se doma blišči parket kot zrelo. Da pa nikomur nič ne pomeni, ker nikomur nič ne da, to pa je seveda njena slaba stran. Torej sledi na ČETRTEM MESTU DELO ZA BLIŽNJEGA IN SKUPNOST, torej delo v raznih organizacijah, verskih in drugih. Ne bom govorila o nujnosti in potrebnosti tega, ker vem, da sva si tudi v tem edini. — Kolikor moreš, kolikor Ti dopuščajo čas in sposobnosti, moraš, si dolžna delati, "posvetiti svojo mladost delu za druge", kot praviš.

Vem, kaj mi ugovarjaš: že res, toda jaz vsega tega ne zmorem. Odgovor: Ne ravnaš prav, če si si naložila preveč dela, več kot ga zmoreš. Nihče Ti ne predpisuje, koliko moraš delati, to odvisi od posameznika. Eden zmore več, drugi manj. Pač pa moraš vedeti in delati to, kar je bolj važno, kar je prej Tvoja dolžnost, začeniš z verskimi dolžnostmi, preko stanovskih in izrecno dekliskih do dela v društvi in raznih organizacijah. Pri zadnjih pa zopet vedi, da moraš dati verskim prednost, in pa ozirati se moraš na svoje sposobnosti, ker povsod sodelovati ne boš mogla. Torej TJA, KJER SI BOLJ POTREBNA, IN TO, ZA KAR SI BOLJ ZMOŽNA.

Ne vem, če sem Ti tako povedala, kot sem hotela. Morda se Ti bo pa vendar posrečilo rešiti svoj problem, če boš upoštevala moj nasvet, ki je:

1. preglej svoj čas,
2. ugotovi, koliko ga porabiš za verske in stanovske dolžnosti,
3. posveti se delu za dom,
4. ugotovi, če Ti ostaja še kaj časa,
5. če ga kaj ostaja, premisli, kakšne sposobnosti imaš in kakšno delo Te najbolj veseli,
6. dobro premisli, na katerem od področij, za katero imaš veselje in sposobnosti, je Tvoje delo najbolj potrebno,
7. izberi in se odloči,
8. omeji delo v skladu s časom, ki Ti je ostal še na razpolago.

Morda boš lahko mnogo delala, morda manj. Če bo bolj malo, ne bodi žalostna, saj imaš zavest, da storiš vse, kar je v Tvoji moči. Če se bomo VSA DEKLETA postavila na stališče, delati kolikor moremo za svojo rast in za našo skupnost v verskem, socialnem in narodnostnem oziru, pa če še tako malo, kako dobro se bomo počutile me same, naše družine, sedanje in lastne, ko si jih bomo ustvarile, ter vsa naša skupnost, ki bo delo NAS VSEH ne malo blagodejno občutila.

BALADA O STOTAKU

Često, ko je človek čisto na dnu, ko je ugasnil zadnji žarek luči in ko v duši ni več prostora za dobro misel, pride od nekod plaha misel, tiho in neopaženo, ter obstane za hip...

Pride.

Človek jo sprejme ali ubije.

Vendar pride; človek ve zanjo, jo dojame. Tedaj navadno — hipna misel — človek opazi, da leži misel globoko, globoko... V blatu, ki sili vanj, v blatu, ki je v njem.

Takrat vstane v njegovi duši nemir, ki ga preje ni čutil. Nemir, ki grebe po duši, ki išče nečesa, Hrepeni, žege in išče.

Kaj?

Luči?

Človek je na dnu, zakopan v pregrehe, ki jih je koplčil.

V njegovi duši so...

V njegovem srcu...

Človek je padel.

Prišla je plaha misel. od nekod se je vzela in obstala za hip.

Martin jo je zaslutil.

Vstal je sredi noči.

Zunaj je deževalo, enakomerno je šklepetalo po strehi, kaplje so udarjale ob okna. Ni mogel več zaspati. Zakaj prišla je misel, se mu zavrtala v možgane in ni se je mogel znebiti.

Zunaj noč, deževna noč, zamolkla pesem dežja, v sobi tiho, tako da je razločno slišal, kako je šepetalo iz teme.

Martin je sedel na rob postelje in buljil v noč. Glava mu je bila težka, v ušesih mu je šumelo.

"Zakaj?..."

Od nekod je padlo vprašanje in Martin je vztrepetal. Naglo je vstal in prižgal luč.

Svetloba ni pregnala nemira. Bil je v njegovi duši in z vsakim utripom srca, kot da se je razklenila nevidna roka in zagrebla po duši.

"Zakaj ta nemir, zakaj ni v srcu sreče?..."

Prav nekje v globini je spregovoril glas kot bi se mu rogai:

"Zakaj? — Ti več ne veš, si že pozabil?"

Misel je žgala, Martin je mislil drugače. Hotel jo je ubiti. Zakaj vedel je, da če se ustavi ob njej... Ne! Ne!... Ne sme se ustaviti... In če ne bo mogel preko?... Ne! Ne!

Martin je iztegnil roke kot bi hotel nekoga odriniti, nato si je z dlanmi zamažil ušesa.

Tiba misel je spregovorila. Prav nekje v duši se je prebudila bolečina. Bolečina, ki je včasih ni čutil.

"Kako?"

Martin je spustil roke ob telesu.

"Kako? — Ta misel... Tiha in plaha..."

Je v meni? — Kaj ni prišla od nekod? — Je v meni?..."

Da, misel je bila v njem.

Martin je vedel, da ji ne bo mogel uiti, da je ne bo mogel ubiti.

Zopet je sedel in spustil glavo v dlani.

Misel je v njem. Ves čas je bila v njem.

Prevara!...

Svoj čas je mislil, da je vse izven njega. Tudi ta misel, ki je prišla nenadoma.

Prav s težavo, kakor da bi gledal nekje v daljavi obližje, je spoznaval.

"Vse je v meni, Vse je bilo v meni. Začetek, spočetje prvega zla, prvi greh. In tudi ta plaha misel. Bedak! Mislil sem, da je izven mene. Pa nosim vse v duši. Ves nemir, vso težo... V resnici, bežal sem, samemu sebi sem hotel uiti. In tu je bila prevara. Prevara..."

Martin je spoznal.

Misel v njem je vstala, spregovorila z glasno besedo.

Ni je več skušal ubiti.
Ugasnil je luč.

V sobi je bilo mirno, vse negibno, črne sence v koteh se niso premaknile.

Zunaj je še vedno enakomerno šumelo, v debelih curkih je teklo mimo okna in cvrčaje padalo v kap.

Martin je podpiral glavo, z obema rokama je grebel po laseh. Njegove misli so bile lene, ohromele...

In je vedel. To je tisti trenutek, katerega se je bal. Vedel je, da bo prišel. Zakaj često, ko je človek čisto na dnu, pride od nekod glas, ki preseka otopenost. In misli spregovore, spomini oživijo...

"Človek, daj odgovor! Preteklost, ki si jo živel, je zrcalo. Poglej! V njem je tvoja podoba. — Zakaj si živel tako?"

Martin se je prestrašil tega glasu.

Toda ni mu mogel uiti. Glas je bil v njem

In je spregovoril.

"Martin, povej, se še spominjaš onega večera? — Mati je sedela pri mizi, ti si stal pri vratih in tvoje misli so bile hudobne. Hudobne, ker si mislil, da ti je mati dolžna dati zadnjo kapljo krvi, zadnjo solzo, da se boš ti lahko veselil..."

Da, Martin ni mogel zanikati.

Kakor da je mati vstopila izza megle spominov. Prav taka kot takrat.

"Martin, sin, ne morem... Nimam... Zadnji stotak. Edini kakor je Bog v nebesih. Saj veš, da ne morem..."

In tedaj je Martin vzrožil.

"Nočete! Nočete! Vsi gredo, jaz ne morem..."

Mati je vstala, roka se ji je trsala, ko je odpirala skrinjo.

Pokrov je zaječal.

Dolgo je iskala; potem je našla in počasi razvezovala veliko židano ruto.

Velik črn molitvenik je bil v njem, čisto z debelimi jagodami in velikim križem in — stotak...

Ogledovala ga je hip, dva.

Martin, sin, poglej, zadnji... Krvavo ga bova potrebovala... In ti ga boš pognal. Jutrise boš vrnil, mogoče celo pljan... Martin, premisli, spomni se očeta, pokojnega, ki ni bil tak..."

Martin je naglo planil pokoncu in zadel v temi ob mizo.

Votlo je zabobnelo.

"Ne! Ne! Nikar!..."

Njegov glas je bil hripav, odmeval je med zidovi, se razgubil med šumenjem dežja, ki je škropil iz noči.

Zdelo se mu je, kakor da segajo iz teme nevidne roke in ga oklepajo. Stopil je k oknu in pritisnil razbeljeno obližje na šipo.

Zastrmel je v noč.

Toda glas ni utihnil, mati se ni premaknila. Vedno je stala pred njim.

Martin se je tresel, glas je govoril iz njega.

"Da, Martin, takrat..."

Martin je zaječal kot blazen.

"Bog! Dosti!... Ne morem..."

„Ne moreš?“

Iz vseh kotov se mu je rogal odmev glasu, ki je vrtal v njem.

„Ne moreš? Takrat si lahko? Zločinec! — Pljunil si na lastno mater, jo udaril naravnost v srce, jo zatajil...“

Glas v njem je govoril in Martin mu ni mogel uiti.

„Zatajil si njeno ljubezen, jo ogoljufal za njo... Se še spominjaš strašnih besed, ki si jih izrekel takrat?“

Spregovorilo je počasi in razločno:

„Prekleti vi in vaš denar! Imejte ga, če vam je več kot vaš sin. Kljub temu grem na veselico. Prekolnite me, saj drugega mi itak niste dali, kot prekletstvo, ki je dedičina reveža takoj ob rojstvu. Za revščino ste me rodili, zato me niste rodili iz ljubezni!...“

Martin se je oprijel križev v oknu in drgetal od groze in spoznanja.

Da, to so njegove besede, ki jih je vrgel materi v obraz pred petnajstimi leti.

„O Bog...“

V strašni omotici je spoznaval vedno bolj. Dogodki so oživel in stopili predenj. Začutil je težo prekletstva, ki je ležalo na njem. Sam si ga je naložil pred petnajstimi leti.

In je zopet zagledal mater. Stala je pred njim z ono grozo kot takrat, ko je iz njega govoril hudič.

Mati je ob Martinovih besedah stopila korak nazaj in se zjokala.

„Sin, na, vzemi stotak, vzemi, čeprav je zadnji. Samo prekletstva ne kliči nase!“

Stopila je k njemu, ga proseče gledala in mu ponujala:

„Martin, sin, vzemi...“

V njenih besedah je bila bolečina, ki je takrat ni razumel, v njenih očeh ljubezen, ki je ni spoznal.

Prav tako jo je videl sedaj pred seboj. Skrušeno njeno blede obličje je trgala groza...

Takrat je Martin vzel stotak, ga porinil v žep, stopil iz sobe in trdo zaprl duri.

Ni videl matere. Njene oči so se za hip nasmehnil, zakaj v njenem srcu se je zganila ljubezen, ki je upala, da je osrečila sina, nato so se začudile.

„Kako? Nisi srečen? Sin! Nisi srečen?“

V zadregi so strmele za njim, v njih je ugasnil nasmeh.

„Sin, več ti nisem mogla dati. Če bi vedela...“

Odšel je...

In tisti večer ga je zmedel hudič.

Vino mu je zmedlo misli, bile so kakor bolne sanje, roke mu ni omehčalo, ko je prijel poleno in zamahnil.

Top udarec; Ružičev Franček se je opotekel in omahnil.

Zaječal je, široko odprl oči in se vprašujoče zastremel vanj.

V tistem hipu je Martinu padla koprena raz oči.

Videl je Frančeka, kako je trepetal na tleh, videl je njegova odprta usta, ki so iskala besedo, pa niso našla, videl njegove oči, ki

so ga gledale proseče, začudeno, kot bi govorile:

„Martin, kaj sem ti storil, da si me ubil?“

Tedaj je Martin zbežal domov, vrgel ostank denarja na mizo in zopet izginil. Mati ga je začudeno pogledala, pa še preden je utegnila spregovoriti, ga ni bilo več.

Drugega dne so ga orožniki gnali uklenjenega skozi vas.

Mati, ki je stala pred hišo, je planila k njemu in se mu vrgla okrog vratu.

„Martin, sin, zakaj si to storil?“

Martin jo je odrinil.

Ni je pogledal.

Šel je s poveženo glavo, ni dvignil očesa.

„Sin, jaz ti odpuščam!“

Tako je rekla mati.

Obstala je sredi ceste in strmela za njim. Čudila se je, da ji sin ni odgovoril. Morda ni prav povedala. Naglo je stopila za njim.

„Martin, sin, molila bom zate. Saj vem, da nisi tega storil iz hudobije.“

„Ne, iz ljubezni...“

Nekdo se je zakrohotal in pljunil pred njo. Mati je pozabila na žalost. Ogorčenje je vstalo v njeni duši.

Njena ljubezen ni videla zločina, videla je samo sina, ki je ves ubog in osramočen stopal po cesti.

„Moj sin ni zločinec.“

Nato se je zmedla: „Jaz sem kriva, mene zvežit!“

„Da, vi ste krivi!“

Mati se je ozrla. Kdo je rekel tako?

V grozi je spoznala, da je rekel sin.

Sesedla se je, dvignili so jo in odnesli v hišo...

To je bilo pred petnajstimi leti in od takrat Martin ni več videl matere.

Danes je pa prišla plaha misel in spregovorila. Prišli so spomini in oživel.

Martin jim ni mogel uiti, ker so bili v njem.

Vest, ki je petnajst let molčala, je spregovorila. Moral je prisluhniti sodniku, ki je sodil.

Počasi, kakor se odtaja led, se je omehčalo srce. Počasi so vstajala čustva, ki jih je že zdavnaj ubil.

V njem se je prebudil otrok.

Iz teme se je izluščilo materino obličje.

Martin je pokleknil in se razjokal:

„Mati, odpustite...“

Sredi noči se je napravil, oblekel sukno in se napotil.

Neobrit, z razmršeno brado in koščenin obličjem, prav tak, kakršen je prišel pred dnevi iz ječe, je stopil v noč.

Za prvim grmom je odvrzel vrv.

Zanka je padla na vejo.

Judežu je padla okrog vratu.

Njemu ne bo.

Prav v dalji, skozi megleno sivino deževne noči, je zagledal luč.

Razveselil se je in pospešil korak.

Skozi dež, ki je gosto škropil izpod neba, je iz dalje lila svetloba.

Vedel je, da ga čaka topla beseda in ljubezen nje, ki mu je že zdavnaj odpustila.

Njegova mati...

LOJZE NOVAK

Na Binkošti je sv. oče daroval mašo v čast sv. Duhu in v blagoslov delavskemu prizadevanju za boljši družabni red. Sveti maši v cerkvi sv. Petra je prisostvovalo poleg mnogih tisočev italijanskih delavcev še 4.000 članov raznih delegacij: nemške, švicarske, francoske, belgijske, holandske in kanadske. Papež jim je govoril v francoščini, angleščini, španščini in nemščini. Potem ko je razodel namen darovane maše, je vprašal: "Ali hočete **PODVOJITI NAPORE ZA KRŠČANSKO EDINOST, PRAVIČNOST IN LJUBEZEN?**" Enodušen je bil odgovor navzočih tisočev: "Hočemo!" Ali hočete in obljublajte, da boste **PODVOJILI PRIZADEVANJA ZA PRAVI MIR V DRUŽBI IN ZA MIR IN SLOGO MED NARODI?**" "Hočemo, obljubljam!" Pridružimo se tej obljubi še mi!

Po katoliškem svetu

1951

v izrednem svetem letu

PIJ X. BLAZENI

V nedeljo 3. junija so Leonovega naslednika proglasili za blaženega. Teden prej je bil v cerkvi sv. Petra obred prepoznanja telesnih ostankov. Te so nato pokrili s papeškim okrasjem, jih položili v sarkofag iz bronu in stekla in postavili v češčenje vernikom. 4. junija pa je bral nočno mašo kardinal Tedeschini.

Beneški patriarh in kardinal Sarto se je udeležil konzistorija po smrti Leona XIII. in bil proti svoji volji in na splošno presenečenje izvoljen za papeža. "Vse prenoviti v Kristusu" je bilo njegovo geslo, glavni sredstvi za to pa: pouk katekizma in pogostno sv. obhajilo. Liturgija je imela pri obnovitvi sveta osrednje mesto, zato je Pij X. oživil gregorijanski koral in prepovedal posvetno glasbo, ki je vdrla v cerkve. Življenje v molitvi, delu in revščini je zaključil v začetku prve svetovne vojne, dne 26. avgusta 1914.

SKOZI ŽELEZNO ZAVESO

grede redne oddaje Vatikanskega radia. Teh je 26, med njimi so oddaje v vseh jezikih, ki se govore za zaveso; poleg rednih oddaj, je vedno nekaj izrednih. Kakor se da dobiti poročila od tam, se da sklepati, da je krog poslušalcev vedno večji, tudi med nekatoličani. Oddaja se vedno bolj spopolnjuje. Pred kratkim je prišlo iz Holandije 7 vagonov gradiva za oddajnik Phillips; dobili so tudi nov močan oddajnik Marconi, ki bo nadomestil dosedanega. Med ostalim materialom je posebno dragocena snov za plošče. Pij XII. se stalno zanima za modernizacijo radijske postaje. — Te in druge zanimivosti je povedal vodja oddajnih programov, jezuit Henrik Pérez, ki se je meseca maja mudil v Madridu, svojem rojstnem mestu, na zborovanju Mednarodne katoliške zveze za radijske oddaje in televizijo.

ZAVETNIK UČITELJEV IN PROFESORJEV

Papež Pij XII. je proglasil za zavetnika vzgojiteljev velikega pedagoškega in socialnega reformatorja, svetega Janeza Krstnika de la Salle. S svetim Ignacijem in z Leonom XIII. moremo sv. Janeza de la Salle šteti med

glavne vodnike katoliškega življenja v novem veku. Bil je početnik novodobne brezplačne verske in ljudske šole. V njej je začel poučevati učence skupno — ne le posameznikov, kot je bilo dotlej v navadi; učni jezik je postal domači namesto latinskega. Ustanovil je nedeljske šole za odrasle. Neutrudni vzgojitelj je vodil poboljševalne zavode za mladino. Osrednji njegov zavod pa je bil v San Yonu. S svojimi 11 oddelki raznih stopenj in učnih načrtov in s 125 profesorji je bil prava ljudska univerza; delavnica pa je postala zametek za industrijsko strokovno šolstvo vseh treh stopenj: osnovne, srednje in visoke.

Letos poteka 300 let od rojstva tega izrednega moža. Njegov red Bratov krščanskih šol dela po vsem svetu v duhu svojega ustanovitelja: z vero, gorečnostjo in ljubeznijo. (V zavodu teh bratov smo imeli v Buenos Airesu Slovenci zadnje letošnje velike prireditve.)

LAIČNI APOSTOLAT

V prvi polovici oktobra bo v Rimu mednarodno zborovanje laičnega apostolata. Prve priprave je začelo 80 zastopnikov raznih narodnosti že decembra lanskega leta. Na kongresu bo sodelovalo 25 doslej obstoječih mednarodnih organizacij z namenom, da morejo bratje, ki se bore v službi istega ideala, meriti svojo dejavnost v luči novih potreb in da izdelajo načrte za bodoče delo.

Jezuit McCornick je časnika razložil temeljna načela laičnega apostolata in dolžnost, ki veže vsakega kristjana, da pomaga pri rešitvi duše bližnjega — posebno danes, ko povsod primanjkuje duhovnikov. Predsednik italijanske Katoliške akcije V. Veronese pa je ob isti priliki podčrtal vsesplošni značaj sodobnih problemov; zato jih je treba študirati z mednarodnega vidika, kar daje apostolskim organizacijam nove naloge in odgovornosti.

Mednarodno zborovanje ima namen:

1. Na novo študirati ob papeških dokumentih načela laičnega apostolata, v kolikor so v zvezi z dogmami, moralo in lastnim izpopolnjevanjem.

2. Nuditi možnost, da se primerjajo raznolike oblike apostolata.

3. Določiti polje področja in meje delovanja laikov-borcev.

4. Raziskovati skupne cilje apostolata, da se iz njih določijo tisti, za katere je mogoče delati po vsesplošnem in skupnem programu. Zborovanju bodo služila mnoga predavanja in razgovori in praktični tečaji.

DOBRE NOVICE

Velika marijanska procesija

Že tretjič se je vršila v Windsorju v Kanadi marijanska procesija kot odgovor na komunistično prvomajsko. Letos je bilo v sprevedu 10.000 ljudi vseh narodnosti in ras. Ukrajinci in Madžari so prikazovali na vohel trpljenje rojakov pod rdečo oblastjo.

Prva ameriška univerza

12. maja 1551 so redovniki ustanovili univerzo sv. Marka v Limi, prestolici Perúja. Začetek univerze je bil v samostanu sv. Dominika. Jubilej so slavile velike prireditve, na katerih je sv. očeta zastopal o. Anzelm Albareda OSB, prefekt vatikanske knjižnice.

Katoliška univerza v Quitu (Ecuador), ustanovljena pred 5 leti, pa je letos podelila prvi diplomi za družbene vede. Prejela sta ju F. Fogarty, državljani USA, in J. S. Lara, voditelj univerzitetne Katoliške akcije.

Katoliško gledališče

V Londonu se je zbralo 10 mladih gledaljskih igralcev katoličanov, da se pod vodstvom 34 letnega pisatelja Gavina Dyera

združijo v gledališko družino. Predvajali bodo samo igre, ki bodo moralno in umetniško na višku.

Smrt papeškega nuncija na Irskem

9. maja je v Dublinu umrl papeški nuncij in titularni korintski naškof msgr. Hektor Felici, nekdanji vatikanski državni tajnik in pozneje 10 let nuncij v Chile.

"TO JE MOJA DACHAUSKA UNIFORMA"

Češki begunec Anton J. Jandaček, sedaj v Chicagu, je povedal tale dogodek iz življenja nadškofa Berana:

Malo pred tem, ko so ga zaprli v nadškofijsko palačo, to je junija 1949, je prišel k nadškofu tedanji pravosodni minister Aleksij Čepička, zet predsednika Klementa Gottwalda. Razgovor ni potekal tako, kot si je sklonjenih hrbtov vajeni mogotec želel. Izbruhnil je: "Ali boste podprli našo stranko, ali pa..." Tu ga nadškof prekine. Smejoč se vstane in vzame iz omare skrbno zvito oblačilo z besedami: "To je moja dachavska uniforma... Pojdiva!"

Čepička je bil tako presenečen, da ni znal storiti drugega, kot da je skočil pokoncu in odšel.

TA MALI SVET

To je naslov filma, ki ga v okviru American Broadcasting Company izvaja Pat O'Brien s skupino hollywoodskih igralcev. Dohodki so namenjeni vojnim žrtvam. K zbiranju so pozvali ameriški škofje in določili kot cilj vsoto pet milijonov dolarjev.

DELOKROG LJUBL. ŠKOFIJE POVEČAN

škofijski ordinariat v Ljubljani z okrožnico z dne 1. aprila 1951 objavlja:

Slovenske župnije reške in pazinske apostolske administrature za jugoslovanski del tržaško-koprské škofije so po želji Svete Stolice s 1. aprilom 1951, po delegaciji pleno jure (polnopravno), priključene v upravo ljubljanske škofije. Na ta način so sedaj vsi Slovenci, ki so združeni v Sloveniji, tudi cerkveno v upravi slovenskih cerkvenih poglavarjev. Iz reške škofije pride v jurisdikcijo administratorja ljubljanske škofije 12 župnij iz dekanatov Trnovo (Knežak, Prem, Trnovo, Zagorje), Hrušica (Brezovica, Golac, Hrušica, Podgrad-Starad, Pregarje, Slivje), Jelšane (iz župnije Jelšane kraji: Jelšane, Brdo, Dolenje, Novavas, Novokračine in Su-

šak, Podgradje); iz pazinske apostolske administrature pa 29 župnij iz dekanij Postojna (Hrenovice s kaplanijo Orehek, Košana, Postojna, Senožče, Slavina, Studeno, Suhorje z Ostrožnim brdom, šmihel, št. Peter na Krasu, štivan, Trnje, Vreme), Tomaj-Sežana (Avber, Dutovlje s kaplanijami Kopriva in Skopo, Povir s kaplanijo štorje, Sežana, Tomaj s kaplanijo Kazlje), iz dolinskega dekanata (Divača, Gročana, Klanec, Lokev, Polgorje na Krasu, Rodik, Vatovlje s kaplanijo Barka), iz osapskega (OSP) dekanata (Kabad, Movraž, Predloka, Sočerga). Dekaniji Trnovo in Postojna sta že od leta 1830 do leta 1921 (dokončno 1933) pripadali ljubljanski škofiji. — Ko vse nove župnije z izključno slovenskimi duhovniki in verniki v Gospodu pozdravljam, iskreno želim, da od-

slej najdejo v Ljubljani poleg narodnega tudi uspešno versko središče. Naj objame vse obilni božji blagoslov, Marijino varstvo, zaščita sv. Jožefa — patrona slovenskih pokrajin, priprošnja sv. mučencev Mohorja in Fortunata — patrona ljubljanske škofije, in krščanska ljubezen vseh duhovnih sobratov in vernikov!

V Ljubljani, dne 1. aprila 1951.

† Anton Vovk,

nasl. škof, apost. administrator ljubljanski in delegat slov delov reške škofije ter pazinske apostolske administrature

TRJE UMRLI DUHOVNIKI

Iz ljubljanskega "Oznanila":

V nedeljo 8. aprila smo pokopali odličnega božjega delavca, trnovskega župnika Ivana Vindišarja. Iz Srednjega Bitnja mogočne žmartinske fare pri Kranju je izšel pred 60 leti. Po odlično dovršenih gimnazijskih in bogoslovnih študijah je sedem let z gledno, nepozabno deloval v Semiču. Od tam je bil 1922 poklican v Ljubljano na zaupno službo stolnega vikarja, kjer je vztrajal 18 let in s svojo preudarno, natančno po Kristusovem nauku umerjeno besedo oznanjal nauk Jezusove Cerkve. Leta 1940 ga je ljubljanska občina izbrala in predlagala za mestno trnovsko župnijo, ki jo je z ljubeznijo in modrostjo vodil do prezgodnje smrti. Župljani so mu njegovo ljubezen in dobroto, ki jo je njegovo srce tiho, pa toliko obilneje sipalo, vračali z izrednim spoštovanjem in prisrčno hvaležno ljubeznijo. To se je prav posebno pokazalo ob njegovem veličastnem pogrebu. "Kako ga je škoda!" Ta tožba je iz vdanih src te dni venomer odmevala po vsej Ljubljani. S svojim neutrudnim delom, s svojo besedo, pred vsem pa z zgledom zvestega, v vsem neoporečnega duhovnika, duhovnika po božjem srcu, je verni trnovski župniji in vsej Sloveniji zapustil zelo lep spomin. Jezus pa, ki je zanj živel, se do smrti neugnano zanj trudil, je — po pravici upamo — zvestemu služabniku "sam njegovo preveliko plačilo". (1 Mojz 15, 1).

V Mošnjah pri Radovljici je 10. aprila umrl župnik-zlatomašnik Franc Bleiweis, v

Spodaj vidimo pokojnega Vindišarja (drugi od desne) v družbi duhovnikov v naši kmečji domačiji

čigar župnijo spadajo tudi naše drage Brezje. Gorenjci se ga živo spominjajo prav iz zadnjih let, iz let nemške okupacije v zadnji vojski, ko je kljub visoki starosti tako rad postregel z duhovno tolažbo spovedi in obhajila vsem, ki so se v vsakršnih stiskah zatekli k Mariji Pomagaj, pa tam ni bilo duhovnikov, ki bi jim maševali, jih spovedali in obhajali. Moženjski gospod župnik je s tem delom le potrdil, kar je v mlajših letih tako zgovorno učil. Manj je namreč znano, da je veliko pisal o Mariji in za Marijine družbe. Naj samo malo naštejemo nekaj naslovov njegovih knjig in molitvenikov: Otrok Marijin, Najboljša mati, Vodilo otrokom Marijinim, Male dnevnice v čast prebl. D. M., Križev pot za Mar. družbe, Brezmadežna itd. Poleg marijanskih je pisal tudi druge nabožne in vzgojne knjige (Pouk staršem, Tolažba dušam v vicah, Molitvenik presv. Srca), Pa ni le pisal, bil je ves čas v dušnem pastirstvu: katehet pri uršulinkah v škofji Loki, kaplan v Mošnjah, župnik v Lešah in od 1916 v Mošnjah, odkoder se je zdaj v častitljivi starosti 82 let (rojen l. 1869 v Naklem) preselil na poslednje in večno službeno mesto k Mariji Pomagaj, v nebesih poveličan.

V Mariboru je 8. aprila zatisnil oči in odšel k Gospodu žetve frančiškan p. Gratus Kostanjšek. Rojen v Sromljah 1883. Posvečen 1906, je ves čas svojega duhovniškega življenja posvetil delu v spovednici, na prižnici, zlasti pa kot katehet na dekliški meščanski šoli. Pogreb je pričal, da ga mladina, danes dozorela že v matere in žene, ni pozabila. Obrede z nagovorom je opravil škof dr. M. Držečnik ob asistenci 32 duhovnikov. R. i. p.

VESTI IZ SLOVENSKEGA PRIMORJA

Biseromašnik msgr. dr. Andrej Pavlica. Na praznik sv. Jožefa je pel v cerkvi sv. Ignacija v Gorici ob izredno veliki udeležbi ljudstva svojo biserno mašo msgr. dr. Andrej Pavlica, starosta slovenske duhovščine v Gorici, znan kulturni delavec, ustanovitelj in vodja slovenskega sirotišča v Gorici, Gospodu biseromašniku je govoril stolni kanonik msgr. Alojzij Novak.

Sveto leto v znamenju misijonov. V onem delu goriške nadškofije, ki je prišel pod Jugoslavijo, so sklenili, da bodo sveto leto praznovali v znamenju duhovne obnove dežele. V ta namen so se vržili že misijoni v Prvačini, v Sv. Križu na Vipavskem, v Vrtojbi in še nekaterih drugih vaseh. Misijoni so po poročilih lepo uspeli, ker se jih je ljudstvo v velikem številu in z veseljem udeleževalo.

V štandrezu so imeli misijon. Na praznik sv. Jožefa popoldne je bila zaključna spokorna procesija sv. misijona. Po govoru misijonarja č. g. Ludovika šavlija je msgr. Novak vodil številno procesijo.

Nova maša v Bazovici. Na belo nedeljo je pel novo mašo č. g. p. šušteršič Venceslav, doma iz Pliskovice na Krasu. Bogoslovje je končal v Tridentu in je bil tam tudi posvečen. Ker ni mogel iti med svoje drage v Pliskovico in tam med slovenskimi rojaki peti svojo prvo daritev, so ga dobri Bazoveci povabili v svojo sredo.

Srebrna maša č. g. Petra šorlija. S prisrčno slovesnostjo so proslavili farani Sv. Ivana v Trstu srebrni mašniški jubilej priljubljenega slovenskega kaplana preč. g. Petra šorlija. K jubileju mu tudi mi častitamo!

Svetogorska Kraljica se je vrnila domov!
V nedeljo 8. aprila se je milostna podoba svetogorske Kraljice po skoraj osemletnem begunstvu zmagoslavno vrnila v veliko veselje in tolažbo vsega slovenskega ljudstva v svoje svetišče na Sveto Goro. — Že teden prej so milostno podobo prenesli iz cerkve na Kostanjevici v solkansko župno cerkev, kjer se je nato skozi ves teden vršil sveti misijon, kot priprava src na veliki dan. V nedeljo zjutraj so se darovale svete maše od 4 do 8 pri večjih oltarjih. Ob pol osmih so fantje v spremstvu deklet v narodnih nošah dvignili milostno podobo. Procesijo je v spremstvu vsaj 30 duhovnikov vodil apostolski administrator msgr. Toroš. Ljudstvo je vseskozi z navdušeno radostjo in veseljem sprejemalo in pozdravljalo svojo Kraljico-begunko. Kljub temu, da so komunistične oblasti na vse mogoče načine ovirale dohod romarjev iz bližnjih in oddaljenih krajev Slovenije, se je zbralo ta dan ob svetogorski Kraljici in se udeležilo njenega zmagoslavja okoli 20.000 njenih častivcev. — Vrnitev begunke Marije Pomagaj na njene Brezje in begunke svetogorske Kraljice na njeno starodavno Sveto Goro pomeni za slehernega Slovenca, tako v domovini kakor v tujini, v teh težkih dneh nov žarek upanja v vstajenje vsega slovenskega naroda!

Beneška Slovenija. Letos mineva 60 let, odkar je bila ustanovljena fara Svet Lenart na Beneškem (leta 1351). Ob tej priliki bodo obnovili stare in znamenite stopnice pred cerkvijo. Vršil se bo tudi misijon; zadnji v fari je bil l. 1932. Takrat so pridigali lazaristi gg. Zdegar, Klančnik in Zdravljih.

O božiču so peli v cerkvi razen navadnih ljudskih pesmi tudi lepo in ganljivo pesem: "O čuj, o čuj sosjedac moj!" Ob žegnu na veliko soboto so peli staro slovensko pesem: "Jesus je od smarti vstú!"

Naj omenimo še to, da zidajo v Dolenji Mersi novo kapelo v čast Fatimski Mariji.

V SPOMIN SESTRE PREDNICE STANISLAVE ŠMIHELSE

Najbrže je marsikdo poznal to visoko ženo. Jaz je nisem preje poznala kot šele od tedaj, ko so me po večmesečnem zaporu na ljubljanski sodnji kar na hitro prepeljali v kočevske zapore, leta 1945. Tam naenkrat opazim stopati poleg sebe po snegu in blatu veliko redovnico; bila je to s. Stanislava. Priglasili so jo iz Novega mesta, obtoženo, da je spravila nekaj doma pridelane masti, ki jo je potrebovala za veliko samostansko družino.

Kočevje! Kraj bojov naših fantov, veliki srob naših mučnikov! Sami partizanski vojaki so mi pravili, da vse na svetu rajši store kot stražijo v Kočevskem Rogu, kjer se ne vem kaj vse vidi in sliši... V mislih, da bom prišla v gozdove in kraje, kjer so stopali naši

mučenci, sem se takoj prvi dan javila za pripravljanje drv iz gozda. Trikrat ali štirikrat na dan smo romale na Kočevski hribec, pritižno tako visok kakor ljubljanski Rožnik, po veliko klaftrsko poleno, ki ga je bilo kakor koli treba prinesiti v zloglasno taborišče. Tudi ljuba s. Stanislava je hotela v hrib, kljub svoji visoki starosti, da bi nosila drva. Toda ko je drugič prišla s hriba, so se ji noge tako šibile in roke tako tresle, da se je celo partizanskim paznikom zasmilila in so jo poslali v ambulanco, kjer je bila angel dobrote, ljubezni in molitve.

Mene so čez tri dni odvedli v teharske zapore, pozneje pa v Begunje, dočim so s. Stanislavo med tem oprostili.

Ko sem bila že drugo leto v Begunjah, zgodaj spomladi, in so nas s silo preoblekli v bodeče raževinaste kikle in neke čudne kamizole, je s. Stanislavo spet doletel zapor skupaj s s. Adelindo. To pot obedve zaradi KA! Mladi s. Adelindi je bilo zelo hudo, da je morala stara "gospa mati" z njo v ječo. S. Stanislava pa mi je rekla smeje: "Ali ni lepo biti zaprta radi Katoliške akcije?" Nosi je res junaško in svetniško vse težke prizkušnje. A ko je morala odložiti svojo sveto obleko, ji je bilo očitno težko.

V celico so nas prihajale iskat po eno in eno partizanke s puško na rami. V začetku so se nas strašno bale; leto dni je trajalo, da so se prepričale, kako neškodljiva in nevarna bitja smo bile njih jetnice. Pri slavnostni "preobleki" niso mogle zatajiti svojega veselja, ko so nas videle tako ponižane. Izgledale smo kot prave Pepelke... Jaz sem vzela prav dolgo krilo in privrščala v celico kar z zmagoslavjem. Težko pa je bilo naši sestri Stanislavi. Ubožica, nad 50 let je nosila redovno obleko in pokrivalo, zdaj pa so jo kakor oskubili: vsa gololava in premrzla je prišla v tisti čudni halji v celico. Ustnice so se ji tresle, solze so ji bleščale v trepalnicah... "Tovarišice" so buljile vanjo ter uživale nad njeno bolečino, ona je pa kakor plaha golobica iskala kotiček, kjer bi se umirila v Bogu. Vendar — ena partizank je imela sočutje z njo. Imela je pri roki podobico Križanega z Materjo in sv. Janezom, pa jo je dala s. Stanislavi. Kako hvaležno jo je uboga sestra pogledala... Potem se je obrnila k steni, se zatopila v sličico in molila... Vsa celica je ta trenutek umolknila, pretresena nad dogodkom...

21. novembra, točno po dveh letih in treh mesecih zapora, se je meni zgodilo čudo: prišel je ukaz: Napravite se! Na vpražanje: Kam, kako, zakaj, sem dobila nepozaben odgovor: "Domov...!" O Bog, kako presenečenje! Namesto osmih let ječe, na katere sem bila obsojena, že sedaj domov... Bil je ravno prvi petek...

Nisem se smela posloviti od mojih dragih sotrpink. V zadnji preiskavi na porti pa si je s. Stanislava izprosila, da mi sme dati roko v slovo. Šepnila mi je le: "Recite vsem, naj veliko molijo za nas...!"

Zdaj si tudi Ti, ljuba sestra Stanislava, rešena ječe, ko te je Bog povabil domov — k Sebi. Prosi za nas pri Njem!

Dolores, U. S. A.

MED

IZSELJENCI

TRI NOVE KNJIGE

Dr. Ivan Ahčín. Ob jubileju papeških socialnih okrožnic "Rerum novarum" in "Quadragesimo anno". Izdala in založila "Družabna pravda".

M. Van der Meersch: Ribiči. Roman. Prevedel in izdal Fr. Kremžar.

A. Bessieres: Puščava bo cvetela. Roman (2. izdaja). Prevedel dr. J. Žagar C. M. izdal Slovenski misijonski odsek v Buenos Airesu.

Vse te tri knjige se morejo naročiti na Victor Martinez 50, Buenos Aires, Argentina.

Preden poskusim prikazati vrednost novih knjig, tehle nekaj pripomb k zadevam, ki so s stališča "Duhovnega življenja" le obrobne, pa so z drugih važne:

Izdajatelji so se potrudili za NEVSILJIVO IN LEPO PRIPRAVO občinstva na knjige. Gotovo so dosegli namen, obenem so vzgojno vplivali na tiste, ki bodo svojim kulturnim, pa tudi gospodarskim proizvodom utirali pot med ljudi. Stvarna priprava je posebno v našem času najboljše priporočilo, saj smo reklame siti do grla.

TRI NOVE, DOBRE SLOVENSKE KNJIGE NAENKRAT v Buenos Airesu! Dejstvo samo sili v navdušenje. In če bo kdo dejal: to dejstvo je znak, da med založniki ni dogovora in da je naš tisk brez pravega načrta, ne bo s tem navdušenja za te tri knjige upihnil. Gotovo bo prisodil premalo moči vedno večjim težavam, ki izobličijo marsikak dogovor in spremene marsikak načrt. Čisto v prazno pa tudi ne bo zadel.

Plemenito veselje kupca bo pred branjem in po njem tem večje, ker prihajajo KNJIGE RES DOSTOJNE. Glej no izložbah velemesta, ki premore toliko denarja za razkošje tudi na

knjigah — pa reci, koliko bi jih vzdržalo primerjanje z našimi tremi. Skrb za lepo knjigo — lepo v obeh glavnih pomenih — je nedvomno ena izmed tistih tradicij, ki jih moramo ohraniti.

* * *

DR. AHČINA KNJIGA je resnično "iskren izraz globoke hvaležnosti malega naroda najvišjemu učitelstvu svete Cerke za odrešilno socialne nauke", je pa tudi, posebno za "skromne razmere, v katerih živimo" pravi priročnik za študij socialnega vprašanja in uvod v družboslovje. Z nekaterimi iz del, navedenih na str. 74, ki jih posamezniki in organizacije tu zunaj premorejo, in z nekaterimi begunskimi brošurami, kot sta n. pr. 3. in 4. (avstrijska in rimska) izdaja Stanovske ureditve Slovenije (SDZ), ali pregledni zvezek Iz družboslovja (špittal 1947), bo "Ob jubileju" storil veliko delo za naše poznavanje socialnih problemov in — za naše poboljšanje, kar oboje je naša dolžnost. Posebno ceno dajejo knjigi razčlenjenje velikih okrožnic, jasna določitev cerkvenih naukov in pregled področja prav do naših dni. Avtor podčrtava pomembnost socialnega dela, ki ga med nami opravljajo karitativne ustanove, dužni pastirji, društva, ki plemenitijo duha in srce, pisatelji, časnikarji, znanstveniki, umetniki. V sredi reševanja socialnih vprašanj pa stoji organizaciji "Družabna pravda" in "Zveza mladih katoliških delavcev".

Tako stoje sredi belgijskega delavskega življenja žosisti. Van der Meersch, eden tistih redkih, ki so danes po pravici najbolj brani, je z RIBIČI drzno segel v to sredo. Moj Bog, kakšna je naša doba in kakšni smo mi! Krivica, nasilje, beda, nevednost, šibkost. Plod vsega tega je "sramota naše civilizacije: brezposelnost, žensko delo v tovarnah, otroško potepušstvo ter nezdrava in temna stanovanjja". In skoro vse to se preliva življenje. Pisatelj gre za njim, se ne boji njegovih globin, se potaplja v zasmrajene tolmine. Glavna oseba, mlad delavec, se na koncu romana spominja "tistih temnih ur, ko so se nam studili bogatini, delodajalci, naši mojstri, naši delavci, masa in tudi mi sami. Saj smo takrat bili obsojeni, da se ali poživinimo ali pa gremo z revolucijo." Potem pa, ko je bil kot po čudežu rešen iz močvirja, ni nikoli pozabil na tiste, ki še tiče v njem. Na tiste, ki so bili vsaj toliko vredni kot on, na tiste, ki so bili boljši od njega. Te je treba rešiti in ko bodo ti pridobljeni za Boga, bo šla za njimi tudi masa.

Čudež pa, ki je Petra rešil, je bil JOC, so bili žosisti. Ginljiva, pa neizprosno dosledna so Petrova razmišljanja na koncu knjige. "Meni je JOC rešil mladost. Iztrgal me je pregrehi, skušnjavam, gnilobi. JOC me je naučil spoštovati žensko in mi pokazal dolžnosti in radost prave ljubezni... Zlasti sem mu hvaležen za pravi življenjski smisel... da morem danes živeti svoje krščanstvo, da zdaj razumem pomen besede: "Vzemi svoj križ in hodi za menoj!"

* * *

Križ — odrešenje družbi, odrešenje Zapada, a križ odrešenja tudi za Afriko. Njen

starodavni sredozemski kulturni pas, domovina svetih Monike in Avguština, Ciprijana, Perpetue in Felicite, je preplaval islam, "skupni grob vseh izginulih kultur, ki so zašle vanj". A žrtve in kri mnogih rodov niso izgubljene. Iz njih poganjajo nove žrtve in teče nova kri kot poročstvo za zmago križa. Eksotičen svet, ki mu v "PUŠČAVI" ne prihajamo blizu toliko v opisih kot od zgodovinske, verske, socialno-politične in psihološke strani. Izvirna kombinacija motivov in vse to je sodobnost! Ta pa je, kot je bilo v zadnji številki DŽ nekje rečeno, ne le plod preteklosti, ampak tudi večnosti. Tudi poklic obeh mladih čistih duš, ki ga na tako poseben način končno najdeta v popolnem žrtvovanju, je prišel iz obeh virov. Človek mora pritrditi označki, ki jo poklicu dá modri o. Le Jollec: je borba med Bogom in dušo. In to, kar malo dalje pove, ne velja samo za poklice, temveč za vse človeško dejanje in nehanje: "Velikanska, nevidna igra, ki združuje preteklo s sedanjim, mrtve z živječimi, človeško z božjim, milost božjo s prizadevanjem svobodne volje, molitev živčih z zasluženjem mrtvih".

Lahek je odgovor, kdo more globlje pokazati v življenje: tisti, ki pozna vso to zapletenost in se zaveda, kako majhen del tega je mogoče doznati, obenem pa prav zato more marsikaj z veliko verjetnostjo razložiti — ali tisti, ki se je z vero v materialistično zmotno oropal vednosti o najvažnejših sestavinah življenja. Tako sta SLIKI SODOBNOSTI, ki ju podajata naša romana, neznansko bolj natančni kot potvare naturalističnih romanopiscev. Zanimivo je, kako gresta Bessiers in Van der Meersch od različnih plati v gradnjo romana, pa vendar dosežeta podobne rezultate. Prvi nabira snov na mogočno idejno ogrodje, drugemu poganjajo velike ideje kar same od sebe iz nalovljenega življenja. Oba odklanjata cepljenje psiholoških dlak, pa so njuni ljudje po večini bolj živi in bolj polni kot živčne pletenice naturalistov z vso njihovo filozofijo in laboratoriji.

Po vseh treh knjigah čuti bralec, KAKO MAJHEN JE. Kako ta zavest dobro stori po večstoletni navadi ponorelega napača! Ne središče stvarstva, pač pa majhen njega delček je človek. Ko spozna, da si majhen, postaneš OPTIMIST. To je druga močna struja, ki jo izžarevajo vse tri knjige. Svet je strašno zagazil. Ljudje to čutijo in jih je strah; strah tako močno, da se skušajo s kartami in dogovori osvoboditi tega mučitelja. Tudi mnoge katoličane je prevzel strah. Večina sveta životari v zmotah, krščanstvo je razcepljeno, precejšen del katoliških zemelj okužen s protestantskim in liberalnim duhom. Zato ni osamljen pojav, da liberalski krmarji francoske katoliške države preganjajo "klerikalizem" doma in širijo muslimanski klerikalizem v Afriki (Puščava... str. 66). Zato ni čudno, da celo dobri katoličani kolebajo med brezbriznostjo in nasprotovanjem požrtvovalnemu delu laičnih apostolov. Mlačnost in lenobnost katoličanov, ki se v čudnih mešanicah spajata s heretično dejavnostjo od jutra do večera (za denar, ugodje, časti), nista med zadnjimi krivci, da si je komunizem podvrnil delavske množice Zapada (o tem posebno 2. del Ribiči) in da prodira v muslimanski svet (Puščava... str. 149).

Vsega tega nas strah ne more rešiti. Režilo nas bo spoznanje majhnosti, ZAUPANJE V BOŽJO PREVIDNOST in SODELOVANJE Z NJO. Ko človek uvidi, kje je in kaj je, pade na kolena in tam dobi moči za LJUBEZEN IN ZA NJEN NAJLEPŠI SAD — ŽRTEV.

Sejalec modrosti, optimizma, ljubezni in duha žrtvovanja je CERKEV. Kakšen slavo-spev so vse tri knjige njeni veličini! NE, CERKEV NI ODPOVEDALA, NI NA TLEH. Živi kot kdajkoli prej in dela in se bori. SOCIALNI APOSTOLAT — LAIČNI APOSTOLAT — MISIJONI. Nobena zmaga ni brezplodna; če ne takoj, se uveljavi, ko ji Bog določi čas. Noben poraz ni izguba, nobena žrtev zaman. Spet je Bog tisti, ki odloči, kdaj naj stotero obrodi.

Prof. GERZINIČ LOJZE

POKOJNEMU PRELATU DR. JOSIPU TURKU V SPOMIN

Žalostno je odjeknila v srcih vernih Slovencev doma in na tujem vest o nenadni smrti prelata profesorja dr. Josipa Turka, ki je 3. maja, zadet od srčne kapi, preminul na zadnji postaji svojega begunstva, v San Franciscu v Kaliforniji. Z njim je ugasnila našemu narodu velika luč katoliškega znanstvenika in je nehalo biti srce plemenitega, zvestega slovenskega duhovnika, odlikovanega po poglavarju Cerkve z visoko prelatsko častjo.

Pokojni prelat in profesor se je rodil leta 1895 v prijazni fari Stopiče na Dolenjskem kot sin skromne a pridne kmetske družine. V Novem mestu je obiskoval in dovršil gimnazijo, vedno prvi med najboljšimi. Ko je tedanji ljubljanski škof dr. Jeglič ob priliki svoje pastirske vizitacije v Novem mestu obiskal tudi novomeško gimnazijo, mu je tedanji profesor verouka dr. Ažman pokazal na mladega in nadebudnega Turka, rekoč:

"Prezvizišeni, če se tale fant odloči za duhovski stan, ga boste morali poslati v višje šole, v Germanik." Škof si je mladega fanta zapisal v spomin in v srce in čakal, da pride v bogoslovje, pa ga ni bilo. Leta 1915 je moral v vojsko in kmalu kot podčastnik na rusko bojišče. Težko ranjen je bil po okrevanju oproščen vojaške službe ter se je vpisal na dunajsko univerzo, da se pripravi na profesorski poklic. Pa je Bog tako uredil, da sta se v katoliškem akademskem društvu na Dunaju srečala s škofom Jegličem, ki je v tistih burnih dnevih avstroogrske monarhije prišel v cesarsko mesto na zasedanje visoke zbornice. Škof in mladi akademik Turk sta se pogledala in spoznala. "Kdaj pridete, da morem izpolniti svojo obljubo od obiska v novomeški gimnaziji? Vsak dan vas čakam." Mladi Turk je spoznal v teh škofovih besedah božji klic. Pustil je dunajsko univerzo in se prijavil škofu Jegliču kot duhovski kandidat. Ta ga

Prelat Odar kot srebrnomašnik.

je takoj odposlal v Innsbruck, kjer se je med prvo svetovno vojno nahajal višji duhovski učni in vzgojni zavod Germanik. (Z zavodom se je po vojni preselil v Rim.) Bila sta tedaj zadovoljna oba: škof Jeglič in Turk. Ko nam je škof Jeglič, mladim bogoslovcem v ljubljanskem bogoslovju, skoraj izključno bivšim vojakom, pripovedoval to zgodbo o Turku, so mu oči kar gorele od veselega zadoščenja in velikega upanja. In se v Turku ni prevaral. V sedemletnem študiju, ki ga je nadaljeval in dovršil v Rimu, se je izobrazil za temeljitega katoliškega znanstvenika, pa izoblikoval obenem za zvestega katoliškega duhovnika.

Ko se je mladi duhovnik, odlikovan z dvojno doktorsko diplomom, leta 1923 vrnil iz Rima domov, je po kratkem času kaplanovanja pri sv. Jakobu in Ljubljani prevzel na ljubljanski bogoslovni fakulteti prevažno stolico cerkvene zgodovine, ki jo je predaval ne le z globoko izobrazbo, ampak tudi z vročim navdušenjem do dneva svojega bega, do prve majniške sobote leta 1945, ko je s tisoči slovenskih beguncev, z bornim nahrbtnikom na ramah, zapuščal domovino, nad katero se je zgrinjala groza komunističnega nasilja. Njegova prva begunska postaja je bila mala podružnica na Vzhodnem Tirolskem; odtod je odšel v švico, v častljivo cistercijsko opatijo Mehrerau, kjer so se mu cistercijani skušali izkazati hvaležne za veliko znanstveno odkritje starodavnega prepisa cistercijske listine o krščanski ljubezni, katero odkritje mu je pridobilo svetoven glas v katoliškem znanstvenem svetu. Iz švice ga je begunska pot peljala čez morje v Severno Ameriko, kjer je po božji volji dobil primerno službo v bližini velikega San Francisca, kjer je dolga leta pastiral in tudi hitro umrl njegov rodni brat duhovnik France. Tako zdaj po prečudnih ukrepih božje previdnosti počivata oba brata duhovnika, verna sinova naše solnčne Dolenjske, v daljni kalifornijski zemlji, čakaajoč častilivega vstajenja.

Od spominov, ki se človeku vzbujajo ob smrti blagopokojnega prelata profesorja dr. Josipa Turka, omenjam le enega: V dnevih, ko je slovensko domovino zajel krvavi vihar komunističnega nasilja, ko so gorele naše vasi in so v tisočih padale nedolžne žrtve — tudi na dr. Turkovem rodnem domu v Stopičah so komunisti umorili pokojnikovega rodnega brata, gospodarja in družinskega očeta Matijo — je prelat Turk z vso svojo dušo podprl plemenito narodno borbo za vero in dom. Na velikem zborovanju slovenske duhovščine, ki se je pod predsedstvom škofa dr. Rožmana vršilo tiste usodne dni v Ljubljani, je tedaj dr. Turk v čudovitem referatu slikal strahote in nevarnosti komunističnega brezboštva, razkrival v čudovitih razgledih katoliškega znanstvenika vlogo, ki jo božja previdnost daje posameznim narodom v to- in onostranskem življenju ter je tako s svojo močno osebnostjo in besedo potrdil sobrate v svetem boju zoper sile teme. Malo pred begom je še napisal v Reviji Katoliške akcije razpravo o bistvu mučeništva in o dolžnostih našega prizadevanja, da svoje narodne mučenike, umorjene zaradi svojega verskega prepričanja, z vednim spominom in vztrajnim klicanjem spravimo na oltar. Vedno načelen in zvest je ostal tak tudi v urah velike odločitve in je prav zaradi te svoje brezkompromisne zvestobe cerkvenemu nauku in svetim narodnim izročilom zapustil domovino v onih usodnih dneh, ko so lažnjivi bratje prihajali klat in morit vse one, ki niso bili z njimi enih misli.

Naj mu bo ohranjen med nami časten in hvaležen spomin! Naj mu bo lahka tuja zemlja do dneva vstajenja! Naj počiva v miru!

A. K., Argentina

NIZOZEMSKA

Slovenci na Nizozemskem v letošnjem letu praznujejo kar tri jubileje. Za veljeko noč so proslavili 40 letnico magništva slovenskega pastirja g. p. **Teotima v. Velzen**, ki že celih 25 let požrtvovalno deluje med Slovenci. Ta gospod je iz ljubezni do Slovencev šel v Slovenijo, da se je naučil jezika, in je potem najlepša leta posvetil delu med nizozemskimi Slovenci. Častitamo!

Julija je obhajalo 25 letnico življenja in delovanja tamkajšnje slovenske katoliško društvo sv. Barbare v Heerlerheide-Brussum, 20 letni jubilej pa slovensko cerkveno pevsko društvo "Zvon".

ŠE O I. SLOVENSKEM MARIJANSKEM KONGRESU V ARGENTINI

ROSARIO

Odkar so se Slovenci naselili tu v provinci Santa Fe, niso še doživeli tako lepšega in nepozabnega praznika kot ravno ob priliki I. skupnega romanja iz Rosaria v Lujan na I. slovenski Marijanski kongres v Argentini.

Dne 13. maja ob 1 zjutraj smo zasedli naše prostore v velikem avtobusu, ki naj bi nas popeljal k naši skupni Materi — Mariji v Lujan.

Kar 40 romarjev, lepo število za prvikrat! Takoj smo zapeli nekaj narodnih in romarskih pesmi. Potovali smo kar dobro. Nemoteno kramljanje v domačem jeziku nam je dalo vtis, da smo na naših slovenskih tleh. Čas vožnje nam je hitro potekel.

Srečno smo dospeli v Lujan ob 7.15. Takoj smo odšli proti kolodvoru, da se pridružimo sorojakom, ki so prišli v dolgem sprevodu.

Vse nas je ganilo, ko smo zagledali sprevod in na čelu slovensko zastavo poleg papške in argentinske. Vstopili smo med nje in v sprevodu prišli v baziliko.

V popolni povezanosti z ostalimi slovenskimi romarji smo se udeleževali slovesnosti na trgu, v dvorani in ob procesiji.

Bilo je veličastno — nepozabno!

Nek staronaseljenec mi je s solzami v očeh rekel: "Že 23 let nisem bil pri slovenski službi božji niti nisem slišal 23 let slovenskega cerkvenega petja! še bom prišel!"

Med vse romarje iz Rosaria so bile razdeljene podobice Marije s posvetilom: Spomin no skupno romanje Slovencev iz Rosaria ob I. slovenskem Marijanskem kongresu v Argentini. — 13. maja 1951.

Vsi romarji so bili prijetno presenečeni nad veliko disciplino in pobožnostjo slovenskih emigrantov.

MENDOZA

V duhu združeni z vsemi slovenskimi emigranti, v 1100 km oddaljenem Buenos Airesu, smo Slovenci v Mendози proslavili Marijo Vnebovzeto in jo prosili, naj nam čuva vero in dom.

S tridnevno smo se pripravili po družinah na binško nedeljo, ko smo skupno poročali k Mariji Pomagaj na vzpetino pod mendoškimi gorami, na znani Challao.

Ob pol 12 je bila tam sv. maša s slovensko pridigo in ljudskim petjem. Romarji (okrog 150) so docela napolnili ljubko kapelico, v kateri so vztrajali tudi mnogi argentinski romarji.

Po kosilu v cerkvenem gostišču, smo se zbrali pred kapelo, kjer je g. Plahuta pripravil dve točki narodnega petja ob ritmičnem izvajanju dekle in ob spremljavi s kitaro. Za njim je zapel solo g. Jožè Zavodnik nekaj pesmi v pozdrav bližnjim planinam.

Ob 2 popoldne se je pričel marijanski shod pred lurško kapelo, kjer smo v množico rož namestili podobo brezjanske Marije.

Spored je bil sledeč: 1. Bodi nam pozdravljena (pesem). 2. Marija, mi begunci smo (deklamiral Kristina Zarnik). 3. Marija, vzor vere, upanja in ljubezni (govorila zastopnica mater gospa Hirscheggerjeva). 4. Marija, ti nas varuj! (recitiral Lojze Kočar). 5. Marijina svetišča na Slovenskem (govoril zastopnik fantov Stane Grebenc). 6. Dogma o Vnebovzetju (govorila zastopnica deklet Marija Božnar). 7. Marija — ohrani nam vero in dom! (govoril zastopnik mož g. Majeršič). 8. Mati — beguncem! (prednašala Marija Bajda). 9. Molitev škofa Rožmana k Mariji Pomagaj (izmolil jo je predsednik "Društva Slovencev v Mendози" g. Rudi Hirschegger). 10. Zmagala si! (pesem).

Po izčrpanem programu bi se morala razviti procesija, v kateri bi mladina v narodnih nožan nosila brezjansko podobo, pa je Marija z nebes poslala mrzel gorski dež, kot oi hotela reči: "Dovolj je, otroci moji! Izpovedali ste mi svojo vdanost in zvestobo, zdaj pa pohitite še enkrat v cerkev, da Vam dam svoj blagoslov."

Storili smo tako. V cerkvi je bila sklepna pridiga in obnovitev posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Izpovedali smo tudi naše sklepe, da bomo gojili molitev, se udeleževali slovenskih verskih in kulturnih prireditvev in skrbeli za naš tisk. Po petih litanijah Matere božje smo zaključili s pesmijo Hvala večnemu Bogu in se nato v hladnem popoldnevu srečni vrnili domov.

Zunanjo izvedbo vse prireditve so izvršili naši vrli fantje (Slov. fantovska zveza, odsek Mendoza). Znani zvonarji, zlasti g. Triler in g. štern, so ves čas slovesno pritrkavali. Ljudsko petje je vodila gđ. Genovefa Grinatal. Neka argentinska gospa, ki je prisostvovala vsej prireditvi, je priznala: que incantables que son Uds. en el canto! (Kako neutrudljivi ste vi v petju!)

CORDOBA

Prav, ko sem tukajšnjemu pomožnemu škofu, ki je pri nas na oddihu, razlagal o slovenskem marijanskem kongresu in o sestanku, ki ga bomo imeli tudi to nedeljo Slovenci v Cordobi, sem dobil pošiljko podobice in molitev ter sporeda iz Buenos Airesa. Tako smo se mogli prav tesno priključiti osrednjim pobožnostim v Lujanu. — Že prejšnjo nedeljo je bil pri slovenski maši govor o kongresnem geslu "Marija, Kraljica Slovencev, očuvaj nam vero in dom", da bi se tako razpoložili in pridobili ljudje za ta edinstveni dogodek med naseljenci. Določili smo, da se Slovincem v Lujanu pridružimo tako, da poročamo k "Čudodelni romarski Mariji — Ntra. Sra. del Rosario del Milagro". Ljudje so se v celoti odzvali. Zbrali smo se v kamarinu pred Marijino podobo. Prišli so vsi novi naseljenci, celo vsi z otroki, in tudi staronaseljenci mar-

"Slovenski kot", prizorišče domače srebrnomažne slavnosti v San Luisu. (Foto Dž)

Slika zgoraj in slika na strani 423 prikazujeta procesijo sv. Rešnjega Telesa rojakov v Bs.As. — (Foto Lojze Erjavec)

sikateri. Skušali smo se držati skupnega programa. Najprej je bil govor slovenskega dužnega pastirja v Cordobi prof. Fr. Levsteka. Nato so pa zapeli nekaj Marijinih pesmi tudi večglasno pod vodstvom g. Milana Grdina. Obnovili smo posvetitev, molitve za pridobitev svetoletnih odpustkov, odšli k sestram sv. Petra Klaverja, kjer smo imeli blagoslov, in tako slovesnost zaključili. Vsa pobožnost je bila skromna pridružitve velikim slovesnostim v Lujanu, a je bila prisrčna, iskrena.

“La Vida Espiritual” — Duhovno življenje” je slovenski duhovni mesečnik, ki ga izdaja konzorcij. — Uredništvo in uprava: Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Za izdajatelja, uredništvo in upravo: Ladislav Lenček CM. — Naročnina: Za Argentino 40 pesov; za inozemstvo: USA 7 dolarjev; Kanada 8 dolarjev; Anglija 5 USA dolarjev; Čile 300 žilskih pesov; Italija 2000 lir; Francija 1000 frankov; Avstrija 50 šilingov

CORREO
ARGENTINO

Suc. 6

TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

Prisrčno slavlje so priredili svojemu rektorju prelatu dr. Odarju v slovenskem semenišču v San Luisu ob priliki njegove srebrne maše na njegov god 21. junija. Na predvečer so mu priredili lepo voščilno akademijo, ki so se je udeležili vsi bogoslovci in profesorji ter skoro vsi slovenski dužni pastirji sanluisške škofije, slovensko središče v Buenos Airesu pa je zastopal č. g. Ladislav Lenček C. M., ki je tudi govoril, poleg č. g. dr. Ahčina v imenu profesorjev, č. g. Janeza Ogrina v imenu nekdanjih slušateljev in bogoslovca Puža v imenu bogoslovcev. Vmes je bilo petje zbora bogoslovcev, ki ga je vodil č. g. Andrej Pogačar, na koncu pa sta dva bogoslovca v narodnih nošah v bohinjškem narečju kot bohinjška možaka obhajala spomine na novo mašo pred 25 leti tamkaj. — Naslednji dan je bila v semeniški kapeli srebrna maša, pri kateri je pel zbor bogoslovcev, opoldne pa skupno kosilo z daljšima in zelo lepima govoroma spiritala č. g. Filipa Žaklja in slavljenca samega — v lepo okrašeni obednici.

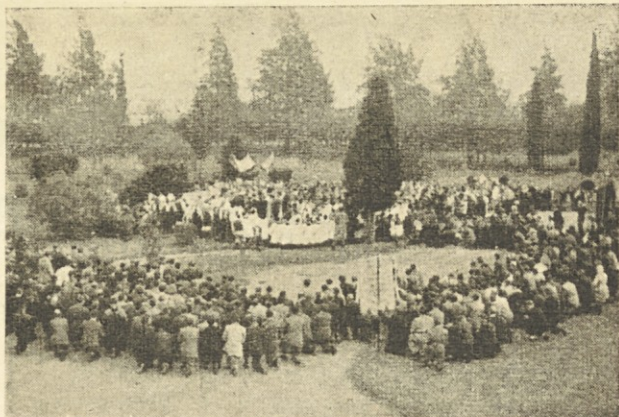
VELIKI BUENOS AIRES

Procesija sv. Rešnjega Telesa. Imeli smo jo v nedeljo v osmini praznika 27. maja, kajti praznik sam se tu ne praznuje in tako nekaterim pri najboljši volji ne bi bilo mogoče priti, ako bi procesijo na praznik naredili. Letos je bila procesija v zavodu Don Bosko v Ramos Mejia, ki je večini rojakov zelo priroki in ima okrog in okrog prostran park in vrt, ki naj bi vsaj nekoliko nadomestil naša polja v domovini. Kakor lani so tudi letos posamezne večje skupine slovenskih naseljenecv poskrbele vsaka za en blagoslovni oltar. San Martin je postavil vanj podobo Srca Jezusovega, Lanus svetogorsko Marijo, Ramos Mejia sliko Jezusa Učenika in Belgrano Brezjansko Marijo. Tisto jutro so bili vsi “kolektivi”, ki vozijo do zavoda, polni slovenske besede. Ob desetih je bila slovesna sveta maša gg. salezijancev, ki so prav ta dan slavili svojo Marijo Pomočnico, pri kateri smo bili v glavni ladji navzoči Slovenci, na koru pa je pel naš “Gallus”. Po maši se je razvila procesija, ki je zbrala okrog 1500 rojakov. Za križem so drobili najprej otroci, nato so se uvrstili moški z zastavami Svetogorske, Brezjanske in Begunske Marije. Sledila je močna skupina narodnih noš: otroci, fantje in dekleta. Pred duhovščino so šle belooblečene deklice s cvetjem za potresanje in “Gallus” pod vodstvom dr. Julija Savellija, ki je vso procesijo oživiljal s petjem, ki se je vrstilo z molitvijo. Nato je sledilo jedro procesije, ki so ga obilno namočili gospodje salezijanci iz zavoda s skoro nepregledno vrsto strežnikov in klerikov. Sredi procesije se nam je pridružila tudi skupina katoliških Ukrajincev vzhodnega obreda s svojima dvema duhovnikoma v slikovitih liturgičnih oblačilih. Najsvetejše je, spremljan od številne slovenske duhovščine, nosil č. g. Orehar. Za neбом je stopal odbor Društva Slovencev in članstvo Slovenskega katoliškega akademskega starejšinstva. Zaključila je procesijo dolga vrsta žena in deklet. Pri oltarjih smo imeli povsod

blagoslov po slovenskem obredu; posebno globoko so se nas dojmile prošnje kot: Ponižaj sovražnike svete Cerkve... kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod...! — Slovenci v Argentini smo lahko res hvaležni Bogu, ker se morda edini v tujini lahko v tako velikem številu zberemo k slavnostim.

Spominška proslava ob obletnici naših žrtev. Kakor sta vsakoletno lujansko romanje in procesija sv. Rešnjega Telesa tisti dve verski prireditvi, ki zbereta skoro vse rojake iz središča Argentine (vsaj novodožle), tako pa je med necerkvenimi prireditvami spominška proslava naših žrtev tista, ki vedno zbere največ udeležencev. Vsako leto jo pripravi Društvo Slovence, s sodelovanjem ostalih organizacij, zlasti Igralske družine Narte Velikonja in pevskega zbor "Gallus". — Letošnja proslava je povdarila ne toliko našo izguvo ob tih žrtvan, ampak našo in vsega sveta pridobitev z njimi, v smislu Gospodove besede: Ako gorčično zrno ne pade v zemljo in ne zgnije, ne obrodi sadu, ako pa umrje, obrodi stoteran sad... Dopoldne v nedeljo dne 10. junija je bila najprej na Beigranu sveta maša za pokoj njih duš, katere so se udeležili zlasti številni fantje in fantje, popoldne pa je kljub dežju kakih 1000 udeležencev skoro napolnilo veliko dvorano na Rio Bamba. **Dr. Marjan Marolt** je imel prav primeren nagovor, nakar je sledila igra "Kralj Matjaž" v šestih slikah, ki je v pravljičnem stilu hotela in tudi uspela pokazati, da naši junaki niso povsem umrli, ampak da bo njih duh rodil novega junaka — novi rod, ki bo dal vstati Kralju Matjažu in njegovi vojski, nakar pride vstajenje domovine. Pisatelj N. Jeločnik, ki je to izredno odersko delo napisal, zrežiral in kot glavni junak predstavil, je z njim povezal v naš upanja naših dedov z našim današnjim upanjem in pričakovanjem ter s tem našemu optimizmu in idealizmu dal nove življenjske moči. Pri igri je sodelovala Igralska družina Narte Velikonja s svojimi najboljšimi člani in sodelavci, pevski zbor "Gallus" pod vodstvom dr. Julija Savellija in s tercetom sester Fink, arhitekt Vl. Mazi, ki je napravil nepozabno scenerijo podzemnega bivališča Kralja Matjaža in njegove vojske, in številni fantje in dekleta iz naših obeh mladinskih organizacij, tudi z narodnimi nožami. Vsa proslava je izzvenela v misel: Dvignite glave, važe odrešenje se približuje...

Romanje v Lourdes pri Buenos Airesu smo uveli letos v nedeljo 24. junija. Morda je bila prav zato letos udeležba še večja kot prejšnjega leta, ker je bilo časovno bolj odmaknjeno od glavnega romanja v Lujan. Ob prekrasnem vremenu se je zbralo kakih 900 rojakov, med katerimi je bilo zlasti mnogo tudi naseljencev še od preje, katerim je to romanje posebno pri srcu. Najprej je bila pri votlini skupna molitev rožnega venca, na kar se je razvila procesija, ki je šla po vzpenjajočih se hodnikih do gornje, še nedograjene cerkve, se razvila po njej in se vrnila čoli v spodnje cerkev, kjer je imel najprej č. g. duh. svetnik Klemenčič pridigo, po pridigi pa so bile slovesne pete iltanije in blagoslov z Najsvetejšima, ki ga je dal č. g. Anton Stanovnik.

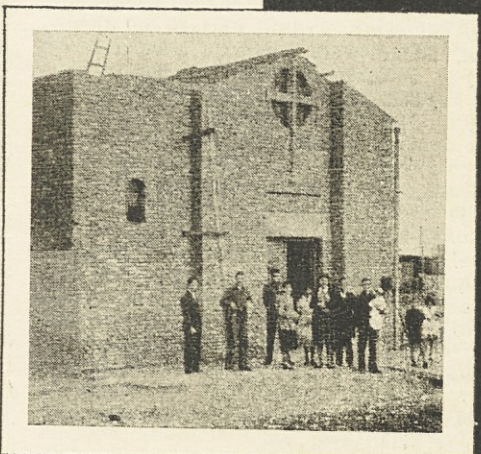

**VSEM, KI SO DOSLEJ PORAVNALI NAROČNINO:
ISKRENI BOG POVRNI!**

IZ VSEBINE AVGUSTOVE ŠTEVILKE — ČLANKI
— Škof Gregorij Rožman: Srce z zasramovanjem
nasičeno; Avgust, Marijin mesec — Dr. Lenček Ign.:
Slabi in dobri filmi — A. Horvat: Sodobni demo-
grafski problemi — Dr. Gnidovec: Zakrament pre-
rojenja — Dr. Ahčin: Socialno vprašanje in Cerkev
— Dr. Hanželič: Doslednost pri vzgoji; Vzgoja k
resnicoljubnosti v predšolski dobi — ČRTICE —
Zemlak: Prodana — Radoš: Križ pod koreninami
— Novak: Balada o stotaku — FANTOM IN DE-
KLETOM — PO KATOLIŠKEM SVETU — IZ DO-
MOVINE — MED IZSELJENCI — KATOLIŠKI
MISIJONI — Škof Gregorij Rožman: Za kaj pro-
simo v Baragovem mesecu; Pri Baragovem križu
— Dr. Jaklič: Naš vzornik in priprošnjik — Dr.
Bren: Baragova apostolska gorečnost — Dr. De-
beljak: To je bil Baraga — Dr. Marolt: Radi bi
Barago, svetnika! — Dr. A. Odar: Baragova pot k
časti oltarja — **BOŽJE STEZICE**

K SLIKAM NA OVITKU — Prednja stran: Škof
Baraga; Baragova rojstna hiša v Mali vasi na Do-
lenjskem; Sault Ste. Marie s prvo Baragovo "stol-
nico". — Zadnja stran: Pri procesiji sv. R. T. v
Ramos Mejia pri Buenos Airesu; Hladnikova cer-
kvice v Lanusu je dobila tale lepi, še nedograjeni
prizidek; Prizor z letošnje spominke proslave
naših žrtev (v Buenos Airesu).

Prosimo za naročnino!
Kdor hitro da, dvakrat da!

